

Budsjett 2019

Økonomi- og handlingsplan 2020-2022

Formannskapetets innstilling

Innholdsfortegnelse

Politisk behandling	3
Kap. 1 Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger	
a. Rådmannens innledning	18
b. Endringsvillig og handlekraftig organisasjon	21
c. Forslag til vedtak	23
d. Økonomiske forutsetninger	24
e. Befolkningsutvikling	32
Kap. 2 Delbudsjetter for det enkelte tjenestoområde - drift	
a. Fellestjenester	35
b. Oppvekst	39
c. Kultur og samfunn	46
d. Helse og velferd	52
e. Idrett, kirke og politiske organer	67
f. Driftstiltak – samlet oversikt og ikke prioriterte tiltak	68
g. Ikke prioriterte driftstiltak	69
Kap. 3 Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan	
a. Bevilgningsskjema drift	72
b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg	73
c. Investeringsprogram idrett og friluftsliv	77
d. Investeringsprogram boligsosial handlingsplan, sentrum og tomteområder	79
e. Investeringsprogram selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon	81
f. Finansieringsplan investeringer	83
Kap. 4 Vedlegg	
a. Gebyrsatser for 2019	86
b. Obligatoriske oppstillinger budsjett og økonomiplan 2019 - 2022	96
c. Prosjektliste – alle investeringer	100
d. Kostnadsoversikt pr. bygg	102

Forklaringer til tabeller i dokumentet:

- Referansegruppen er: Hå, Time, Klepp, Eigersund og Strand
- Budsjettet og regnskapstall er nominelle priser frem til 2019. Fra 2019-2022 i 2019 priser
- Budsjett og regnskapstall er oppgitt i hele 1000,-. I tabeller med både utgifter og inntekter er inntektene og driftsreduksjoner vist med – (minus)

Framsidedilde: Nye Solås skole.

Illustrasjon: Norconsult

Politisk behandling

Kommunestyret 17.12.18

Møtebehandling

Torbjørn Fjermestad, Sp, presenterte fellesforslaget fra Ap, H, Sp og uavhengig representant.

Andreas Eidsaa jr., Krf, presenterte forslaget fra Krf.

Hayley Anita Henriksen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 4 stemmer (Krf).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 4 stemmer (Frp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H, Sp og uavhengig representant fikk 19 stemmer (Ap, H, Sp og uavhengig representant).

Formannskapetets innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H, Sp og uavhengig representant ble vedtatt.

Vedtak:

1. Forslag til budsjett 2019 og økonomi- og handlingsplan 2020-2022 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2019 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Verk og bruk retakseres i 2019 i henhold til vedtatte endringer i eiendomsskatteloven.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 45 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 10 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingsatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2019 er kr 3 035.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2017, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2018 og 2019 (deflator). For 2019 settes satsene til henholdsvis kr. 204.061 for barn 0-2 år og kr. 97.053 for barn 3-5 år.

15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

Formannskapet 29.11.18:

Møtebehandling:

Henry Tendenes, H, presenterte fellesforslaget fra Ap, H, Sp og uavhengig representant.
Andreas Eidsaa jr., Krf, presenterte forslaget fra Krf.
Espen Aa. Karlsen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H, Sp og uavhengig representant fikk 9 stemmer (Ap, H, Sp og uavhengig representant).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 1 stemme (Krf).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 1 stemme (Frp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H, Sp og uavhengig representant ble vedtatt.

Formannskapets innstilling:

1. Forslag til budsjett 2019 og økonomi- og handlingsplan 2020-2022 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2019 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Verk og bruk retakseres i 2019 i henhold til vedtatte endringer i eiendomsskatteloven.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 45 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 10 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingssatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2019 er kr 3 035.

14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2017, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2018 og 2019 (deflator). For 2019 settes satsene til henholdsvis kr. 204.061 for barn 0-2 år og kr. 97.053 for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

Budsjettforslag Ap, H, Sp og uavhengig representant:

Budsjett 2019, økonomi- og handlingsplan 2019-2022

Den stramme økonomiske situasjon for Gjesdal kommune som ble vist i budsjett for 2018, er ikke særlig endret for den kommende perioden. På samme vis som i fjor settes det store krav til de tjenester kommunen skal yte.

Kommunestyrets budsjett for inneværende periode synliggjorde behov for omstilling, tidlig innsats og bærekraft i kommunens drift. I årets forslag er rådmannen tydelig på kommunens økonomiske utfordringer og vi ser ikke rom for store endringer i forslaget.

Partiene fremmer et forslag som viderefører fjorårets budsjettforslag med en nødvendig styrking der vi ser ekstra behov. Det ligger også fast at kommunens gjeldsgrad og den økonomiske situasjonen for øvrig ikke skal forverres, helst forbedres.

I forhold til rådmannens forslag til budsjett- og økonomiplan, er vårt forslag slik:

- Helse- og velferdssektor styrkes med 4 mill.
- Det legges inn midler til helsesøster, en hel stilling fra 1.7. 2019.
- Tilbud til barn i lavinntekstfamilier styrkes med 2 mill.
- SFO for barn med særskilte behov etter 4. klasse, skal få dette uten kostnader. Kr 600.000.- avsettes til dette.
- Generelt vedlikehold kommunale bygg og anlegg styrkes med kr. 1,4 mill.
- Dirdal kapell skal få utvendig vedlikehold, foreløpig kr. 100.000 i 2019. Behov kartlegges og ytterligere midler tas opp i budsjettjustering i løpet av 2019
- Oltedal skal få mer lys på tur- og gangstier i perioden, 1,53 mill.
- Limagarden skal få utvidet parkering i 2020, kr. 350 000
- Demensvennlig samfunn, oppstart prosjekt kr. 100.000

Tillegg og justeringer i forhold til rådmannens budsjettforslag finansieres slik i perioden:

- Forbedret skatteinntang kr. 3,4 mill
- Forbedret finansresultat (refinansiering og rentegevinst) kr. 2,4 mill
- Pluss 2,4 mill ved salg av tjenester og eksterne prosjekt- og skjønnsmidler
- Innsparing 2,1 mill ved overkapasitet i barnehager
- Forbedret tverrsektorielt samarbeid 1,3 mill i innsparing
- Det forventes en økning i salg av kommunale eiendommer på 10 mill de to siste årene

I vårt forslag reduseres den kommunale gjelden ytterligere med kr. 8,22 millioner i perioden i forhold til rådmannens forslag. Driftsresultatet forbedres med 1,37 millioner kroner. I den grad driftsresultatet forbedres ytterligere, skal det gå til reduksjon av lånegjelden.

Helse- og velferd. Vi styrker helse- og velferdssektoren med 4 millioner kroner i den kommende

fireårsperiode, en million hvert år i forhold til rådmannens budsjettforslag. Denne styrking er nødvendig ettersom vi vet at denne sektoren står foran store utfordringer de kommende årene.

Vi har tro på at sektoren selv vil være best til å få mest mulig ut av denne styrkingen der fleksibilitet mellom virksomheter og tjenesteområder er en forutsetning. Dette skjer best i medvirkning med ansatte, brukere, pårørende og frivillige. Senior- og brukerrådet er en viktig målbærer for dette arbeidet og må ha en viktig rolle i prosessen.

De fleste av oss ønsker å klare seg selv og bo lengst mulig hjemme. Å legge til rette for å prioritere hjemmebaserte tjenester med hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring, blir viktig. Flere dagaktivitetstilbud kan bidra til at de som ønsker det, kan bo lenger hjemme. Det skal startes opp et prosjekt for å ruste Gjesdal til et demensvennlig samfunn.

Det foretas en vurdering av åpningstider ved barneboligene i langhelger og ferier. Alle gebyr

og kostnader på kommunale tjenester innen helse- og velferdssektoren skal gjennomgå for å få vurdert fornuftig kostnadsnivå.

Omstilling og innovasjon i helse- og velferdstjenestene krever at kommunen har fokus på tiltak for ansatte gjennom å utvikle og ivareta nødvendig kompetanse.

Styrking av helsesøstertjenesten for ungdom er forebyggende arbeid som må ses på som investering i barn og unges oppvekstmiljø. Vi har fortsatt en vei å gå, men årets avsetning er en videreføring av den styrking som også ble gjort i fjor.

Et viktig bidrag for at alle skal kunne være med i gode fritidstiltak, er den styrking som gjøres til barn og ungdom i lavinntektsfamilier. De som trenger hjelp, om det er til medlemskontingent, annen betaling i lag eller organisasjoner og utgifter til spesielle arrangement, skal kunne få støtte her. Dette gjelder også kommunens egne tiltak, som kulturskolen. Her legger vi inn 2 millioner kroner, fordelt med 500.000 hvert år.

Pårørende og frivillighet. Innen helse og velferd ser vi utfordringer med å løse oppgaver effektivt og bærekraftig i årene som kommer, samtidig som vi fortsatt skal gi omsorg og varme. Pårørende vil spille en stadig større rolle.

Gjesdal vil som en av de første kommunene i Norge få en pårørendestrategi. Det grundige arbeidet som er gjort i den forbindelse, vil bevisstgjøre både fagfolk og innbyggere om hva vi har og hva som må til av samarbeid og medvirkning framover. Vi må sikre at pårørende ikke selv blir overbelastet. Tidlig innsats og hverdagsrehabilitering er viktige elementer.

Barnehagesektoren. Vi ønsker å opprettholde et variert og fleksibelt tilbud i barnehagesektoren. Det skal gis mulighet til supplerende opptak gjennom året. Med den overkapasitet vi vil ha de kommende årene, er det nødvendig å foreta endringer.

Vi er kritiske til innspill om å legge ned Solås barnehage i et budsjettvedtak. Nå er det viktig at vi bruker tid på å komme frem til en fremtidsrettet og god løsning. I denne prosessen må vi spille på lag og være i dialog med ansatte og foresatte.

Det ligger fast at vi ønsker et mangfold av ulike barnehager som sikrer et tilbud som er tilpasset behovene. Samtidig er det ønskelig å nå barn fra enkelte utsatte grupper, blant annet for å fremme integrering. De første leveårene er avgjørende for å tilegne seg språk, tallforståelse og ikke minst

sosial kompetanse. Derfor ønsker vi at barnehagene skal ha en bevisst strategi for å sørge for læring på barns premisser. Dette er et viktig bidrag i arbeidet for en attraktiv kommune.

Det viktigste i barnehagen er innholdet og kvaliteten på tilbudet. Innholdet kan variere fra barnehage til barnehage, men vi ønsker at det beste fra hver av kommunens barnehager skal deles med alle. Dette gjøres i stor grad allerede, men vi ønsker å se på om dette kan gjøres, om mulig, enda bedre.

Noen ord om investeringene. Vi støtter forslaget om styrking av idretten ved at idrettshallene bygges ut slik rådmannen foreslår og ser fram til at dette kan realiseres i tråd med idrettens egne ønsker og i tidligere avtale med Ålgård fotballklubb.

Svømmehallen på Ålgård trenger noen strakstiltak i 2019 for fortsatt drift. I stedet for en stor rehabilitering senere i perioden, vil vi se på muligheten for å bygge ny svømmehall sammen med private utbyggere.

Dirdal kapell ble tatt inn i økonomiplanen i fjor, men det er oppdaget noe råteskade i kledningen som gjør at det må mer til enn bare maling. For å få oversikt over behovet settes det av midler til et undersøkelse og nødvendig førstehjelp. Dette følges opp i en revisjon av budsjettet i løpet av 2019.

I Oltedal er det behov for å lyssette et par viktige tur og gangveier, noe som skal gjøres i 2019 og 2020. Bedre parkeringsmuligheter ved Limagarden har vært etterlyst i flere år. Dette arbeidet iverksettes i denne økonomiplanen.

Friluftslivskommunen. Kommunestyret har gjort vedtak om at Gjesdal kommune skal være friluftskommune, og der har vi fortsatt mye ugjort. Det er flott at flere skoler er bevisste på aktivitet ute og bruk av naturen. Forskning viser at læring i friluft gir gode resultater.

Friluftsliv er et kinderegg: Et gode i seg selv, svært gunstig i forebyggende folkehelsearbeid og som "medisin" vi kan ta i bruk i større deler av kommunens virksomhet.

Vi ønsker at Gjesdal kommune skal legge til rette for at innbyggere, gjennom vel---lag og andre kan etablere parsellhager i egne friområder rundt om i kommunen. Det legges opp til at kommunen vil bidra i informasjonsmøter for interesserte med tips for å starte opp med egen dyrking. Vi ønsker også at kommunen skal bidra til å få redusert snegleproblemet.

Gjesdal kommune som organisasjon. En god arbeidsplass kjennetegnes ved høyt nærvær. Vi ser svært positivt på det arbeidet og de resultater som foreløpig er oppnådd og ser fram til at dette fortsatt har fokus.

Enhver organisasjon må ha som mål å utvikle seg positivt via omstilling og ha fokus på å avdekke tidstyver. I den forbindelse er Gjesdal kommunes satsing på Lean viktig. Lean handler om å skape en kultur for forbedringer. Gjennom dette skal vi både kunne gjøre arbeidsoppgavene mer effektivt og med høyere kvalitet. Både ledelse og de ansatte i den ytre tjeneste må samarbeide godt for å finne de beste rutinene, både administrativt og i selve tjenestetilbudet.

Gjesdal kommune har vedtatt at vi skal være en smart kommune. Smart Gjesdal handler på den ene siden om å bruke teknologi og arbeide på nye og smarte måter for å skape bedre tjenester til innbyggerne. Samtidig handler også Smart Gjesdal om medvirkning og innbyggerinvolvering. Ved at vi involverer innbyggerne og ta dem med på råd i kommunale beslutningsprosesser utvider vi demokratiet.

Lean og Smart Gjesdal skal fortsatt være bærebjelker i utviklingen av Gjesdal kommune som organisasjon.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022
Lys turstier Oltedal	480	1 050		
Forprosjekt utbedring Dirdal kirke	100			
Utvidelse parkering Limagarden		350		
Eksterne midler lys og parkering		-200		
Økt salg kommunal eiendom			-5 000	-5 000
Sum endringsforslag Investeringer	580	1 200	-5 000	-5 000
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2019	2020	2021	2022
Låneopptak	0	-960	4 000	4 000
Bruk av restmidler avsatt på investeringsfond	-464			
Mva-kompensasjon investeringer	-116	-240	1 000	1 000
Sum endring finansieringsplan investeringer	-580	-1 200	5 000	5 000
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0
Drift	2019	2020	2021	2022
Helsesøster	350	700	700	700
Styrking helse og velferd	1 000	1 000	1 000	1 000
Tiltak rettet mot lavinntektsfamilier	500	500	500	500
Forlenget SFO	100	100	200	200
Styrking vedlikehold	300	300	500	500
Demensvennlig samfunn	100			
Forbedret skatteinngang	-600	-800	-1 000	-1 000
Forbedret netto finansresultat	-600	-600	-600	-600
Salg av tjenester, prosjektmidler, skjønnsmidler	-600	-600	-600	-600
Samordning og samarbeid i barnehagesektoren	-300	-600	-600	-600
Avsetning disposisjonsfond		180	480	730
Tverrsektorielt samarbeid	-250	-250	-400	-400
Sum endringsforslag Drift	0	-70	180	430
Endring renter (rentesats 1,9 % i 2019, 2,1 % i 2020 og 2,2%	0	30	-60	-150
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	0	40	-120	-280
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0
Alle tall i hele 1.000,-				

Budsjett 2019, økonomi- og handlingsplan 2019-2022 – Gjesdal KrF

Innledning

Gjesdal kommune er en god kommune å vokse opp i for de fleste. Samtidig har vi krevende utfordringer som vi må gå løs på, og ikke bare snakke om. Gjesdal KrF foreslår derfor et batteri av konkrete tiltak for å gjøre noe med noen av de store utfordringene. Vi vil ha vekst. Vi vil ha barn. Vi vil ha gode oppvekstsvilkår. For lykkelige barn gir ofte harmoniske innbyggere som trives og som bidrar tilbake til samfunnet.

Gratis barnehage for barn nummer 3 og videre.

Fødselstallene ser ut til å stupe i kommunen. Vi ser det på Ålgård og vi ser det på Dirdal at prosentandelen fødsler har fått en kraftig knekk. Det er kostbart å få flere barn, og dette kan være en faktor som virker inn når man vurderer om man skal ha flere barn. Gjesdal KrF ønsker derfor å gi gratis barnehage til de som får barn nummer tre eller flere. Det vil være et tydelig signal om at Gjesdal kommune vil støtte de familiene som velger å få flere barn.

Flere barn gir flere innbyggere. Flere innbyggere gir høyere skatteinntekter og tilskudd fra staten. Og gode ordninger for barnefamilier i Gjesdal vil kunne gjøre det enda mer attraktivt å bosette seg i vår vakre kommune. For hvis vi satser på barnehagene, så satser vi på barnefamiliene.

Gratis kulturskole

Forskjellen i levekår øker i Norge. Vi utfordres stadig sterkere av at en del barn ikke kommer med i velstandsutviklingen fordi de lever i lavinntektsfamilier. Dette har flere uheldige sider, og dessverre akkumuleres ofte utfordringene når man blir liggende på et lavere velferdsnivå. Blant annet viser det seg å være utfordrende for en del av barna i lavinntektsfamilier å delta i fritidsaktiviteter. Blant annet på grunn av kontingent, egenandeler, dugnad eller salg av doruller. Et kompensierende tiltak kan være å gi gratis tilbud i kulturskolen i Gjesdal til disse barna, slik at det ikke kreves noe økonomisk av foreldrene.

To nye helsesøster-stillinger

Vi må prioritere tidlig innsats for å avdekke helsemessige og sosiale utfordringer tidlig. Dette kan gjøres gjennom en sterkere tilstedeværelse av helsesøstre i barnehagene og skolene i kommunen. Vi ønsker å styrke budsjettet med to nye helsesøster-stillinger, gjennom at en helsesøster kan jobbe permanent i barnehagene på Dirdal/Oltedal/Ålgård. Dessuten at en helsesøster jobber permanent i skolene. Dette er en effektiv måte å kunne møte og se barna, og samtidig avdekke utfordringer på et tidlig stadium. Vi ligger langt bak normtallene i Norge.

Overkapasitet i barnehagene

Vi har i overskuelig framtid en overkapasitet i barnehageplasser i kommunen. Samtidig har vi som kjent underkapasitet på andre viktige innsatsområder. Det er vanskelig å leve med en slik ubalanse. Vi vil derfor støtte rådmannens forslag fra 2017 om å legge ned en av barnehagene. Dette gir midler til

en helsesøsterstilling som kommer alle barna i barnehagene til gode. Vi tror dette er et viktig grep for lokalsamfunnet, selv om det kan være trist for noen barn å måtte bytte barnehage midt i løpet.

Kutt i kommunal sponning av Blink-festivalen

Blink-festivalen er et flott tiltak og en folkefest i Gjesdal. Vi ser oss samtidig nødt til å ta tak i de store utfordringene først, og dermed må vi nedprioritere kommunal støtte til Blink-festivalen. Vi mener dette er en oppgave for næringslivet i Gjesdal når vi er i en så presset økonomisk situasjon for kommunen.

Styrking av åpen barnehage

Åpen barnehage fungerte meget bra i kommunal sammenheng, og hadde mange fornøyde brukere. Nå har dette tilbudet kommet over på frivillige gjennom at Baptistkirken har tatt over ansvaret. Vi ønsker å utvide dette tilbudet som er viktig for en god del barnefamilier - ofte i en overgangsfase. Det kan være fordi man er mellom jobber. Det kan være fordi man prioriterer å være hjemme med barnet et år ekstra. Eller det kan være fordi man er ny i kommunen og ønsker å bygge nettverk sammen med sine barn. Vi heier på de frivillige som gjør en god jobb til en billig penge for kommunen.

Forprosjektering av nye tomter på Gilja

Vi ønsker vekst i de indre deler av Gjesdal kommune. Gilja begynner å gå tomt for attraktive tomter. Vi vil derfor komme konkret videre i utviklingen av flere boligtomter i skråningen opp mot Giljastølen for å få best mulige solforhold for beboerne. Her settes det av penger for å ta konkrete skritt for å kunne få flere innbyggere til de indre deler av kommunen.

Friske midler til lag og foreninger for barn og unge

Gjesdal KrF ønsker å bidra med friske midler som går direkte ut til lag og foreninger som drives av frivillige - for barn og unge i kommunen. Idrettslag, 4H, kirker og andre bidrar med å skape gode oppvekstsvilkår på en måte som vi er helt avhengige av. Dette arbeidet vil vi heie enda sterkere på.

Tiltak innen rusomsorg

Kombinasjonen av rus og psykiske problemer er økende blant unge mennesker i Gjesdal. Dette er et stort samfunnsproblem samtidig som det er lammende for de som rammes, og også for deres pårørende. Vi ønsker å utvide tilbudet i kommunen for å hjelpe denne gruppen mennesker som fort kan bli glemt. Det er en seier både for den enkelte og for samfunnet når et menneske hjelpes inn i et vanlig og verdig liv hvor man får være friske og får være bidragsytere i lokalsamfunnet.

Belysning av Samslåttveien

Veien på Dirdal er fortsatt ikke ferdig belyst. Dette er viktig for å øke framkommeligheten, ikke minst for barn og unge som ferdes ute på vei til eller fra skolen i vinterhalvåret.

Innsparing på en administrativ stilling i kommunen

Av hensyn til de viktige tiltakene vi foreslår ser vi oss nødt til å spare inn på en administrativ stilling i kommunen. Dette kan skje i forbindelse med vakanse eller i forbindelse med effektiviseringstiltak.

Bedret skatteinngang

Vi tror at med bedre tider i næringslivet i Rogaland så kan vi forvente en litt høyere skatteinngang og legger derfor inn et høyere beløp i skatteinntekter de neste årene.

Eldreomsorg og sykevaktordning

Det skal være godt å bli gammel i Gjesdal kommune. KrF ønsker derfor å satse sterkt videre på at vi har den beste omsorgen som vi kan få med våre ressurser. Vi tror det ligger muligheter i å utvikle enda mer samarbeid mellom kommune og frivillige for å gi gode dager til de som ikke har samme bevegeligheten som før. I tråd med at vi blir eldre ser også ensomheten ut til å øke. Kanskje fordi alle venner er døde.

Vi må derfor som lokalsamfunn gjøre så mye som mulig for å avhjelpe ensomhet. Dette kan eksempelvis gjøre med en sykevaktordning som Sandnes kommune finansierer, hvor syke og eldre får besøk og omsorg av mennesker med god omsorgsevne.

Gjesdal KrF 2019-2022					
Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Belysning av Samslåttveien i Dirdal	150 000				Fullføring av belysning av Samslåttveien.
Sum endringsforslag Investeringer	150 000	0	0	0	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2019	2020	2021	2022	
Låneopptak	-120 000	0	0	0	
Mva-kompensasjon investeringer	-30 000	0	0	0	
Sum endring finansieringsplan investeringer	-150 000	0	0	0	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	
Drift	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Gratis kulturtilbud for barn i lavinntekstfamilier	75 000	150 000	150 000	150 000	Gratis kulturskole for barn i lavinntekstfamilier.
Gratis/reduert pris barnehage for 3. barn	450 000	825 000	825 000	825 000	Alle som får barn nummer 3 og mer - gratis barnehage
Nedleggelse av en barnehage	-415 000	-900 000	-900 000	-900 000	Vi har en overkapasitet vi ikke har råd til å leve med.
Ekstra helsesøster i barnehagene	350 000	700 000	700 000	700 000	Sterk satsing på forebygging i barnehagene.
Ekstra helsesøster i skolene	350 000	700 000	700 000	700 000	Sterk satsing på forebygging i skolene.
Bedret skatteinngang	-710 000	-925 000	-925 000	-925 000	Bedre tider for næringslivet og flere som flytter til Gjesdal.
Kutt i kommunal sponsering av Blink	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	En prioritering for å kunne realisere andre viktige tiltak.
Styrking av åpen barnehage	100 000	100 000	100 000	100 000	Et billig og mye brukt tilbud for mange i kommunen.
Forprosjektering av nye tomter på Gilja	200 000				Det trengs å få fram nye attraktive tomter på Gilja.
Friske midler til lag og foreninger for barn og unge	200 000	242 920	242 920	242 920	Friske midler som skal gå direkte til lag og foreninger.
Tiltak innen rusomsorg	142 920	200 000	200 000	200 000	Tiltak mot rusproblemer og hjelp til de som sliter.
Innsparing på en administrativ stilling i kommunen	-350 000	-700 000	-700 000	-700 000	Kommunen reduserer med en administrativ stilling.
Sum endringsforslag Drift	-7 080	-7 080	-7 080	-7 080	
Endring renter (rentesats 1,9 % i 2019, 2,1 % i 2020)	2 280	2 280	2 280	2 280	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	4 800	4 800	4 800	4 800	
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0	
Alle tall i hele 1.000,-					

Budsjettforslag fra Frp:

INNLEDNING

Gjesdal FrP ønsker en kommune som har fokus på de lovpålagte oppgavene som sikrer Gjesdals innbyggere gode tjenester i gjennom hele livsløpet.

Gjesdal FrP mener kommunen står ved et veiskille, hvor helt nye måter å drive kommunen på må vurderes. Barnehage, helse, eiendom er noen av områdene vi mener må vurderes drevet på en annen måte enn i dag.

Valget høsten 2019 vil vise om det er mulig å få gang på dette endringsprosjektet.

Vårt budsjett tar utgangspunkt i at tidligere vedtak innen barnehagesektoren nå fører til at vi må ta grep. Nedleggelse av Solås Barnehage er første steget.

Brua i sentrum skyver vi ut av perioden.

Vi mener også at BLINK er ikke en offentlig oppgave, at de folkevalgte må ta ytterligere kutt i lønn og godtgjørelser, at kommunen skal leie nye boliger fremfor kjøp, og vi ønsker fortsatt å synliggjøre ekstra midler til omsorgslønn.

EIENDOMSSKATT

Gjesdal Fremskrittsparti mener fortsatt at eiendomsskatt på privat bolig er en usosial skatt, og at

Gjesdal burde vært foruten.

I vårt alternative budsjett går vi inn for å fase ut denne delen av eiendomsskatten. 25% i 2019, 50% i 2020, 75% i 2021, og 100% i 2022. Dette tilsvarer ved full utfasing ca 1.7-1.8% av tjenesteområdenes samlede rammer (inkl. adm/politikk og kirkelig fellesråd).

BLINK

Gjesdal FrP registrer at BLINK er blitt en folkefest av et arrangement. Allikevel finner vi det ikke riktig å bruke 1.6 MNOK på dette over en 4 års periode. Hadde vi hatt et stort næringsfond, og en sunn økonomi hvor prioriteringene var underordnet, hadde vi gladelig brukt disse pengene. Slik er ikke situasjonen.

Derfor kutter vi den kommunale støtten i sin helhet.

FOLKEVALGTE

Gjesdal FrP mener vi er inne i en tid hvor også vi som folkevalgte må ta vår del av innstrammingene.

Vi har en total godtgjørelse inkl. lønninger på total 2.5 MNOK hvert år.

Det er blant annet en knytning mellom ordførerens lønn og rådmannens. Vi ser ikke lenger at dette er en formålstjenlig løsning. Så vi ønsker å fjerne koblingen. Noe som også er anbefalt av KS sitt etikkutvalg.

En justering er allerede gjort, men vi foreslår en ytterligere reduksjon på 395.000,- gjeldende fra ny kommunestyreperiode etter valget høsten 2019.

Vi mener det er viktig å speile at også det politiske miljøet i Gjesdal tar ansvar, ved å ta kutt direkte i egne betingelser.

KJØP AV KOMMUNALE BOLIGER

Rådmannen legger opp til kjøp av kommunale boliger for 12 MNOK i 2019 og for 7 MNOK hvert år i perioden 2020-2022. Vi har ved flere anledninger tidligere påpekt at vi har noe å gå på når det kommer til vedlikehold av kommunal bygningsmasse. Samtidig ser vi at endringene kommunen har i behov på dette området fort kan svinge litt. Derfor mener vi det blir feil å kjøpe, og budsjetterer med at kommunen skal leie inn det det er behov for. Dette er vist i vårt alternative budsjettforelegg.

Vi har ikke lagt inn de sparte vedlikeholdskostnadene dette evt. vil medføre.

Videre kan dette ha en positiv side ved en mer fleksibilitet ved skiftende behov for boliger.

OMSORG

Vi er opptatt av at omsorgen, både for de unge og de eldre i kommunen skal være så god som overhode mulig. Ikke ekstravagant, men tilfredsstillende.

Vi mener at vi som nasjon og befolkning må belage oss på en annen form og drift av omsorgen i Norge, og derav i Gjesdal kommune. Dette ved at vi må legge til rette for at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig, at hjemmetjenesten styrkes, og at omsorgslønnen/BPA er av et visst volum når behovet er tilstede.

Vi gjør en liten endring hvor vi tar 1 MNOK hvert år i 4 års perioden og legger dette over på omsorgslønn/BPA. Dersom det ikke er henvendelser som gjør at dette beløpet blir brukt opp, er det selvsagt opp til området å bruke pengene på andre måter.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Salg av tomt Solås Barnehage			-7 500		Nedleggelse av Solås Barnehage, salg av tomten
Bro i sentrum				-10 000	Ingen bro bygges i perioden
Kjøp av kommunale boliger	-12 000	-7 000	-7 000	-7 000	Ikke kjøp av boliger. Boliger leies.
Lys busstopp Holmaveien/Figgjoveien	100				Etablere lys over busstopp
Sum endringsforslag Investeringer	-11 900	-7 000	-14 500	-17 000	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2019	2020	2021	2022	
Låneopptak	9 500	5 600	13 100	13 600	
Redusert tilskudd Husbanken	2 400	1 400	1 400	1 400	
Mva-kompensasjon investeringer	0	0	0	2 000	
Sum endring finansieringsplan investeringer	11 900	7 000	14 500	17 000	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	
Drift	2019	2020	2021	2022	Kommentarer
Eiendomsskatt (privat eiendom)	2 700	5 400	8 300	11 100	Utfasing av eiendomskatten på privat eiendom
Innsparing nettomramme tjenestoområder	-2 700	-5 400	-8 300	-11 100	Besparing (effektivisering/konkurranseutsetting/modulbygg)
Endringer barnehagesektor	-450	-1 000	-1 000	-1 000	Nedleggelse Solås Barnehage
Tilskudd Blink	-400	-400	-400	-400	Kuttes
190 Folkevalgte 1010		-192	-192	-192	Reduksjon av folkevalgtgodtgjørelser
190 Folkevalgte 1080		-203	-203	-203	Reduksjon av folkevalgtgodtgjørelser
Leie av boliger	250	500	750	1 000	Ikke kjøpe, men leie
Tjenestoområde omsorg	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Definert ekstra beløp til omsorgslønn/BPA
Tjenestoområde omsorg, økt beløp til omsorgslønn	1 000	1 000	1 000	1 000	
Regulering reservefond	1 170	2 215	2 785	3 385	
Sum endringsforslag Drift	570	920	1 740	2 590	
Endring renter (rentesats 1,9 % i 2019, 2,1 % i 2020)	-190	-310	-600	-900	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-380	-610	-1 140	-1 690	
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0	
Alle tall i hele 1.000,-					

1.a. Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger

Innledning

Gjesdal kommune skal videreutvikle gode velferdstjenester de neste fire årene for å ruste kommunen for strammere økonomiske rammebetingelser på lang sikt. Vi har de siste årene vært gjennom kraftig omstilling der rammene til alle tjenesteområdene, med unntak av Helse og velferd, har hatt liten eller ingen vekst utover prisstigning selv om behovene har økt. Veksten har i stor grad vært knyttet til brukere under 67 år som mottar omfattende omsorgstilbud.

Konjunkturrendringene i regionen de siste årene har påvirket Gjesdal kommunes økonomi gjennom lav vekst i skatteinntektene. I 2017 ble skatteinntektene redusert til 86,3 % av landsgjennomsnittet og i 2018 er prognosen under 90 %. Vi har hatt stort fokus på forbedringskultur, digitalisering og smarte arbeidsprosesser. Dette har gjort det mulig å redusere ressursbruken til tjenesteområdene og samtidig levere gode tjenester. Etter rådmannens vurdering er vi nå i en situasjon hvor vi må omprioritere dersom vi skal styrke satsingsområdene tidlig innsats for barn og unge.

Fortsatt gode tjenester

Fra 1. juli 2017 til juli 2018 var innbyggertallet akkurat det samme, 11 906. Veksten har stoppet opp. Derfor er budsjettframlegget preget av å gjøre tiltak som påvirker Gjesdal som en attraktiv bokommune og der vi prioriterer barn- og unge.

Vi har tilpasset driftsnivået til de økonomiske rammene som er svært stramme. Demografiutviklingen med lavere fødselsoverskudd, færre barn i barnehagene, økning av elevtallet i grunnskolen og aldrende befolkning utfordrer både utgifts- og inntektssiden til kommunen i årene fremover. Vekstimpulsene til alle kommunene blir strammere, og det vil opplagt prege Gjesdal som de siste årene har hatt stor befolkningsvekst primært gjennom høy fødselsoverskudd og nettotilflytting. Begge deler er på vei ned. Det forventes også at rentene vil bli høyere og dette vil påvirke Gjesdal kommune som har stor gjeldsbelastning. Langsiktige drifts- og investeringsanalyser viser at det er nødvendig for Gjesdal kommune å ta grep, og dagens

kostnadsnivå innenfor helse- og omsorgstjenesten vil ikke være bærekraftig.

Forbedringskultur i hele organisasjonen

For å opprettholde det samme velferdsnivået på viktige områder må kommunen løse oppgavene på nye måter. Gjesdal kommune har innført Lean som et viktig verktøy. Ved å utvikle en arbeidsplass preget av medvirkning og det å finne bedre løsninger i fellesskap. Gjennom tverrfaglig samarbeid i organisasjonen og med eksterne aktører må det jobbes målrettet med innovasjon for å utvikle gode og effektive tjenester. I løp av 2019 starter vi implementering av **Bedre tverrfaglig innsats (BTI)** som er en samhandlingsmodell som har som mål at barn, unge og familier får nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Digital teknologi blir viktig for effektivisering i Gjesdal kommune, og vi har styrket både arbeidsressurser og satt av økonomiske midler til dette. Innføring av ny teknologi skal skje bl.a. gjennom planlagte og koordinerte prosesser slik at kommunens innbyggere fortsatt får gode og trygge tjenester. Velferdsteknologi skal være en integrert del, og bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester. Beholde, utvikle og rekruttere riktig kompetanse vil være viktig i hele organisasjonen for å kunne ivareta økende behov og omstilling i tjenestene.

En god oppvekst for barn og unge

Gjennom god kvalitet i barnehager, skoler og øvrig tjenestetilbud, skal kommunen bidra til å ruste barn og unge til å bli aktive deltakere i samfunns- og arbeidsliv. Gjesdal satser på rekruttering og kompetanseutvikling for å sikre nok kvalifiserte ansatte til barnehage- og skoler. Per i dag mangler barnehagesektoren barnehagelærere og spesialpedagoger.

Gjesdal kommune er i front med digitale enheter til alle elevene i grunnskolen. Vi skal forsterke denne innsatsen og sørge for at vi får læringsutbytte av at alle elever og lærere i skolen disponerer sin egen digitale enhet til bruk i læringsarbeidet. Det er viktig å utnytte de nye mulighetene verktøyene gir til å

involvere og aktivisere elevene mer i undervisningen, og til å variere og tilpasse opplæringen. Digitalisering skal også bidra til økt involvering av foresatte som en ressurs i utdanningsløpet.

Rådmannen foreslår fleksibeltilsupplerene opptak i barnehagene, flere lærere i skolen og satsing på tverrfaglig innsats (BTI) for barn og unge. Vi tar også sikte på å rekruttere ny kommunepsykolog i 2019. Barn og unge er prioritert i rådmannens budsjettframlegg.

Høgt investeringsnivå – satsing på barn og unge og Åboas-kvartalet

Investeringsnivået for kommunen er 415 millioner kr i kommende planperiode. Gjeld i prosent av driftsinntektene går ned fra 87 % i 2018 til 78 % i 2022.

Hovedprioriteringene økonomiperioden er:

- Bygging av Solås skole
- Realisering av stor hall for hallidrettene
- Kjøp av kommunale boliger
- Boliger med heldøgns omsorg - ÅBOAS-kvartalet
- Boligutvikling i Kodlidalen

Brutto lånegjeld vil stige fra 933 mill. kr i 2019 til 940 mill. kr slutten av planperioden. Rådmannen mener at dette er høyt samtidig som vi reduserer gjelden i perioden, målt per innbygger. Investeringsnivået bør ikke øke ut over dette nivået, og det stiller større krav til overskudd i den ordinære driften for å få nødvendige overføringer fra drift til investering.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er 0,6 prosent i 2019, økende til 1,2 prosent i 2022. Dette er et svakere resultat enn de økonomiske måltallene. Rådmannen har vurdert om kravet til netto driftsresultat bør justeres ned i planperioden, men vil anbefale at måltallet på 2,0 prosent netto driftsresultat opprettholdes grunnet høyt investeringsnivå og store omstillinger de siste årene. Rådmannens budsjettframlegg ligger under måltallet for nettodriftsresultat og etter rådmannens vurdering er det ikke forsvarlig for tjenestetilbudet å oppnå et netto driftsresultat på 2 % i denne planperioden.

Økning i driften

Rådmannens forslag til driftsbudsjett i planperioden handler i stor grad om videreføring av gjeldende budsjett- og økonomiplan og vedtak fattet i forbindelse med tertialrapporteringene gjennom året 2018. Samlet sett innebærer budsjettforslaget en netto økning på 20,7 mill for tjenesteområdene, målt mot opprinnelig budsjett for 2018. Økningen gjelder blant annet barn og unge og tiltak innenfor Helse og velferd.

Attraktive Gjesdal

Gjesdal kommune legger til rette for stor boligutvikling. I sentrum er det byggeklare tomter, Kodlidalen er under utvikling sammen med sentrale og viktig boligutviklere i regionen og private aktører planlegger utvikling av Midtfjell. Rådmannen har stor tro på at dette vil være viktig for befolkningsveksten fremover.

I Ålgård sentrum legges det grunnlag for et attraktivt sentrum for små og store innbyggere.

Industriområdet på Skurve er et viktig bidrag til at vi i dag er en næringsattraktiv kommune. Grunnlaget for vekst er tilstede og i kommende planperiode må vi jobbe aktivt for at veksten realiseres i de boligområdene som er under utvikling. Gjesdal kommune har også fått og får stor oppmerksomhet for utviklingsarbeidet vi gjør generelt og spesielt for sentrumsutvikling, Smart Gjesdal, og Lean-satsingen.

Gjesdal har noen av fylkets viktigste attraksjoner for besøkende der Månafossen, Mån, Byrkjedalstunet, Kongeparken, og Norwegian Outlet er noen av de fremste. Videre har kommunestyret vedtatt at vi skal være friluftskommune. Den unike nærheten til friluftsområder og storslått natur gir oss et fortrinn som friluftskommune.

Ledelse og samskaping

Rådmannen har tidligere varslet at han også ønsker å utvikle et lederskap som lykkes med samskaping. Samskaping i Gjesdal betyr at den kommunale organisasjonen, innbyggere, lag/ foreninger, næringsliv og folkevalgte sammen skaper framtidens tjenester. Dette krever at vi utvikler ledere som verdsetter og inviterer til samskaping. Vi har, særlig innenfor Helse og velferd, hatt flere vellykkede medvirkningsverksteder som har vært til stor

nytte for de vi er *til* for og ikke minst for de
tjenestene vi skal levere. Dette
medvirkningsarbeidet vil bli forsterket i

Knut Underbakke
rådmann

kommende planperiode. Vi vil også intensivere
arbeidet med nærvær- og heltidskultur.

Bjarte Madland
økonomisjef

1.b. En endringsvillig og handlekraftig organisasjon

Involvering, medvirkning og samskaping skal stå i sentrum når vi løser fremtidige utfordringer i Gjesdal. Vi skal utvikle en organisasjon som naturlig inviterer innbyggere, brukere og eksterne aktører til å skape gode tjenester sammen med oss. Fellesskapets beste og fremtidige interesser skal være hovedprioriteten i arbeidet. Arbeidet setter krav til tydelig ledelse, god gjennomføringsevne og bevisst gevinstrealisering.

Tverrfaglige satsinger og prosjekter

Som leverandør av kommunale velferdstjenester må vi evne å gi helhetlige tjenester. Vi skal bevege oss fra en tradisjonell sektorvis oppgaveløsning til fremtidsretta helhetlig problemløsning.

Vår evne til å møte fremtidens utfordringer avhenger av et nært og godt samarbeid med brukere av tjenestene. Det er vi, som tjenesteproducent, som skal se sektorgrensene - ikke innbyggere og samarbeidsaktører. For å øke trykket på dette arbeidet spisser rådmannen det tverrfaglige arbeidet i egen organisasjon. Det skal gå en Gjesdaltråd fra kommuneplanen til virksomhetsplanene og målsetningene skal vise igjen i det daglige arbeidet vårt.

Smart Gjesdal

Smart-konseptet er opptatt av å dra optimalt nytte av ideer og energi som kommer «nedenfra», i stedet for å satse på styring og initiativ ovenfra. Erfaring viser at nytenkings- og omstillingskultur har best vilkår der offentlige og private aktører i lokalsamfunnet reflekterer sammen og samarbeider om tiltak slik vi gjør i Gjesdal.

For å nå målet om bærekraftig lokalsamfunn er det tre elementer særlig viktige:

- Involvering av innbyggerne i utvikling av nye løsninger
- Samarbeid med andre kommuner, næringslivet og forskningsmiljøer på nye måter
- Bruk av teknologi som forbedrer og effektiviserer tjenestene

Digitalisering

Digitalisering er en viktig faktor i en effektiv drift. Formålet med digitalisering er å flytte ressurser fra administrasjon til tjenesteyting.

Digitalisering handler om både konkrete tiltak i egen kommune så vel som samarbeid og kompetanseheving utenfor kommunegrensene.

Gjesdal kommune deltar i «DigiRogaland» - et samarbeid om digitalisering der alle kommunene i Rogaland blir invitert inn. Formålet med samarbeidet er å sikre bedre tjenester til innbygger og næringsliv, herunder;

- Raskere saksbehandlingstid
- Bedre kvalitet
- Økt grad av selvbetjening

Gjennom å utvikle og ivareta et langsiktig faglig samarbeid og tilgang til felles løsninger og ressurser innenfor digitaliseringsområdet skal kommunene oppnå kvalitative innbyggereffekter, mer effektiv tjenesteproduksjon og bedre ressursutnyttelse.

Gjesdal er med i en finansieringsordning som skal utvikle nye felles digitale løsninger for kommunal sektor - Digifin. For å finansiere arbeidet og utløse midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, ber KS kommunene om å bidra med 20 kroner pr innbygger som et engangsbeløp. Beløpet ble utbetalt i 2018 og dette gjør at vi har tilgang til å bruke nasjonale løsninger som er utviklet av KS.

Svarut er et eksempel på et vellykket nasjonalt prosjekt. All post kan/skal bli sendt digitalt – og går til digital postkasse eller Altinn til både innbyggere og organisasjoner. Andre slike nasjonale prosjekt som ligger under Digifin ordningen er Digisos – digital søknad for økonomisk støtte hos NAV, DigiHelse – digitale tjenester for dialog mellom brukere/pårørende og ansatte i hjemmetjenesten m.m., og Min Side - legge til rette for at den enkelte kommune raskt kan etablere et tilbud for innbyggere og virksomheter for å gjenfinne informasjon «om seg selv».

Kommunen er også med i et nasjonalt prosjekt som handler om digital kompetanse. Hensikten med prosjektet er å gi innsikt og forståelse for hva det betyr at «framtiden er digital». Prosjektet består av administrasjon, tillitsvalgte og politikere.

I 2017 startet vi med digitale skjema. Skjema som tidligere måtte fylles ut og leveres til kommunen i papirformat kan nå leveres digitalt på en sikker måte. Dette er en stor gevinst for innbyggere og næringsliv. Neste steg er å effektivisere behandlingen av skjema. Her kan automatisering være svært nyttig – så dette er noe kommunen ser på.

Andre digitaliseringsprosjekt som pågår er: digital plattform for å rekruttere nye frivillige, digital booking av kommunale bygg, effektivisering og automatisering av flere interne arbeidsprosesser, visualisering av styringsdata og en forbedret hjemmeside som skal gjøre at informasjon er lettere tilgjengelig for innbyggere.

Forbedringskultur i hele organisasjonen

Gjesdal kommune har innført Lean som et viktig verktøy. Lean er en måte å tenke og handle på for hele organisasjonen. Satsingen er et ledd i en strategisk tekning der målene er å oppnå effektiv verdiskapning gjennom å skape en lærende organisasjon. Ved å utvikle en arbeidsplass preget av medvirkning og det å finne bedre løsninger i fellesskap, realiserer vi også målet om den myndiggjorte medarbeider. I utfordringene vi står overfor, vil Lean arbeidet være en viktig felles tilnærming til en kostnadseffektiv drift med høy kvalitet.

1.c. Forslag til vedtak

1. Forslag til budsjett 2019 og økonomi- og handlingsplan 2020-2022 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2019 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Verk og bruk retakseres i 2019 i henhold til vedtatte endringer i eiendomsskatteloven.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 45 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 10 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingssatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2019 er kr 3 035.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2017, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2018 og 2019 (deflator). For 2019 settes satsene til henholdsvis kr. 204.061 for barn 0-2 år og kr. 97.053 for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

1.d. Økonomiske forutsetninger

Økonomisk oppgang i Rogaland – fortsatt lav folkevekst

Fra å være en motor i norsk økonomi har Rogaland siden 2015 vært et fylke preget av høy arbeidsledighet, lav befolkningsvekst og lavere aktivitet i næringslivet. Fra og med 2017 har pilene igjen pekt oppover, godt hjulpet av en relativt høy oljepris. Endringene de siste årene har krevd tilpasninger i kommunens tjenesteproduksjon. Hittil har økt økonomisk aktivitet ikke bidratt til økt folkevekst, og SSB sine prognoser for dette tilsier mye lavere vekst både i Rogaland, mens også ellers i Norge i årene som kommer.

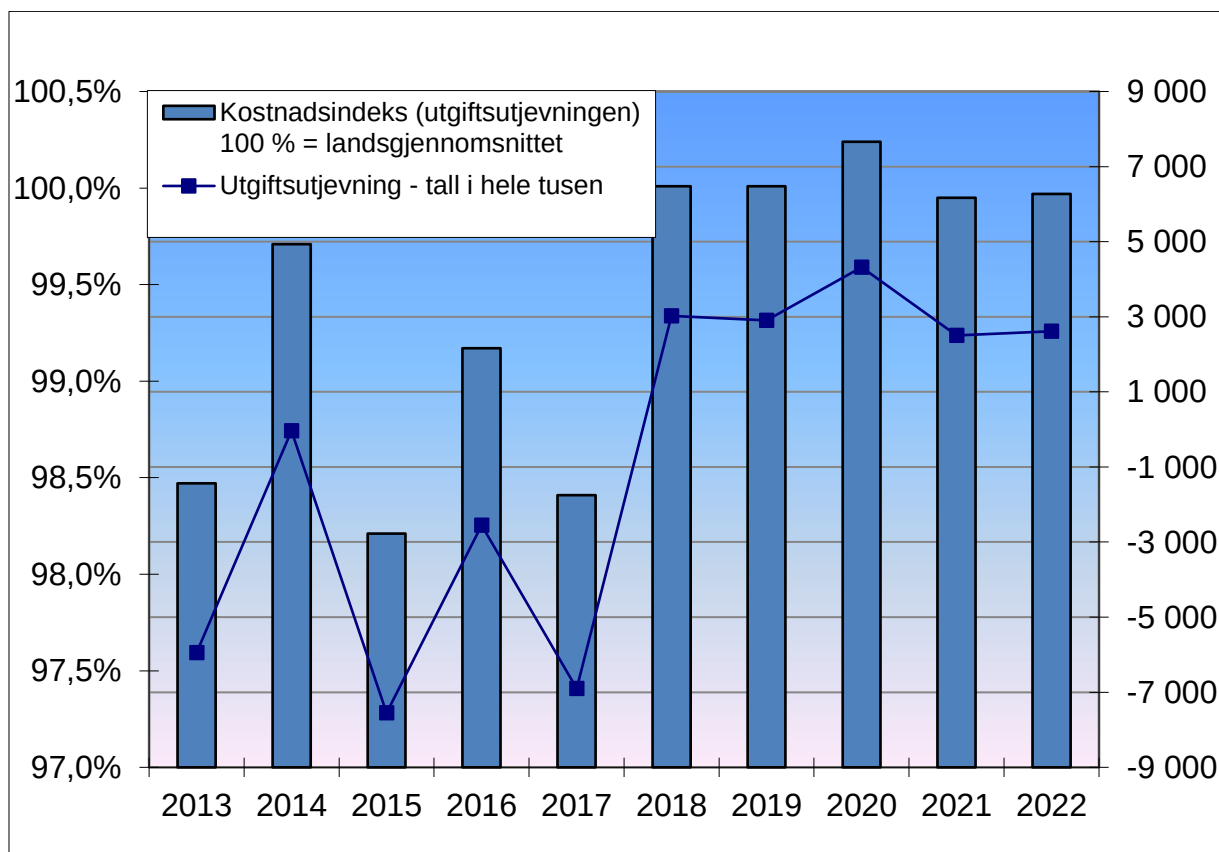
Kommuneopplegget 2019

I statsbudsjettet for 2019 legges det opp til en vekst i frie inntekter for kommunene på til sammen 2,6 mrd. Dette er 1 mrd lavere vekst enn i 2018. Det anslås at veksten i frie inntekter dekker folkeveksten og økte pensjonskostnader. I tillegg blir det fra sentrale myndigheter forventet en videreføring av satsingen knyttet til opptrappingsplan for rusomsorg, tidlig innsats i barnehage og skole, samt at det settes av midler til forebyggende

tiltak for barn, unge og familier. Vi ser også starten på eldrebølgen i kommende planperiode, da de store etterkrigskullene har begynt å gå av med pensjon. Andelen pensjonister er økende i forhold til andel skatteyttere. Videre ligger det en tydelig forventning om at kommunene må fortsette å effektivisere.

Konsekvenser for Gjesdal

Det samlede opplegget gir ikke rom for økninger i tjenestenivå de neste årene. De høye fødselskullene frem til og med 2016 er blitt avløst betydelig lavere kull de siste to årene. Dette betyr at vi i de neste årene vil ha stor overkapasitet i barnehagene. Aldersgruppen 6-15 år har økt de siste to årene, og vil øke betydelig frem mot 2022. Dette vil kreve store ekstra ressurser i skolen i kommende planperiode, men lavere ressursbruk i barnehagesektoren. Figuren under viser at vi ligger ca på landsgjennomsnittet i forhold til hvor krevende Gjesdal kommune er å drifte. Behov med tilhørende utgifter vokser mer enn anslaget for frie inntekter for 2019 viser, og det er behov for ytterligere tilpasninger fremover mot 2022.

Skatt

Skatt på inntekt og formue

- Skatteinntektene gikk ned fra 2016 til 2017 i Gjesdal.
- Det er lagt inn vekst i skatteinntektene i 2019 på 2,2 % målt mot anslag for 2018, det samme som for landet totalt.
- Ut fra en noe mer positiv prognose for aktivitet i regionen legges det opp til en liten økning i skatt pr innbygger fra 2018 til 2019.

Forklaring

Skatt er den viktigste inntektskilden for kommunesektoren, og utgjør sammen med rammetilskuddet kommunens frie inntekter. Den del av skatten som tilfaller kommunen kommer stort sett fra personlige skatteyttere.

Skatteinntektene utgjør i 2019 ca. 35 % av kommunens totale driftsinntekter.

Nærmere om skatt på inntekt og formue

- En andel av inntekts- og formuebeskatningen fra innbyggerne i Gjesdal kommune overføres til kommunens inntektsregnskap. Gjennom statsbudsjettet hvert år fastsetter Stortinget hvor stor andel av skatten kommunene skal få. Dette gjøres gjennom en prosentsats som kalles skattøre. For 2019 er denne satt til 11,55 % en nedgang fra 11,8 % i 2018. Når skattøren blir satt ned, får kommunen en større andel av de frie inntektene via rammetilskudd. Fra å ha en skattevekst på 2-3 % mer enn gjennomsnittet for alle kommunene i landet frem til 2014, har Gjesdal siden 2015 hatt en lavere skattevekst enn landet ellers. I 2017 fikk Gjesdal for første gang skattenedgang, 1,37 % målt i prosent. Skatteinntekter pr innbygger ble redusert i 2017 til 86,3 % av

landsgjennomsnittet. Sannsynligvis ender 2018 også et stykke under 90 %.

Rådmannen legger opp til svakt stigende skattenivå fra 2018 til 2019. Det er lagt til grunn en realvekst videre i perioden for Gjesdal som er litt høyere enn i resten av landet (0,4 % hvert år fra 2020-2022). Denne er begrunnet med at det forventes noe økning i aktiviteten i regionen. I forhold til landsgjennomsnittet (100%) forventes Gjesdal å ligge i underkant av 90 % i hele planperioden. Det legges dermed til grunn et vedvarende noe lavere inntektsnivå i hele planperioden.

- Når andel skatt målt mot landet for øvrig er lavere enn 90 %, er det skatteutviklingen for landet som helhet som betyr mest for utviklingen i samlede frie inntekter for Gjesdal kommune. Utjevningsordningen mellom kommunene bidrar til dette.

Eiendomsskatt

- **Eiendomsskatt holdes på samme nivå som i 2018**

Det legges opp til å videreføre samme skattesatser i 2019. Dette betyr en skattesats på 2 promille for bolig- og fritidseiendommer og 5 promille for næringseiendommer. Det er lagt inn en økning i eiendomsskatt på 200 000 kr hvert år i perioden ut fra antatt vekst i boliger/næringseiendommer. Det er fra og med 2019 vedtatt endringer i regelverket knyttet til utskriving av eiendomsskatt på produksjonsbedrifter. Endringen skal fases inn over en 7 års periode, og dette vil svekke inntektene fra eiendomsskatt de neste årene. Endringene som er foreslått vil ikke ha noen innvirkning på eiendomsskatt for vind- og vannkraft, og fra og med 2019 vil Gjesdal få inntekter fra vindmøller som er satt i drift i kommunen.

Rammetilskudd

- Gjesdal får ingen økte inntekter gjennom utgiftsutjevningen fra 2018 til 2019.
- Innbyggertilskuddet øker med 4,1 %.
- Veksttilskuddet bortfaller helt i 2019.
- Relativt lav skatt pr innbygger i % av landsgjennomsnittet gir høy inntektsutjevning i 2018, og det antas at denne vil være svakt dalende utover i fireårsperioden.

Inntekter	2018	2019	2020	2021	2022
Utgiftsutjevningen	3 026	2 908	4 319	2 502	2 612
Inntektsutjevning	26 430	29 563	26 432	25 280	24 113
Innbyggertilskuddet	282 363	294 045	295 571	297 330	297 869
Overgangsordn/tillegg	1 670	2 232	2 866	2 452	2 452
Veksttilskudd	2 003	0	0	0	0
Skjønnsmidler m.m	800	1 400	1 000	1 000	1 000
Rammetilskudd	316 293	330 148	330 188	328 564	328 046

Forklaring

Rammetilskuddet er, i tillegg til skatt, den delen av inntektene til kommunen som kalles "frie inntekter". Dette utgjør for Gjesdal i 2018 ca. 35 % av de totale inntektene. Tabellen over viser de ulike delene rammetilskuddet er satt sammen av, og de største endringene fra og med 2018 er knyttet til innbyggertilskuddet og veksttilskuddet.

Utgiftsutjevning

Utgiftsutjevningen baserer seg på ulike kriterier som skal gjenspeile hvor dyr den enkelte kommune er å drive. Gjesdal tilføres i 2019 i underkant av 3 mill. som er tilnærmet samme nivå som i 2018. Bak tallene ligger betydelig tilførsel av midler knyttet til aldersgruppen 0-15 år, og et betydelig uttrekk av midler knyttet til aldersgruppen 67+. Gjesdal er en av landets yngste kommuner, og utgiftsutjevningsordningen regulerer inntektene i henhold til alderssammensetningen pr 01.07.2018 i alle landets kommuner. I tillegg er det en rekke andre kriterier som trekker i ulike retninger, men i sum endres ikke dette betydelig fra 2018 til 2019.

Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen omfordeler skatteinntektene mellom kommunene. Gjesdal har gått fra en veldig lav % (86,9 % i 2005) til ca. 98 % av landsgjennomsnittet i 2014. Fra og med 2015 har skatt pr innbygger vist en betydelig fallende tendens, med foreløpig bunn i 2017 på 86,3 %. Det legges opp til at skatt pr innbygger skal være svakt økende utover i 4 års-perioden.

Innbyggertilskuddet

Innbyggertilskuddet tilføres kommunen pr innbygger, og for 2019 utgjør dette 24 710 kr pr innbygger, en oppgang fra 23 726 kr i 2018. Med ingen økning i innbyggertall fra juli 2017 til juli 2018 betyr dette ingen reell økning i frie inntekter, den store økningen i innbyggertilskuddet gir tilsvarende lav økning i skatteinntektene.

Skjønnsmidler og veksttilskudd

Fra og med 2019 får Gjesdal ikke veksttilskudd lenger. Ordinært skjønnsstilskudd økte fra 600 000 i 2017 til 800 000 i 2018. Det anslås for resten av planperioden et årlig skjønnsstilskudd på 1 mill.

Finansområdet

Konsesjonskraft

Gjesdal kommune kjøper og selger konsesjonskraft tilsvarende en mengde på ca. 16 Gwh pr år. Det ligger an til noe høyere inntekter i kommende planperiode, målt mot de siste årene. Kronekursen målt mot Euro har også betydning for inntektene fra konsesjonskraft, og inntektene er valutasikret på en Eurokurs på 9,80 for 2019.

Lyse Energi AS

Utbytte Lyse

Rådmannen har lagt til grunn et økende utbytte fra Lyse, i tråd med det som er signalisert fra Lyse og det som Sandnes og Stavanger har lagt inn i sine budsjetter.

Renter og avdrag ansvarlig lån Lyse

Det er lagt til grunn en renteinntekt fra Lyse Energi på ca. 650 000. Lånet forrentes med 3 Mnd NIBOR-rente + 2 %. Nedbetalingene inntektsføres i investerings-regnskapet og brukes til finansiering av investeringer.

Rentekompensasjon

Gjesdal har fra 2009 til 2013 fått innvilget rentekompensasjon for til sammen ca. 31 mill kroner i låneopptak knyttet til rehabilitering av Oltedal skole og ombygginger/utbedringer Bærlund skole. Fra før 2009 mottar kommunen rentekompensasjons-tilskudd knyttet til utbygging av omsorgsboliger, sykehjem og Gjesdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter hvert kvartal.

Renteinntekter

For 2019 legges til grunn en rente på 1,8%. Budsjetterte inntekter på 6,3 millioner inkluderer også renter fra Lyse Energi og rentebytteavtaler. Dette er høyere enn foregående år og forklares ut fra stigende rentenivå og noe meravkastning for aktive plasseringer i rentepapirer. Det legges opp til samme nivå på renteinntektene i hele

planperioden, økt rente spises opp av forventet lavere likviditet.

Renteutgifter

Det er lagt til grunn en markedsrente på 1,3% i 2019, 1,5% i 2020, og 1,6 % for 2021 og 2022. Renteprognosene er fortsatt lave, men svakt stigende frem mot 2022. Det er budsjettert med renter på eksisterende lån og nye lån i perioden i tillegg til rentebytteavtaler. Gjesdal kommune vil ved inngangen av 2019 ha ca. 25 % av lånene til fast rente, og dette gir en noe litt høyere rentekostnad neste år enn om hele porteføljen var til flytende rente. Fra og med februar 2019 vil gjennomsnittlig lånerente ligge lavere enn i 2018. Dersom rentene skulle stige mot slutten av planperioden, vil dette gi økte netto finanskostnader for Gjesdal kommune.

Avdrag

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og godkjente låneopptak.

Renter VAR-sektor

I samsvar med "retningslinjer for selvkost" er det beregnet renteinntekter på gebyrfinansierte tjenester. Renteinntektene dekker renteutgiftene til lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2019 er disse beregnet til 3,5 mill., men dette vil avhenge av fremdriften i det enkelte prosjekt innen VAR-sektoren og fastsettelse av endelig kalkylerente. Videre i planperioden 2020-2022 øker rentene til 3,8 mill. både på grunn av betydelige investeringer og økt kalkylerente.

Avskrivninger VAR-sektor

I samsvar med "retningslinjer for selvkost" er det beregnet avskrivninger for gebyrfinansierte tjenester. Disse brukes til å dekke avdrag på lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2019 er disse avskrivningene beregnet til 7 mill.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

Forklaring

Kommunens utgifter består av en driftsdel og en investeringsdel. Ca. $\frac{3}{4}$ av alle driftsutgifter knyttes til lønn til ansatte i kommunen, de resterende $\frac{1}{4}$ går til innkjøp av materiell til bruk i de ulike tjenestene kommunen produserer. Driftsutgiftene er nokså stabile hvert år, men øker med 2 til 4 % i snitt hvert år.

Investeringsdelen varierer fra år til år, og handler om enkeltkjøp som i Gjesdal kommune i stor grad finansieres ved å ta opp lån. Jo mer kommunen klarer å finansiere ved hjelp av egne driftsinntekter, jo mindre renter og avdrag må det betales i fremtiden. Renter og avdrag er en betydelig driftsutgift for kommunen.

Lønn og pensjon

Lønnsoppgjøret 2018

Lønnsoppgjøret for 2018 ble noe lavere enn det som ble satt av som lønnsreserve. Relativt god avkastning på pensjonsmidlene i KLP gjorde at rådmannen kunne bruke noe premiefond i 2017 for å finansiere kostnadsøkninger i løpet av året.

Lønnsvekst i planperioden

Det er budsjettet med en lønnsvekst i 2019 på ca. 3 %. Dette er samme nivå som det legges opp til i statsbudsjettet. Lønnsveksten i Rogaland og Gjesdal forventes dermed å bli på samme nivå som landet ellers.

Pensjonspremiene

Gjesdal kommune har pensjonsordning for de ansatte i følgende ordninger:

1. Fellesordningen i KLP
2. Folkevalgtordningen KLP
3. Lærerordningen i Statens pensjonskasse - SPK

4. Sykepleierordningen– KLP

Prognosene for neste års premie viser at premiesatsene i KLP - fellesordningen øker noe fra 2018 til 2019. I tillegg er det tatt høyde for moderat avkastning og moderat lønnsvekst. Det legges opp til å bruke noe av premiefondet i planperioden. I 2017 og 2018 brukes det også noe av premiefondet. SPK budsjetteres på samme nivå som i 2018.

Da det legges opp til å bruke noe av premiefondet, innarbeides dette i premiesatsene som legges til grunn i budsjettet for 2018.

Budsjetterte premiesatser for arbeidsgivers andel er (tall for 2018 i parentes):

KLP- sykepleie:	17,00 % (17,00 %)
KLP-fellesordning:	12,30 % (12,30 %)
SPK - lærere:	10,70 % (10,70 %)

Pensjonskostnadene NRSP

Ved siden av pensjonspremien beregnes det pensjonskostnader etter en egen regnskapsstandard. Det er denne som skal legges til grunn når regnskapet avlegges. Forskjellen mellom betalt premie og beregnet kostnad føres som premieavvik og dekkes inn året etter. Gjesdal har tidligere vedtatt at premie-avviket avregnes mot fond slik at pensjonskostnadene dermed ikke har innvirkning på disponible midler i budsjett og regnskap.

Driftsutgifter utenom lønn

Alle driftsutgifter utenom lønn og pensjon er kompensert for prisstigning. Denne er satt til 1,2 %, som er reell prisvekst fra mai 2017 til mai 2018. Indeksen som er brukt er konsumprisindeks korrigert for energipriser og avgiftsendringer (KPI – JAE).

Strømkostnader under tjenesteområde kultur og samfunn er i samsvar med forventet pris og volum i 2019. Prisene i bygg- og anleggsbransjen er relativt lave, og det forventes å oppnå gode priser i de kommende prosjektene som lyses ut.

Hovedtrekk i den økonomiske utviklingen

Moderat gjeldsutvikling – nedgang i gjeld pr innbygger

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Samlet lånegjeld 1/1	926 553	925 972	920 972	932 972	940 922	924 202
Låneopptak	40 000	38 000	55 000	52 250	27 680	60 770
Avdrag	40 581	43 000	43 000	44 300	44 400	44 300
Samlet lånegjeld 31/12	925 972	920 972	932 972	940 922	924 202	940 672
Pr innbygger.	80	78	78	78	76	77

Nye lån utgjør i 2019 57 mill. hvorav 10 mill er lån i Husbanken for videreutlån (startlån). Samlet lånegjeld øker med 16 mill. Videre i perioden legges det opp til noe lavere låneopptak enn avdragsbetaling på eksisterende lån. Oppstart av utbyggingen av Solås skole og adkomst til boligfelt Kodlidalen betyr at det ikke er mulig å redusere gjelden i Gjesdal kommune uten et betydelig salg av

nærings-og/eller boligtomter. Det er lagt inn forutsetninger om salg av tomteområder på til sammen 80 mill i planperioden, og får vi til det vil gjelden pr innbygger og i % av driftsinntektene reduseres frem mot 2022. I et tiårsperspektiv vil det være behov for betydelige midler til rehabilitering av skolebygg, samt bygging av ulike typer boliger for den eldste delen av befolkningen.

Fondsreserver

Fond	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Reservefond	8 601	20 828	20 000	20 000	20 000	20 000
Rentefond	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Reserver Gjesdal Næringspark	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Flyktningefond	13 997	14 000	10 000	7 000	6 000	5 000
Sum disponible fond	37 598	49 828	45 000	42 000	41 000	40 000

Sum av alle reservefond vil ved utgangen av 2018 ligge på ca. 50 mill. Da er restmidler fra tjenesteområdene, som utgjør ca. 24 mill og er avsatt på egne fond, ikke medtatt. Det budsjetteres ikke med verken økninger eller reduksjon av samlede reserver i planperioden.

Overskuddet for hvert av årene går til å finansiere deler av investeringene samme år. Eventuelle restmidler fra investeringsprosjekter vises ikke her, de er fra tidligere satt av på egne investeringsfond til dekning av fremtidige utgifter i investeringsregnskapet.

Netto driftsresultat under handlingsregel

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter	902 617	920 000	940 000	945 000	950 000	955 000
Driftsinntekter prisjustert	902 617	920 000	950 000	975 000	1 000 000	1 025 000
Netto driftsresultat	45 637	10 000	5 900	8 900	9 900	11 817
Netto driftsresultat i %	5,06 %	1,09 %	0,62 %	0,91 %	0,99 %	1,15 %

Etter er godt driftsresultat i 2017 ligger det an til et betydelig svakere resultat i 2018. I planperioden legges det opp til et netto driftsresultat på gjennomsnittlig under 1 %, og

dette er lavere enn anbefalt nivå. For å nå 2 % driftsresultat må kostnader reduseres ytterligere, med minimum 9 mill.

Målsettinger som skaper handlingsrom

Hovedtall driftsregnskapet

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter	902 617	920 000	940 000	945 000	950 000	955 000
Driftsinntekter prisjustert		920 000	950 000	975 000	1 000 000	1 025 000
Netto renter	11 828	8 950	7 700	7 700	7 800	8 000
Netto avdrag drift	29 585	28 720	29 000	28 900	28 700	28 300
Andel netto finansutg	4,59 %	4,09 %	3,86 %	3,75 %	3,65 %	3,54 %
Lånegjeld i % av driftsinnt	86,76 %	87,82 %	83,47 %	82,15 %	77,42 %	76,16 %

Tabellen over viser noen av nøkkeltallene som det er viktig å holde oversikt over, da disse får konsekvenser for det økonomiske handlingsrommet i planperioden og videre fremover. Rådmannen viderefører forslag om konkrete målsettinger som legges inn som en del av forslag til vedtak. Målsettingen om maksimalt 80 % lånegjeld nås i 2021 dersom vi lykkes i å realisere tomteverdier i Ålgård sentrum, på Skurve og i Kodlidalen. Driftsbalansen budsjetteres lav, med i underkant av 1 % driftsresultat i hele planperioden. Dette er lavere enn egen målsetting (2 %) og også lavere enn anbefalt av TBU (teknisk beregningsutvalg). På tross av betydelige omstillings- og innsparingstiltak de siste årene, svekkes driftsmarginen. Målsettingen om minimum 2 % driftsresultat klarer vi ikke uten nye betydelige

kostnadsreduksjoner eller økning av inntektene. De langsiktige målsettingene er:

1. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode. Denne vil ikke realiseres i planperioden
2. Låneopptak som varig belaster drift skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
3. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
4. Netto lånegjeld i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og forsøkes redusert til 60 % innen 2023.

Tabellen under viser hvordan de ulike målsettingene ivaretas i forslaget til budsjett- og økonomiplan for perioden 2019-2022.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter	902 617	920 000	940 000	945 000	950 000	955 000
Driftsinnt prognose prisjustert	902 617	920 000	950 000	975 000	1 000 000	1 025 000
Frie innt. prognose prisjustert	616 443	630 000	650 400	672 900	693 700	715 400
Netto driftsres. realvekst (1)	5,06 %	1,09 %	0,62 %	0,91 %	0,99 %	1,15 %
Lån som dekkes av frie innt.	0	16 800	26 050	50 750	21 380	48 770
Dr. belast lån % frie innt (2)	0,00 %	2,67 %	4,01 %	7,54 %	3,08 %	6,82 %
Andel frie innt til invest. (3)	2,16 %	1,90 %	2,00 %	2,08 %	2,16 %	2,38 %
Gjeld i % av dr.inntekt (4)	86,76 %	87,82 %	83,47 %	82,15 %	77,42 %	76,16 %

Rådmannen foreslår å videreføre alle handlingsreglene knyttet til investeringer, nye låneopptak og gjeldsgrad. Gjennom økt fokus på realisering av tomteverdien vil netto lånegjeld kunne komme under 80 % av driftsinntektene i 2021. Ut fra kartlagte

behovsøkninger i neste fireårsperiode, samt prognoser for utviklingen frem mot 2030, vil det være svært krevende å oppnå et gjennomsnittlig driftsresultat på 2 % i årene som kommer, uten å oppjustere eiendomsskatten ut over dagens satser.

Tverrsektorielle mål

Visjon

- Gjesdal – vi strekker oss lenger

Verdier

- Gjesdal skal være en ansvarlig, modig og endringsvillig kommune
- Vi skal gi våre brukere rett tjeneste utført til rett tid og med rett kvalitet

Mål

- Fornøye brukere
- Ansvarsbevisste og stolte medarbeidere
- Framtidsrettede og funksjonelle løsninger
- Økonomi som gir handlingsrom

Krav til lederatferd

- Ledere skaper tillit gjennom at de utfordrer og delegerer
- Har fokus på helhet og strategi
- Kommuniserer åpent og ærlig
- Motiverer og skaper trivsel
- Er resultatorientert og tar ansvar
- Skaper positivt omdømme
- Opptrer lojalt overfor verdier og beslutninger

Foto: Sven Olav Jensen

1.e. Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke- mengde 1. januar	Fødte	Døde	Fødsels- oversk	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- flyttin- g	Folke- tilvekst	Vekst i %
2008	9.729	157	56	101	537	401	136	240	2,47 %
2009	9.969	162	60	102	565	430	135	239	2,40 %
2010	10.208	182	47	135	553	489	165	300	2,94 %
2011	10.508	175	48	127	754	603	152	270	2,57 %
2012	10.778	169	65	104	758	600	158	261	2,42 %
2013	11.039	184	60	124	706	553	153	278	2,52 %
2014	11.317	165	41	124	813	654	159	283	2,52 %
2015	11.600	214	55	159	645	595	93	253	2,18 %
2016	11.853	169	50	119	613	683	-70	49	0,41 %
2017	11.902	178	56	122	567	725	-158	-36	-0,30 %
2018	11.866	63	30	33	282	280	2	35	0,29 %
2018*	11.901								
Gj.snitt siste 10 år			176	54	122	651	573	92	214
Gj snitt siste 5 år			182	52	130	669	642	35	165

*Kilde: SSB 1.juli 2018

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Innb. 0-5 år	1 134	1 210	1 183	1 156	1 075	1 020	980	950	980
Innb. 6-15 år	1 641	1 655	1 690	1 711	1 768	1 810	1 840	1 870	1 900
Innb. 16-66 år	7 818	7 962	8 006	7 961	7 928	7 975	8 065	8 150	8 200
Innb. 67-79 år	657	721	772	813	859	905	940	975	990
Innb. 80-89 år	183	187	191	210	229	240	250	260	265
Innb. o/90 år	52	48	49	50	42	48	52	54	56
Totalt	11 485	11 783	11 891	11 901	11 901	11 998	12 127	12 259	12 391

Fordeling av folketall er pr 1.juli. Prognosen fra 2019-2022 er også pr 1.juli.

Etter en langvarig vekst har fødselstallene stagnert, og gått noe ned. Dette betyr en forventet nedgang i antall barn 0-5 år i kommende planperiode. Antall barn i skolealder som har vokst betydelig fra og med 2016. Denne gruppen vil vokse med ca 40 pr år frem til 2022. Gruppen unge eldre (67-79 år) har økt spesielt mye de 5 siste årene. Denne trenden vil fortsette, men med noe lavere årlig vekst fremover. Andelen eldre (80+) i Gjesdal

har lenge vært svært lav, men har nå begynt å vokse mer enn gjennomsnittlig økning for landet. Gruppen 90 + er relativt sett lavest i hele landet, men det forventes en jevn økning videre i planperioden. Prognose for samlet folkevekst er betydelig nedjustert. Det er lagt opp til i overkant av 1 % årlig vekst, noe som innebærer at det meste av folkeveksten vil komme gjennom et årlig fødselsoverskudd på ca. 100 innbyggere.

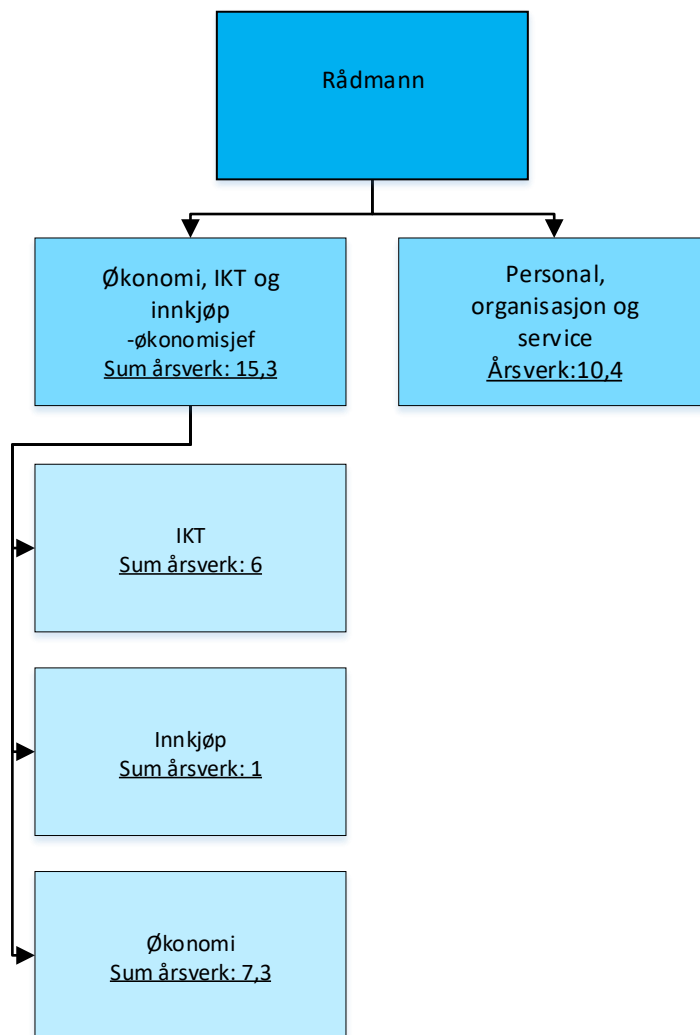
Foto: Gjesdal kommune

Del 2

Delbudsjetter for det enkelte tjenestekområde – drift

2.a. Fellestjenester

Organisasjon

Hovedmål

Service til innbyggerne gjennom å yte et bredt spekter av samordnede støttetjenester med god kvalitet.

Service til tjenesteområdene gjennom å yte et bredt spekter av effektive og fremtidsrettede støttetjenester av god kvalitet.

Strategier

- Sikre gode, effektive og helhetlige tjenester til innbyggere, tjenesteområder og samarbeidspartnere.
- Ta i bruk digitale løsninger.
- Heltidskultur for kvalitet og stabilitet i tjenestene.
- Økt nærvær for kvalitet og stabilitet i tjenestene.
- Forbedringskultur ved bruk av Lean.

Utviklingstrekk

Fellestjenester består av alle stabs- og støttefunksjonene; økonomi, analyse, ikt, personal, organisasjon, lønn, arkiv, servicesenter, politisk sekretariat, utvikling og kommunikasjon, juridisk rådgivning, boligutvikling. Fellestjenester ledes av økonomisjef og personal- og organisasjonssjef

- 1) Behovet for manuelle og analoge tjenester reduseres raskt.
- 2) Innbyggerne forventer et digitalt førstevalg og skreddersydde servicetjenester.
- 3) Kompetansebehov og tjenestetilbud endres som følge av digitalisering.

Noen av årsakene til dette er:

- Innbyggere, tjenesteområder og samarbeidspartnere setter stadig større krav til raske tjenester med god kvalitet.
- Trekk i samfunnsutviklingen gjør at stadig flere av oppgavene våre erstattes av digitale og mer effektive verktøy.
- Økt ressursinnsats innen digitalisering.
- Økt ressursinnsats for utvikling av kommunale tomter.

Utvikling og omstilling i planperioden

For å sikre en mest mulig kostnadseffektiv drift og kvalitet i Fellestjenester vil vi:

- Bruke digitale verktøy i enda større grad både når det gjelder kommunikasjon og for å utvikle mer tilgjengelige tjenester til innbyggere, tjenesteområder og eksterne samarbeidspartnere.
- Fokuserer på og analyserer interne arbeidsprosesser for å forenkle, forbedre og automatisere og gevinstrealisere.
- Øke graden av dialog- og selvbetjeningsløsninger for innbyggere, frivillige og næringsliv.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- All post digitaliseres i planperioden.
- Registrering av post flyttes fra avdelingene til felles dokumentsenter.
- Servicefunksjon for innbyggerne flyttes til det nye Veveriet.
- Sykefraværregistrering og refusjon digitaliseres.

Prioriteringer i planperioden

- Arbeid innen næringsutvikling og salg av næringsarealer intensiveres.

- Arbeid med boligutvikling i Gjesdal, spesielt i Ålgård sentrum og Kodlidalen trappes opp.
- Digitalisering av flest mulig tjenester.
- Sette digital kompetanse på dagsorden for ansatte og innbyggere.

Særlige prioriteringer i 2019

- Videreutvikle Lean- verktøyene – holde trykket oppe på forbedringsverktøy i alle avdelinger.
- Samle administrative ressurser med fagkompetanse i et felles dokumentsenter. Dokumentsenteret skal ha kompetanse på alle administrative sak/arkivsystem.
- Dokumentere og eventuelt realisere gevinster for alle digitaliseringsprosjekter.
 - Ta i bruk regionale/nasjonale fellesløsninger der det er mulig.
 - Øke kompetansedeling med nabokommunene.

Tidlig innsats

Vi ser Gjesdal kommune i et samfunns-perspektiv som en viktig bidragsyter for sysselsetting.

- Gjesdal er og skal være en betydningsfull aktør i fagopplæringen. Andelen lærlinger skal være 2 pr 1000 innbygger, og arbeidet spres på et bredt antall fagområder.
- Gjesdal kommune skal, i samarbeid med NAV, tilrettelegge for arbeidspraksis for innbyggere som står utenfor arbeidsmarkedet.

Organisasjonsutvikling

- Lederforum videreføres som en viktig møteplass for å skape felles og helhetlig kultur og holdninger. Her drøftes felles strategier, planer og satsinger. Lederforum er også en viktig arena for lederutvikling. Lederforum er rådmannens møtepunkt med ledere og sentrale hovedtillitsvalgte i kommunen.
- Drop in videreutvikles som et viktig tilbud i arbeidet med å utvikle robuste og kompetente ledere i Gjesdal kommune.

Konsekvenser og utfordringer

Tabellene nedenfor viser utvikling innenfor viktige områder:

1. Arbeidet med å effektivisere stab og støttefunksjoner i hele kommunen ved hensiktsmessig bruk av kompetanse og kapasitet videreføres. Dette vil innebære nye måter å jobbe på,

- endring av oppgaver og eventuelt nedlegging av oppgaver og funksjoner.
2. Fra og med 2016 har flere funksjoner blitt flyttet til fellestjenester for å styrke fagkompetanse og helhet på ulike områder.
 3. Nærværet har økt i 2017 i forhold til 2016. Målsettingen er at sykefraværet over tid skal ligge på maks 3 %.
 4. Brukertilfredsheten internt ble sist målt i 2016. Målsettingen er å yte enda bedre service internt og eksternt og gjøre avdelingene i stand til å bruke aktuelle verktøy og virkemidler.

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Fellestjenester – alle enheter	4			4,9	
Økonomi					
Driftsutg. til administrasjon, styring og fellesutg. pr innb. i % av ref.gruppe	1	100 %	100 %	99 %	95 %
Medarbeidere					
Årsverk	2	20,1	20,1	22,2	23,1
Sykefravær	3	1,9 %	3,9 %	6,1 %	4 %

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2017	2018	2019	2022
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Fellestjenester – alle enheter	4	4,9	4,9	5,0	5,0
Økonomi					
Driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter pr innbygger i % av ref.gruppe	1	95 %	95 %	94 %	92 %
Medarbeidere					
Årsverk	2	23,1	25,7	25,6	25,6
Sykefravær	3	4 %	4 %	3 %	3 %

Kommentarer til prioriteringer og tiltak i planperioden

1. Gjennomføring av valg gir ekstra kostnader annet hvert år, dette foreslås finansiert med ekstra midler ut over ordinær ramme i fellestjenester.
2. Gjennom samarbeid med andre kommuner prioriteres det årlige midler som går til felles digitaliseringsprosjekter for kommuner i Rogaland.
3. Fra og med 2020 vokser behovene ytterligere, utover det som de økonomiske rammene gir rom for. Det er derfor nødvendig å stramme inn ressursbruken.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2018	30 008
Lønn- og pensjonsjusteringer	190
Prisjusteringer	107
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	1 534
Innarbeidede tiltak 2019	800
Budsjettramme 2019	32 439

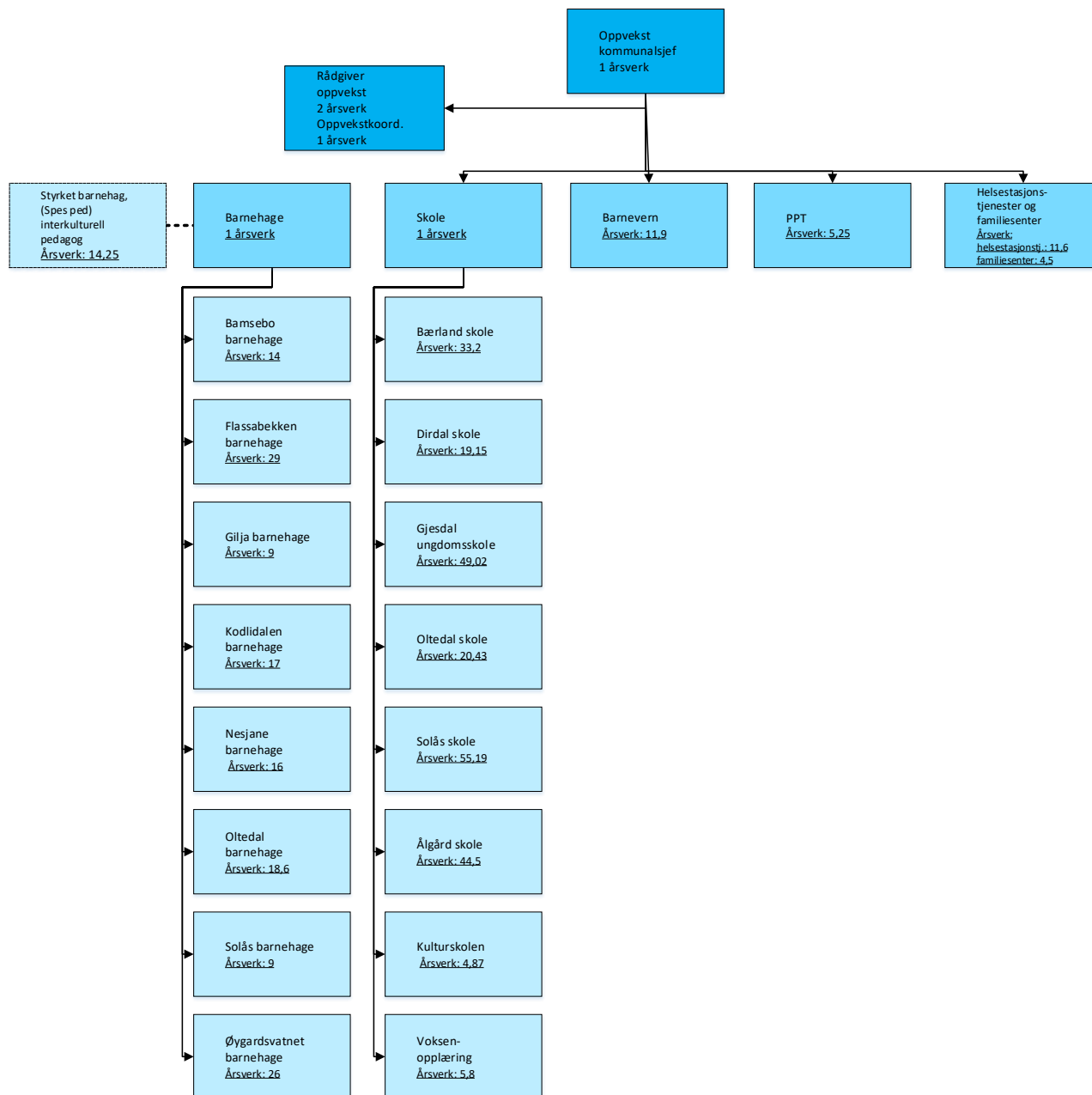
Foreslåtte prioriteringer og tiltak i planperioden

Fellestjenester	2019	2020	2021	2022
Valg 2019 og 2021	600		600	
Digi Rogaland	200	200	200	200
Omstillinger/reduisert standard 2020-2022		-300	-500	-600
Sum	800	-100	300	-400

2.b. Oppvekst

Organisasjon

Hovedmål

- Barn og unge trives.
- God læring og utvikling for alle.
- Ruste barn og unge til å mestre livet sitt.

Strategier

- Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor.
- Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier.
- Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse.
- Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester.

- Bedre tverrfaglig innsats (BTI) implementeres i Gjesdal.
- Bruke læringsteknologi for å fremme læring, motivasjon og tilpasset opplæring.
- Styrke arbeidet med å skape et trygt og godt læringsmiljø.
- Vektlegge arbeidet med å få til gode kollektive arbeidsfellesskap der en deler og utvikler beste praksis.

Utviklingstrekk

- Fødselskullene minker i forhold til de siste årene.
- Behovet for barnehageplasser vil bli mindre.
- Elevtallet vil stige med ca. 50 elever pr år de neste årene.
- Oppgaver fra 2. linjetjenesten overføres til kommunene både innenfor barsel-omsorgen og innen oppfølging av psykisk helse barn og unge.
- Flere barn og unge trenger oppfølging i forhold til sin psykiske helse.

Utvikling og omstilling i planperioden

- Det vil bli endringer av oppfølging innen barselomsorgen. Flere oppgaver føres over på kommunene som en følge av at mødre skal ha kortere liggetid på fødselsavdelingen på sykehuset. Det vil føre til at Gjesdal vil få økt behov for helsestasjonstjenester, helsesøster, lege og jordmor.
- Skolehelsetjenesten og HFU (Helsestasjon for ungdom) må styrkes slik at tjenesten kan løse de viktige oppgavene sine og bli mer i samsvar med gjeldende normtall.
- Gjesdal må ha økt fokus på forebygging, oppdaging og oppfølging angående vold og seksuelle overgrep.
- Innføre nasjonal norm for økt pedagogandel og ny norm for bemanning i barnehagene.
- Kontinuerlig utviklingsarbeid i barneverntjenesten for å fylle økte kompetanse- og kvalitetskrav.
- Øke fokuset på tiltak som sikrer økt gjennomføring i videregående skole. Forebygging og tidlig innsats ved økt satsing på matematikkfaget, psykisk helse og grunnleggende ferdigheter er tre sentrale tiltak som skal bidra til at flere elever gjennomfører videregående opplæring.
- Digitalisering i skolen er en satsing for bedre læring, men også for omstilling og nye arbeidsformer i skolen.
- Nytt læreplanverk skal innføres i perioden. Alle fagene i grunnskolen og videregående skole fornyes.
- Ny nasjonal plikt for tidlig innsats på 1. – 4. trinn. Plikten gjelder mer intensivopplæring slik at langvarige behov for

spesialundervisning forebygges. Dette vil være en ønskelig omstilling også i et inkluderingsperspektiv.

- Gjennom ny desentralisert ordning for kompetanseutvikling har regjeringen lagt premisser for hvordan kommunene skal bruke statlige midler til kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole. I løpet av planperioden skal Jærskulen og de sørlige kommunene i Rogaland i samarbeid med universitet og høyskoler sette i gang lokale kompetanseutviklingstiltak som skal løfte kvaliteten.
- Fra 1. august 2017 er det innført et nytt nasjonalt regelverk om skolemiljø (mobbing). Mens skolene tidligere hadde plikt til å fatte vedtak, har de nå i stedet fått en plikt til å handle raskt og effektivt. Dirdal skole, Gjesdal ungdomsskole, Oltedal barnehager og Flassabekken barnehage deltar i en toårig nasjonal satsing for å skape et godt og inkluderende læringsmiljø. Kunnskapen fra dette prosjektet skal spres til alle barnehager og skoler i Gjesdal.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Voksenopplæringen i Gjesdal slås sammen med flykningetjenesten og blir lagt under NAV

Prioriteringer i planperioden

- Øke ressursene til tilpasset opplæring for de yngste elevene.
- Styrke det tverrfaglige arbeidet gjennom BTI (bedre tverrfaglig innsats). Innføringen av BTI vil kreve et like stort fokus som innføringen av Lean.
- Implementering av ny rammeplan for barnehagene med fokus på å sikre at alle barn møter gode læringsmiljø.
- Implementere og følge opp Helhetlig oppvekstplan (2019-2022).
- Følge opp Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2017-2020).
- Videreutvikle helsestasjonstjenester og familiesenter.
- Kompetanseheving av alle ansatte for å skape gode og tidsriktige tjenester.

- Helsestasjon for ungdom (HFU) inn i Veveriet. Øke bruken av HFU.
- Styrke elevene sin helsetjeneste i kommunen gjennom økt tilgang til helsesøstre.
- Fortsette forbedringsarbeidet gjennom systematisk bruk av Lean.
- Matematikkfaget skal ha et spesielt fokus i perioden slik at elevene sine kunnskaper og holdninger til faget blir bedre.

Særlige prioriteringer i 2019

- Øke antall lærere ut over dagens nivå/standard slik at elevene og da særlig de yngste kan få enda bedre oppfølging i sin læring. Denne satsingen skal være en styrkning inn i ordinære klasser. Dette gir oss mulighet til i større grad å følge opp elevene slik at de ikke utvikler lese- skrivevansker og problemer i matematikkfaget.
- Utvikle en felles faglig plattform og kompetansestrategi for barnehagene.
- Gjennomføre en kompetansehevingspakke for alle ansatte om vold i nære relasjoner.
- BTI skal etableres som prosjekt og de første tiltakene skal settes i verk.
- Styrke hjelpetilbudet til barn og ungdom i kommunen.
- Gjennomføre Ungdata 2019 og bruke tallene i det forebyggende arbeidet.
- Starte prosessen med å få tilsatt en kommunepsykolog.
- Ut fra nasjonale føringer endres barselomsorgen i Gjesdal. Vi må rigge helsestasjonstjenestene til å kunne påta seg de nye oppgavene.
- Starte implementeringen av nytt læreplanverk for grunnskolen.
- Utbygging av Solås skole.

Smart Gjesdal

- Videreutvikle Lean som metode for kvalitetssikring og styrking av barnehagen og skolen som lærende organisasjon.
- Nytt digitalt saksbehandlingssystem PPT.
- Alle ledere i tjenestområdet bruker digitalt samhandlingsverktøy.
- FIT-evalueringsverktøy innen Familiesenteret brukes for å få kontinuerlig og umiddelbar tilbakemelding fra bruker. Denne faglige tilnærmingen gir utgangspunkt for læring og endring, og sikrer større grad av brukermedvirkning og tilpassede tiltak.
- Digitalisering av helsestasjonstjenester- minske bruk av papir/utskrifter/brosjyrer.

Tidlig innsats

- Familiesenteret er styrket betydelig gjennom høsten 2018. Familiesenteret er et lavterskeltilbud til barn, ungdom og familier. Familiesenteret vil ta i bruk systematiske og anerkjente program som f.eks. COS. Programmet er et behandlingsprogram som fremmer trygg tilknytning mellom foreldre og barn. Dette er avgjørende for at barn og unge skal ha en god utvikling.
- Lekbasert læring – deltakelsen gjennom barnehageåret 17/18 i forskningsprosjektet «Rogabarn» har bygget kompetanse hos barnehageansatte innen språk, matematikk, selvregulering og sosialkompetanse og hvordan det kan jobbes lekebasert for å fremme disse kompetansene hos barnehage barn. Alle barnehager skal ta del i denne måten å jobbe på det siste året barna går i barnehage.
- Jobbe aktivt for at barn med annet morsmål enn norsk går i barnehagen.
- Jærkommunene etablerer et prosjekt som skal styrke det allmennpedagogiske tilbudet i barnehagen for å redusere behov for spesialpedagogisk hjelp.
- Øke kompetansen hos ansatte om vold og overgrep i nære relasjoner.
- Det er utviklet en felles forpliktende digital plan som skal fremme systematisk arbeid innen lesing og skriving for 1.- 4.klasse. Denne planen skal bli fullt implementert i perioden.

Konsekvenser og utfordringer

- Gjesdal må ha flere helsesøstre. Helsesøstrene er viktige i det forebyggende arbeidet for barn og unge. De representerer en viktig aktør i tidlig innsats og kan bidra til at barn og unge kan få hjelp til lettere psykiske vansker.
- Rekruttering i barnehagene. Det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet om pedagogisk bemanning til 15 pedagogstillinger i kommunen. Gjesdal klarer heller ikke å rekruttere spesialpedagoger med nødvendig kompetanse. For å ha god kvalitet i barnehagen er det viktig at Gjesdal får økt andelen barnehagelærere.
- Nedgangen i fødte barn i Gjesdal fører til at vi må redusere antall barnehageplasser. Som en konsekvens av dette må vi også foreta en nødvendig tilpasning av bemanning. Ungdata viser at barn og unge i Gjesdal kommune har utfordringer med psykisk helse. Forskning viser at å fange opp tidlig og sikre nødvendig oppfølging er

viktig for den psykisk helsen videre i livet. Helsesøstre har kunnskap og kompetanse på å følge opp barns psykisk helse. Det er god tidlig innsats å oppdage barn og unge som er i faresonen for å utvikle psykiske vansker. Normtallet fra Helsedirektoratet tilsier at Gjesdal skulle hatt nesten 6 stillinger i skolehelsetjenesten. I 2018 er dette tallet 2,2.

- Spesialundervisning/elever med psykiske vansker. Gjesdal har en lav andel elever som får spesialundervisning. Behovet for spesialundervisning er økende. Det skyldes at vi har flere elever med omfattende funksjonsnedsettelse. Det er også flere elever med psykiske vansker og store funksjonsnedsettelser som må ha større tilpasninger og bemanning i skolehverdagen for å kunne delta i skolens

felleskap. For å ivareta behovet hos disse elevgruppene, vil en innen dagens økonomiske rammer måtte ta ressurser som er målrettet mot de store elevgruppene. Rammene til de store elevgruppene har vært under press i flere år og det er lite ønskelig at disse elevene får reduserte rammer i et forebyggende og tidlig innsats perspektiv.

- Økonomiske rammer. Gjesdal har gjennom de siste årene måttet foreta en reduksjon av ressursinnsatsen i skolen. Elevtallsøkning, økende nasjonale krav og økende individuelle rettigheter fører til at rammene oppleves som svært stramme. Skolene må i større grad kunne tilby et mer variert skoletilbudet og bli mer praktisk. Dette er krevende å få til innen dagens økonomiske rammer.

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Virksomhet Helsestasjon og familiesenter					
Antall barn født	1	167	213	177	178
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 14 dager etter hjemkomst		86%	74 %	76 %	82 %
Stilling helsesøster i skolehelsetjenesten brukt på antall skoleelever		1,2/ 1.612	1,3/ 1.647	1,3/ 1.714	2,2/ 1.703
Antall 1.g konsultasjoner nygravid hos jordmor		131	125	125	106
Antall saker i familiesenteret (oppvekstteam)	2	82	89	109	114
Virksomhet Barnehage					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref gruppe		85,1 % 86,6 %	85,8 % 87,7 %	89,1 % 88,7 %	89,3 % 88,4 %
Andel barn 1-2 år med barnehageplass			70,2%	76,8%	83,1%
Andel barn 3 –5 år med barnehageplass			95,7%	97,2%	93,6%
Antall barn med barnehageplass		843	854	890	849
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år			73,2%	78,7%	77,9 %
I ref gruppe (Kostragruppe 8)			73,8%	76,0 %	78,5 %
Virksomhet skole					
Dekningsgrad SFO		56,1 %	54,7 %	53,4 %	47,4 %
Dekning i kulturskolen i % av grunnskoleelever		16,5 %	16,0 %	17,7 %	16,2%
Lærertetthet i Gjesdal 1.–7. klasse I ref gruppe		12,1 13,1	12,8 13,1	13,3 12,8	14,0 12,8
Lærertetthet i Gjesdal 8.–10. klasse I ref gruppe		16,5 13,8	15,6 13,7	15,6 13,3	13,6 13,8
Virksomhet PPT					
Antall henviste saker i førskolealder	3	7	11	25	33
Antall henviste saker i grunnskolealder	3	52	62	62	80
Virksomhet Barnevern					
Antall barn med hjelpetiltak pr 31.12		59	57	79	80

Antall barn plassert utenfor hjemmet pr 31.12.		25	26	31	31
Økonomi					
Brutto driftsutgifter i kr. per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager I ref gruppe			46 47	46 49	49 51
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev, i % av ref. gruppe		98,2 %	95,7 %	93,0 %	92,8 %
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev. I referansegruppe		85.777 87.338	85.540 89.344	85.762 92.215	87.844 94.684
Brutto driftsutgifter pr barn som ikke er plassert av barneverntjenesten		45.844	16.022	16.460	30.019
Brutto driftsutgifter pr barn som er plassert av barneverntjenesten		267.919	355.062	306.769	370.316

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2017	2018	2019	2022
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 14 dager etter hjemkomst	4	90 %	90 %	90 %	90 %
Stilling helsesøster i skolehelsetjenesten brukt på antall skoleelever	5	2,2	2,2	3,0	5,0
Antall 1.g konsultasjoner nygravide hos jordmor i forholde til fødsler	6	70 %	70 %	70 %	70 %
Andel barn 1-5 år med barnehageplass		89,3 %	90 %	90 %	90 %
Grunnskolepoeng 10. klasse (gj.snitt av alle avgangskarakterer multiplisert med 10)		41,9	40,1	40,1	40,1
Nasjonal prøve i lesing 5.kl. Prosent elever på laveste nivå	7	17,1 %	19 %	19 %	19 %
Nasjonal prøve i lesing 8.kl. Prosent elever på de to laveste nivåene	7	18,2 %	24 %	24 %	24 %

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Det er en fallende tendens når det gjelder antall fødte barn. Denne trenden holder fram i 2018.
2. Oppveksteamet ble lagt ned mai 2017. Fra 2018 ble familiesenteret opprettet.
3. Selv om antall saker til PPT øker, er det positivt at flere barn blir henvist i barnehagealder. Det støtter opp om tidlig innsats strategien.
4. Krav angående hjemmebesøk ble i 2018 endret til 7-10 dager etter hjemkomst.
5. Det er en målsetting å øke ressursene i skolehelsetjenesten
6. Noen gravide ønsker bare oppfølging av fastlegen.
7. Det er gledelig at Gjesdal har færre elever enn landsgjennomsnitt som strever med grunnleggende leseferdigheter.

Rammeendring fra 2018 til 2019

Vedtatt budsjett 2018	270 201
Lønn- og pensjonsjusteringer	5 108
Prisjusteringer	319
Tjenester overført fra Helse og velferd	30 386
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	2 822
Innarbeidede tiltak 2019	6 500
Budsjettramme 2019	315 336

Foreslåtte innsparinger/omstillinger og tiltak i perioden

Tjenesteområde oppvekst	2019	2020	2021	2022
Økninger elever/klassetall 2019-2022	2 700	4 500	6 500	7 500
Økte lærerressurser skolene	3 000	3 000	3 000	3 000
Redusert kapasitet barnehage høst 2018	-700	-700	-700	-700
Redusert kapasitet barnehage 2019-2022	-1 500	-4 000	-6 000	-7 000
Bemanningsnorm og pedagognorm barnehagene	1 000	1 000	1 000	1 000
Vikarordning barnehagene	1 000	1 000	1 000	1 000
Styrking familiesenter	700	700	700	700
Psykolog	300	700	700	700
Omstillinger/reduert standard 2020-2022		-2 000	-3 700	-4 700
Sum	6 500	4 200	2 500	1 500

Endringer og tiltak i perioden 2019-2022

- **Økninger elever/klassetall 2019 – 2022.** De store kullene som har vært i barnehagene vil nå komme inn i skolen. For å følge opp denne veksten videreføres det som ble vedtatt i sist økonomiplan.
- **Økte lærerressurser i skolene.** Gjesdal kommune har en ung befolkning. Gjesdal er en kommune som satser på barn og unge. Dette er tydelig slått fast i kommuneplanen. I kommende planperiode ønsker vi å markere dette gjennom blant annet gjennom å øke antall lærerressurser i skolen. Et av de beste forebyggende tiltakene som en kommune kan gjøre for barn og unge, er en slik satsing. Elevene skal i større grad sikres en tett og god oppfølging i sin læring og utvikling. Satsingen skal være brei, rettet mot elever i ordinær klasse.
- **Redusert kapasitet i barnehage høst 2018.** Som en følge av færre barn 1- 5 år, ble det i 2018 redusert noe på antall avdelinger i barnehagene. Årsvirkningen av dette tiltaket er beregnet til 700 000.
- **Redusert kapasitet i barnehage 2019 – 2012.** Som en konsekvens av

fortsatt reduserte fødselskull, må vi redusere kapasitetene i barnehagene ytterligere i planperioden. Det må startes et arbeid der en ser på om en skal fortsette å ha tomme avdelinger rundt i ulike barnehager eller om en skal vurdere å legge ned en barnehage. Fokuset i disse vurderingene må være på kvalitet og rasjonell drift slik at vi utnytter ressursene våre best mulig. For 2019 foreslår rådmannen en reduksjon av avdelinger i tråd med nedgangen i barn 1 til 5 år.

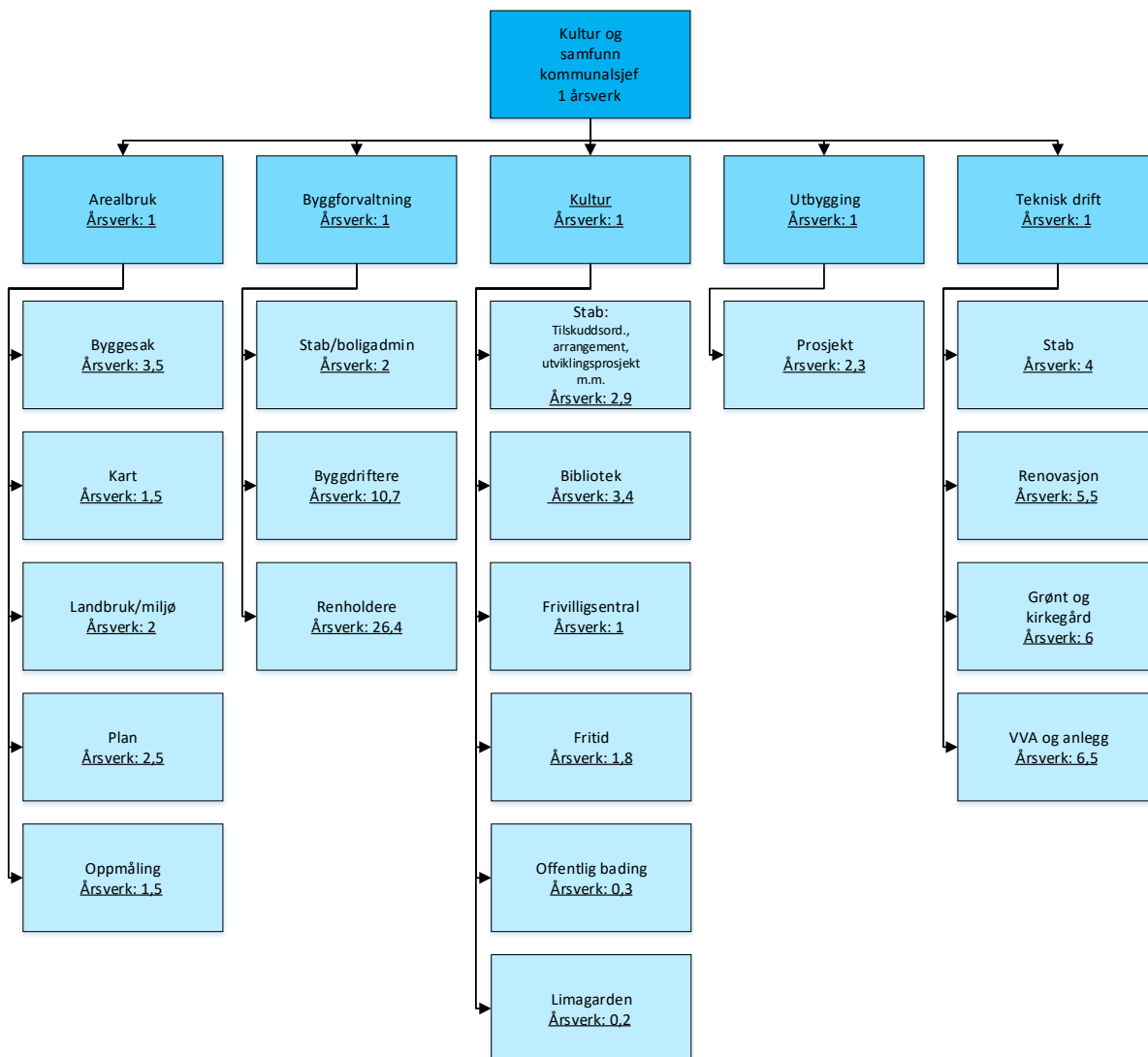
- **Bemanningsnorm og pedagognorm barnehagene.** Stortinget har vedtatt normer for bemanning. Normen stiller krav om at barnehagene har en bemanning som tilsvarer minimum én voksen per tre barn under tre år og én voksen per seks barn over tre år. Samtidig er det vedtatt en pedagognorm. Denne normen stiller krav om at det skal være minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år, og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. For å oppfylle normkravene, må det legges inn midler til styrket bemanning.

- **Vikarordning barnehagene.** Med utgangspunkt i bemanningsnormer og de erfaringer vi har de siste årene fra barnehagene, må det legges inn midler til vikarer i barnehagene. Beløpet vil i noen grad kunne dekke fravær under 16 dager (korttidsfravær). Fravær over 16 dager (langtidsfravær) vil kunne dekkes inn av statlige ordninger.
- **Styrking av familiesenteret.** Som en del av tidlig innsatstekningen og satsingen på barn og unge styrkes familiesenteret. Fra 2019 representerer senteret et kraftfullt lavterskeltilbud til barn, ungdom og familier som ønsker mer oppfølging enn det som gis fra helsestasjon, skolehelsetjeneste, barnehager og skoler.
- **Psykolog.** Stortinget har vedtatt at psykolog skal være en del av kjernekompetansen i enhver kommune. Kravet gjelder fra 1. januar 2020. Det settes av midler fra høst 2019 og videre i perioden. Psykologen vil være ansatt under tjenesteområde Oppvekst, men skal kunne jobbe med alle aldersgrupper.
- **Omstilling.** Fra og med 2020 vokser behovene ytterligere, utover det som de økonomiske rammene gir rom for. Det er derfor nødvendig å stramme inn ressursbruken.

2.c. Kultur og samfunn

Organisasjon

Hovedmål

God samfunnsutvikling for mennesker og miljø samt gjøre kommunen mer attraktiv gjennom konkret innsats i tjenesteområdet.

Strategier

- Smart Gjesdal som tankesett og arbeidsmåte videreutvikles.
- Helhetlig samfunns- og arealplanlegging.
- Tekniske tjenester av god kvalitet.
- God drift og vedlikehold av anlegg og bygg til lavest mulig kostnad over tid.
- Investeringer overlevert til rett tid og innenfor budsjettrammer.
- Et godt og variert kultur- og fritidstilbud.
- Saksbehandling som imøtekommer de enkeltes ønsker og behov innenfor gjeldende rammer.
- Samarbeid på tvers av avdelinger – utnytte ressurser og utvikle kompetanse.
- Bygge videre på forbedringskultur - forbedre og effektivisere etter Lean-prinsipper.

Utviklingstrekk

De økonomiske rammene i tjenesteområdet reduseres for kommende periode. Dette får konsekvenser innenfor flere områder. Samtidig gir det rom for å se på nye måter å gjøre ting på.

- Utviklingsmuligheter innenfor Smart Gjesdal, frivillighet, friluftsliv, sentrumsutvikling og utbygging, men det økonomiske handlingsrommet bremser arbeidet.
- Kvalitet og standard på tjenester, bygg og anlegg fortsatt nedjustert pga. innskjerpede rammer.
- Viktig å få til samskaping og samarbeid i organisasjon, med sivilsamfunn, næringsliv for å kunne finansiere og opprettholde diverse tilbud til glede for innbyggerne (f. eks. blomster og juletre i sentrum)
- Søke bedre løsninger og mer effektive tjenester, gjennom forbedringskultur og bruk av digitale løsninger i tjenesteområdet.
- Bli mer offensiv på å søke eksterne midler til å skape enda større utvikling- og gjennomføringskraft knyttet til innovasjon, bærekraftige løsninger og gevinstrealisering (Smart Gjesdal).

Utvikling og omstilling i planperioden

- Stadig nye driftsoppgaver må ivaretas innenfor samme eller redusert bemanning. F.eks. må økte lønnsutgifter innenfor nye reviderte vaktavtaler/ordninger hos Byggforvaltning/Teknisk drift tas innenfor eksisterende driftsrammer. Det vil senke kvalitet på bygg- og veivedlikehold pga. vi må ta midler derfra. Dette vil på sikt øke reparasjonskostnadene/verditap for de samme områder. Nye bygg å renholde betyr og at renholdsstandard blir nedjustert.
- Redusere vedlikeholdstiltak på bygg og vei i en kort periode. Det er tatt løft i 2016 og 2017 bl.a. med hjelp av statlige tiltaksmidler, men tiden det vil ta å innhente vedlikeholdsetterslepet øker.
- Prioritere tydeligere på kvalitet i enkelte av uteområdene og da må noe annet nedprioriteres. Teknisk drift prioriterer arbeid på idrettsanlegg, internt arbeid for byggdrift og sentrum. Kantslått har blitt redusert, hekk-klipping og beplantning i rundkjøringer har blitt nedprioritert.
- Videreutvikling av forbedringskultur fortsetter i alle avdelinger.
- Innkjøp av bedre utstyr og maskiner for å lette og effektivisere arbeidet.

- Fortsatt reduksjon i badetilbudet i Oltedal og på Ålgård.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Vi har fått statlige midler til å ansette to fritidsveiledere i totalt 50% stilling fram til 1. juli 2019. Dette er et viktig tiltak for å utjevne sosial ulikhet og motarbeide barnefattigdom. Formålet er å hjelpe barn og unge, som av ulike årsaker ikke deltar, inn i fritidsaktiviteter. Fritidsveilederne er et bindeledd mellom familier, ulike kommunale avdelinger og lag og foreninger. Dessverre er det ikke økonomisk handlingsrom til å videreføre prosjektet når statsmidlene utløper.
- Den midlertidige gjenvinningsstasjonen i Oltedal vurderes etter at endelig evaluering er foretatt.

Prioriteringer i planperioden

Prioriteringer i planperioden

- Utvikle Veveriet som en inkluderende møteplass og kulturelt kraftsenter for kunnskap, kreativ utfoldelse og formidling.
- Utvikle og oppnå en ny og bredere frivillighet.
- Gjennomføre sentrumsutvikling til et av landets triveligste og attraktive sentrumsmiljøer.
- Utvikle og igangsette strategier for å imøtekomme kommunens friluftslivs-satsning.
- Fortsette å effektivisere arbeidsflyten innenfor boligsosialt arbeid, for å skape god/avdekke manglende boevne, og ta eventuelle kvalitetforringelser på boliger tidlig for å begrense merkostnader.
- Utbygging Solås skole og Kodlidalen boligfelt.
- Sikre fremtidig trygg og god vannforsyning som tilfredsstillende krav i et nytt og endret lovverk.
- Fullføre planlagte tiltak som vil sikre et robust og leveringssikkert nett for vannforsyning.
- Arbeidet med å forsterke utbedringen av avløpsnettet intensiveres.
- Fortsette implementering av mulighet for digital vannmåleravlesning.
- Revisjon av eksisterende klima og energiplan.
- Tilskudd til lag og foreninger prioriteres på samme nivå som forrige år.

Særlige prioriteringer i 2019

- Ferdigstille busstopparken «Lokkhjørnet» og utvikle den til å bli en knutepunkt for mobilitet.
- Utskifting av gatelys med kvikksølvvarmatur videreføres til alle lamper er byttet ut.
- Ferdigstille rehabiliteringen av Veveriet.
- Vedta ny frivillighetspolitikk og en oppfølgingsplan for friluftsliv innenfor eksisterende rammer.
- Delta på utdanning i samskaping i regi av Nasjonalbiblioteket.
- Sertifisering i FLEXID, et verktøy for inkludering.
- Innføring av ny renholdsstandard INSTA 800.
- Implementere bruksplan og aktivitetsplan for Ålgård sentrum og andre offentlige uteområder.
- Strakstiltak avdekket i rapport ifm. rehabilitering av Ålgård svømmehall (mindre tiltak som bør tas innenfor en gitt tidsperiode).
- Implementering av nye vaktavtaler/ordninger i Byggforvaltning/Teknisk drift

Tidlig innsats

- Ungdomshuset Stasjonen, med aktivitet i og utenfor huset, er tidlig innsats for de unge som finner glede og trivsel spesielt i disse fritidstilbudene.
- Idretts- og foreningstilbudet er tidlig innsats for barn og unge samt helsefremmende for alle aktive.
- Boligsosialt arbeid – i arbeidet med å tilrettelegge for boevne og selvstendighet i kommunale utleieboliger bidrar man til sosialisering- og integreringsarbeid for dem det gjelder.
- Kultur- og friluftstilbud er god samfunnsinnsats knyttet til helsefremming, miljø og attraktivitet.

Smart Gjesdal

- Innfase nedgravde containerløsninger der forholdene ligger gunstig til rette for dette. Dette medfører mindre transport, rykking i gatene, støy og forurensning i bomiljøene.
- Digitalisering gir nye muligheter og bidrar til forenkling og forbedring. Arealbruk jobber med å gjøre saksbehandlingen mer

digital, og byggforvaltning benytter i økende grad digitale verktøy. Teknisk drift jobber for å gjøre funksjoner mer fremtidsrettede ved bruk av smart-teknologi.

- Legge til rette for en fremtidsrettet energiløsning i sentrum med en fornybar andel på over 80%.
- Elektronisk og SMS-basert rapportering for innbyggerne i tilknytning til vannmåleravlesning.
- Elektronisk kalender og SMS-basert varsling for renovasjon.
- Utforske sensorteknologi til nytte innenfor kommunalteknikk, arealbruk og samfunnsplanlegging.
- Testing av førerløse busser.
- Etablere ny busstoppark med tilhørende mobilitetssatsninger.
- Kartlegge og velge digitale verktøy for innbyggerinvolvering.

Konsekvenser og utfordringer

- Det er begrenset med «frie midler» til aktivitet, nytenkning og nyskaping i avdelingene Arealbruk og Kultur. Dette gir færre aktiviteter og mindre arrangement, færre analyser og kartlegginger enn ønskelig.
- Satsingen på barn og unge må vektlegges innenfor skjerpede rammer, ellers kan denne bli svekket som en konsekvens av redusert bemanning og driftsmidler.
- En reduksjon av bygg og anleggsvedlikehold og daglig drift av uteområder er forsvarlig innenfor dagens situasjon, men vi må innen 1-2 år oppjustere innsatsen for å opprettholde vei-, bygg og anleggskapital som er en betydelig verdi for kommunen.
- Det er ikke satt av noen midler til drift av aktivitet og innhold i Veveriet. Med dette menes digitale løsninger for booking av lokaler, nettsider og billettsystem samt alt av kulturelt innhold. Det er ikke midler til åpningsarrangement, aktivitet og andre arrangement som forfatterbesøk, konserter, barneprogram etc.
- Redusert vedlikehold vil med dagens tempo øke etterslepet for å rekke over alle kommunens veier. Vi må og forvente redusert vedlikehold på gang- og sykkelveier pga. mindre driftsramme.

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Innbyggere og brukere					
Sum kg. avfall per innbygger	1	323	275	263	258
Sum antall 1000 m3 vann kjøpt fra IVAR	2	1 170	1 084	1 025	1 009
Bibliotek – utlån		54 523	56 986	56 466	56 325
Antall utlånte enheter Utstyrssentralen	3	1 861	2 178	1 795	1 423
Antall frivillig/faste tilbud på frivilligsentralen		201/26	224/27	224/24	274/26
Brukerundersøkelser – Frivilligsentralen		ikke målt	ikke målt	4,8 av 5	Ikke målt
Stasjonen ungdomshus – antall besøkende	4	-	536	887	1 520
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	5	96,5	94,9	97,3	98,7
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	6	1 891	2 023	2 225	2 281
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	7	2 089	2 089	2 195	2 302
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	8	2 720	2 720	2 610	2 350
Netto dr utg. til kultursektor pr innb. I ref. gruppe	9	1 906 1 735	2 303 1 705	1 968 1 823	1 862 1 977
Medarbeidere					
Årsverk	10	82,10	82,1	86,7	90
Sykefravær	11	7,3	8,5	5,9	8,5
Medarbeidertilfredshet	12	-	4,6	-	

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2017	2018	2019	2022
Innbyggere og brukere					
Saksbehandlingstid oppmålingstjenester (dager)	13	51	60	60	60
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om tiltak uten ansvarsrett	14	12	21	21	21
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om rammetillatelse	14	47	40	40	40
Saksbehandlingstid søknad om godkjenning av plan for nydyrking (høringstid inkludert)	14	71	80	80	80
Saksbehandlingstid søknad om bygging av landbruksvei (høringstid inkludert)	14	99	80	80	80
Bibliotek – utlån pr innbygger		4,7	5,0	5,0	5,0
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	15	98,7	100	100	100
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	16	2 281	2 420	2 510	2 722
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	16	2 303	2 580	3 008	2 819
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	16	2 350	2 180	2 180	2 180
Medarbeidere					
Sykefravær	17	8,5	7,0	7,0	7,0
Medarbeidertilfredshet	18	-	4,9	4,9	4,9

Kommentarer til nøkkeltall

1. Total mengde husholdningsavfall pr innbygger.
2. Gledelig utvikling på vannforbruket fortsetter, vi får flere kunder som bruker mindre vann – det er et tegn på at vi har klart å luke bort en del lekkasjer.
3. Mest utlånt utstyr er kanoer og redningsvester. Ellers lånes det ut fiskestenger, telt, stormkjøkken, fluebindingssett, griller, lydanlegg og komplett utstyr for skitur.
4. Ungdomshuset (ungdom 13-20 år) åpnet sommeren 2015. Tall for 2015 er for perioden august-desember.
5. Beregningen bygger på en standard bolig på 120 m². Eigersund kommune rapporterte vesentlig lavere gebyrer i 2016 ift. 2015, derfor har % målt mot de 5 referansekommunene gått litt opp.
6. Årsgebyr for vannforsyning hadde en økning på 2,5% fra 2016 til 2017.
7. Årsgebyr for avløpstjenesten hadde en økning på 5 % fra 2016 til 2017.
8. Årsgebyr for renovasjonstjenesten hadde en reduksjon på 10 % fra 2016 til 2017. Til grunn ligger standard abonnement på 120 liters restavfall.
9. Gjesdal ligger noe høyere enn referansekommunene og dette skyldes store tilskudd i forbindelse med Gjesdal Idrettspark og Dirdalhallen.
10. Økningen fra 2015-2016 skyldes at bibliotek og frivilligsentral ble lagt til kulturavdelingen.
11. Noe høyere enn målet for tjenesteområdet totalt sett.
12. Medarbeidertilfredsheten er generelt bra i tjenesteområdet. Skalaen går fra 1 til 6 hvor 6 er best.

Kommentar til måltall

13. 51 dagers behandlingstid i 2017, men godt innenfor lovkravet på 80 d. Har mål om å ha 60 d saksbehandlingstid.
14. De to siste årene har vært permisjoner og vakante stillinger. I 2019 regner en med å

ha på plass en grunnbemanning som gjør det fullt oppnåelig å holde fristene i alle aktuelle saker. Det vil og være et mål å se på muligheten for å ytterligere å senke saksbehandlingstiden.

15. Det forventes at samlet VAR-gebyr for Gjesdal kommune sammenlignet med referansekommunene vil ligge på 100%.
16. Det er lagt inn 3,48 % økning på vann for 2019, 16,44 % økning på avløp og ingen økning på renovasjon grunnet stort fond. Videre er det beregnet en forventet prisstigning på gebyrer for vann med 4%, avløp med 3 % mens renovasjon holdes tilnærmet lik årlig fram mot 2022. Både for vann, avløp og renovasjon forventes det at det kan komme store investeringer (IVAR) som kan medføre større økning i gebyret. Beregnet standardbolig 120 m².
17. Målsettingen er å øke nærværet og redusere sykefraværet til 7 % i planperioden.
18. Generelt er det en god medarbeider-tilfredshet i tjenesteområdet. Det arbeides kontinuerlig for å bevare og videreutvikle dette i årene fremover.

Kommentar til gebyr:

VAR-sektoren (se vedlegg, pkt 1):

Samlet sett øker gebyr for vann- avløp og renovasjon med 7 %. Dette skyldes relativt høye investeringer i vann- og avløpsnett, og høyere priser fra IVAR.

Plan – og bygningsloven, matrikkelloven og seksjoneringsloven (se vedlegg, pkt. 3):

Generell økning på 3 % for saker etter plan- og bygningsloven og matrikkelloven. Ingen økning for saker etter seksjoneringsloven, i 2018 har det ikke vært behandlet saker etter ny seksjoneringslov som trådte i kraft 01.01.2018, mangler derfor grunnlag for å vurdere endringer i dette gebyret.

Rammeendring 2018-2019

Vedtatt budsjett 2018	62 551
Lønn- og pensjonsjusteringer	745
Prisjusteringer	126
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	1 158
Innarbeide tiltak 2019	-1 200
Budsjettramme 2019	63 380

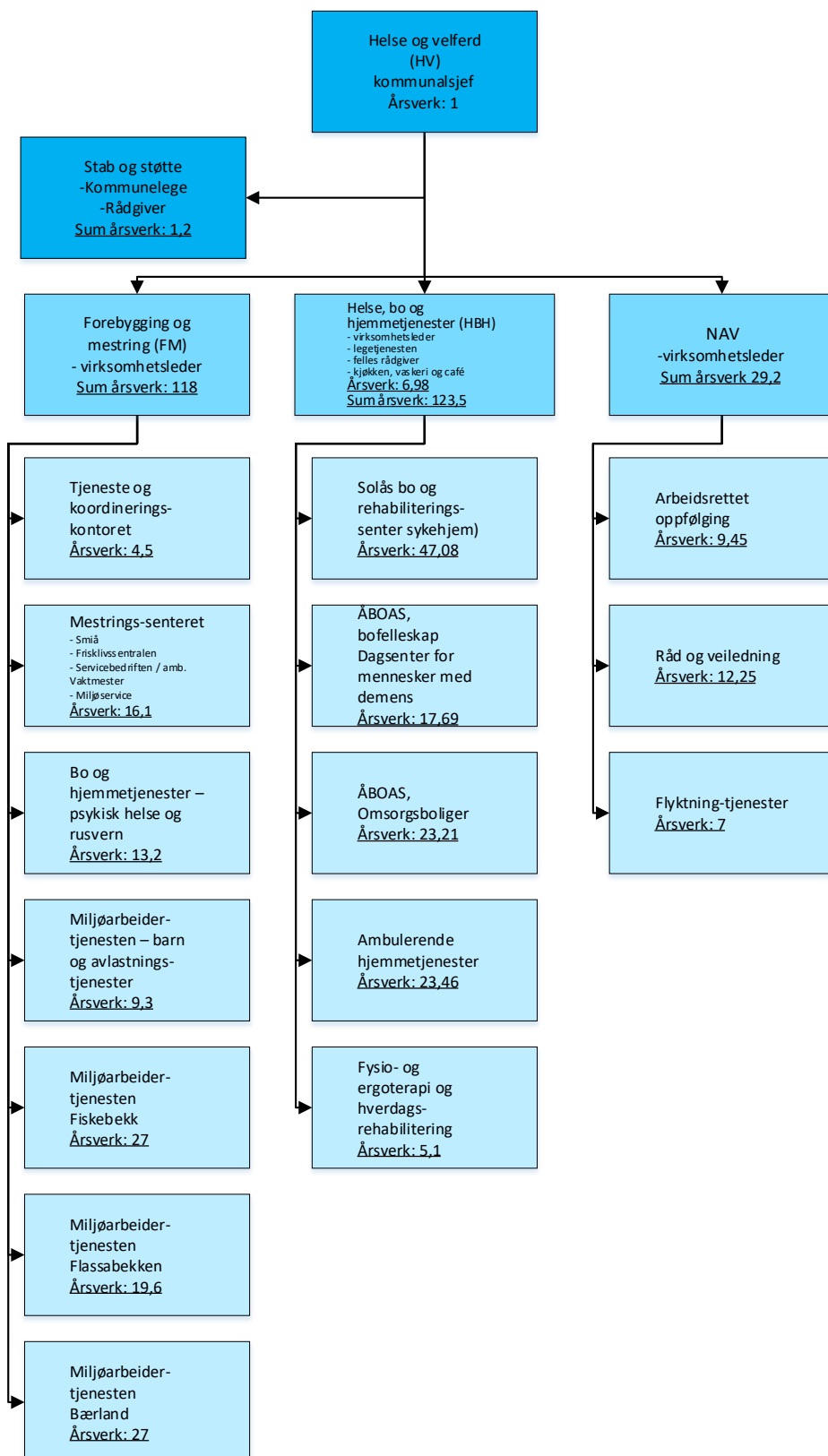
Foreslåtte innsparinger/omstillinger og tiltak i perioden

Tjenesteområde kultur og samfunn	2019	2020	2021	2022
Brannvern IKS - økt eierandel og nye brannstasjoner	800	1 000	1 200	1 200
Leie ny brannstasjon Ålgård	-800	-800	-800	-800
Leie Veveriet full utbygging - fra 2020		2 300	2 300	2 300
Redusert strømbruk gatelys - nye Led-lys	-200	-400	-400	-400
Reduksjon/tilpasninger byggdrift	-500	-500	-500	-500
Reduksjon/tilpasninger kommunalteknikk	-500	-500	-500	-500
Redusert inntekter plan, kart og oppmåling	1 000	1 000	1 000	1 000
Omstillinger/reduisert standard 2020-2022		-400	-700	-900
Sum	- 200	1 700	1 600	1 400

2.d. Helse og velferd

Organisasjon

Hovedmål

Tjenesteområdet skal bidra til bærekraftig utvikling av samfunnet, og gi å videreutvikle tjenester som fremmer livskvalitet og mestring.

Sammenheng:

Livskvalitet skapes gjennom god helse.

«God helse har den som har evne og kapasitet til å mestre og tilpasse seg livets uungåelige vanskeligheter og hverdagens krav» (Peter F. Hjort, definisjon God helse)
Mestring er avgjørende for god helse – Mestring av hverdagen er for de fleste sentralt for at de skal oppleve Livskvalitet. Hva som er Viktig for å mestre hverdagen er ulikt.

Strategier

- Vår tilnærming i møte med innbyggerne skal være: *HVA ER VIKTIG FOR DEG? For å mestre egen hverdag.*
- Mobilisere brukernes ressurser for å mestre eget liv.
- Aktivitet og arbeid.
- Tilrettelegge for selvstendighet og trygghet i egen bolig.
- Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.
- Digitale løsninger og velferdsteknologi.

Utviklingstrekk og omstillingsbehov i planperioden

Helse og velferd skal nå og fremover i tid løse flere oppgaver med færre menneskelige og økonomiske ressurser. Det er et økende gap mellom tilgjengelige ressurser og behov.

«Skal kommunen fremover ha mulighet til å prioritere satsingsområdene tidlig innsats, særlig tidlig innsats inn mot barn og unge, må kostnadsnivå innenfor helse- og omsorgstjenestene tas betydelig ned for å møte fremtidige behov.» - Fra rammesak juni 2018. -

De prioriteringer, valg av løsninger vi gjør må resultere i at vi gradvis evner å møte volumøkningene på et lavere kostnadsnivå.

Forhold som påvirker endringer i behov:

- Flere overlever alvorlig sykdom og flere får kroniske livsstilsrelaterte sykdommer. Mange lever derfor lenge med sykdom og redusert funksjonsnivå. En stor andel av disse har flere sykdommer og funksjonsnedsettelse samtidig.
- Nye oppgaver flyttes til kommunen, kompleksitet og sammensetning i brukergruppene gir økt press på kompetanse og kapasitet i tjenestene på alle alderstrinn. Primærhelsemeldingen, opptrappingsplan på rusfeltet, opptrappingsplan på rehabilitering og

folkehelsemeldingen gir alle føringer for en dreining av oppgaver mot kommunen.

- Helse- og velferdstjenestene dekker hele livsløpet. Enkeltbrukere under 67 år som mottar et omfattende omsorgstilbud er økende, de fleste av disse har et omfattende tjenestetilbud i hele livsløpet. Samtidig vil andelen eldre øke mye fra 2020, mange av disse vil klare seg selv lenger, men flere vil også ha omfattende omsorgsbehov.
- Arbeidsmarkedet har blitt stadig bedre i 2018.
- Gjesdal kommune har i foregående år tatt et betydelig samfunnsansvar både ved bosetting av flyktninger og oppfølging knyttet til asylmottak. Bosettingstakten fremover i tid ser ut for å bli sterkt redusert, dette krever omstilling av disse tjenestene, samtidig er det avgjørende at de som er bosatt i Gjesdal blir godt integrerte og selvstendige.

Mulighetsrommet for fortsatt gode og bærekraftige tjenester

Få frem, bruke og videreutvikle de ressursene vi har i Gjesdal samfunnet, bruker og nettverk og medarbeidere:

- *Legge til rette for at innbyggere/brukere og medarbeidere endrer tilnærming.*
 - Fra hva er i veien med deg, til hva er viktig for deg?
 - Fra symptomfokus til ressursfokus.

- Fra kompenserende tiltak til hjelp til egenmestring.
- *Satse på tiltak som bygger opp under den enkeltes mulighet til å mestre egen hverdag.*
 - Videreutvikle aktivitets- og arbeidstilbud.
 - Tilrettelegge for varierte og fremtidsretta boligløsninger.
 - Videreutvikle lavterskeltilbud, hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring.
- *Digitale og velferdsteknologiske løsninger, fremtidsretta boligløsninger som legger til rette for effektiv drift.*
- *Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.*
Det ligger et stort potensial i organisasjonens medarbeidere, og det er viktig at vi bruker og videreutvikler kompetansen hos den enkelte.
 - Det er avgjørende at Gjesdal kommune er en attraktiv arbeidsplass for at vi skal kunne løse oppdraget i fremtiden.
 - Vi trenger engasjerte ledere og medarbeidere som sammen tar ansvar for forbedrings- og utviklingsarbeidet.
- *Tjenestenivå og forventningsavklaringer - den enkeltes ansvar og kommunens ansvar.*
 - Ekstern drifts – og ressursanalyse for å legge til rette for en god prosess knyttet til riktige og nødvendige valg og prioriteringer fremover.
 - Innbyggerdialog og medvirkning på veien frem mot de nødvendige valg og prioriteringer.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Avvikle direkte brukertid der dette kan erstattes av digitale/velferdsteknologiske løsninger.
- Mer effektive arbeidsprosesser med digitale løsninger.
- Redusere kostnader knyttet til variable lønnskostnader og utskrivningsklare pasienter gjennom god bemanningsledelse, økt kompetanse og godt nærværarbeid.
- Avvikle individuelle tiltak der dette kan erstattes av gruppetiltak.
- Videre reduksjon i sosialhjelpsutgifter ved at prosjektavklaring av langtidsmottakere av sosialhjelp videreføres.

- Integreringstjenestene vil reduseres i takt med endring i bosetting.
- Støttekontakt og fritidskontakt utgår i heldøgnsboliger.
- I perioder med lav bemanning vil nødvendige helse- og omsorgstjenester prioriteres.
- Samdriftsfordeler heldøgnsstilbud, Bærland omsorgsboliger.
- Gjennomføring av anbefalinger etter ekstern drifts- og ressursanalyse.

Prioriteringer i planperioden (2019-2022)

- Medvirkning og dialog i planarbeid og viktige prioriteringer og valg fremover.
- Implementering av velferdsteknologiske løsninger og digitale løsninger.
- Planlegging og bygging av gode og fremtidsretta boligløsninger i ÅBOAS-kvartalet, sentrum og Kodlidalen.
- Prioritere tiltak som legger til rette for at flere kan bo lengre hjemme.
- Videreutvikle aktivitets- og arbeidstilbudene.
- Satsing på hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring videreføres.
- Videreutvikling av ledere og medarbeidere.

Særlige prioriteringer i 2018

- Videre satsing på Smiå, fra prosjektfinansiering til kommunalfinansiering.
- Avsatt midler til gjennomføring av tiltak innenfor velferdsteknologi og digitalisering.
- Satt av midler til utvikling av smarte og nødvendige boløsninger i ÅBOAS-kvartalet, sentrum og Kodlidalen,
- Satt av midler til kompetanseutvikling.
- Styrket kompetanse og kapasitet på Solås-bo og rehabiliteringssenter – 30 senger åpner ved behov.
- Styrket kompetanse og kapasitet i hjemmetjenesten.
- Styrket avdelingsledelse i hjemmetjenesten og på Solås.
- Tar i bruk nye omsorgsboliger ÅBOAS og omsorgsboliger på Bærland.

Smart Gjesdal

Konkrete eksempler på tiltak:

- Vi legger til rette for aktiv medvirkning i planprosesser og utvikling av gode boløsninger.
- Velferdsteknologi: Medisindispenser, digitale tilsyn/sensorteknologi, GPS klokker.

- Digitale løsninger: DigiSos, mobilt Gerica, Svar-Ut og full elektronisk arkiv og i Gerica.
- Samhandlingsplattform Colibo prøves ut.

Tidlig innsats

Konkrete eksempler på tiltak:

- Satsing på hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring fortsetter.
- Gruppetilbud-trening for eldre i Oltedal, på Gilja og Ålgård.
- Digital selvhjelp Mestringssenteret.
- Friskliv UNG – lavterskeltilbud til unge gjennom Frisklivsentralen.
- Pårørendestrategi.

Konkretisering av budsjett, satsinger, omstillinger og utfordringer

Helse og velferd må nå og fremover i tid løse flere oppgaver med færre menneskelige og økonomiske ressurser.

Helse og velferd har de siste årene hatt høyt trykk på omstilling og endring, og vi er på god vei til å vri tankesett og innsats inn mot oppgaveløsning som vil være mer bærekraftig

på sikt. Samtidig er det krevende å ivareta nye/endra behov innenfor gjeldende rammer, legge til rette for god utnyttelse av de ressursene vi har og gjøre grep som legger til rette for at vi fremover skal kunne møte ytterligere økning av behov og oppgaver med mindre ressurser.

Store deler av kostnadene i Helse og velferd er knyttet til tjenester på rødt nivå, mange brukere har behov for omfattende tjenester. Kommunen må fremover gjøre tøffe prioriteringer for å finne og velge løsninger som resulterer i at vi gradvis evner å møte volumøkningene på et lavere kostnadsnivå. Det blir krevende å forvalte tilgjengelige ressurser på en slik måte at medarbeiderne blir i stand til å finne nye metoder for å løse oppgavene. Samtidig må vi redusere nivå/standard på de oppgavene som skal løses av kommunen. Rådmannen har bedt om en ekstern gjennomgang av tjenestene for å få råd om hvordan den omleggingen kan skje på en best mulig måte. Det forventes en rapport med anbefalinger av konkrete omstillingstiltak mars 2019. Basert på denne vil rådmannen legge frem en konkret plan for gjennomføring.

Rammeendringer 2018-2019

Vedtatt budsjett 2018	224 347
Lønn- og pensjonsjusteringer	3 863
Prisjusteringer	779
Tjenester overført til Oppvekst	-30 386
Økt innslagspunkt ressurskrevende tjenester	900
Volumøkninger/helårsvirkning vedtatte tiltak	13 800
Nye tiltak og omstillinger 2019	-200
Budsjetttramme 2019	213 103

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i planperioden

Tjenesteområde helse og velferd	2019	2020	2021	2022
Nye tiltak og volumøkninger				
Fellestjenester	900	400	400	400
Forebygging og mestring	9 500	14 700	15 100	15 500
NAV	100			
Helse- bo og hjemmetjenester	4 400	6 600	9 200	11 800
Omstillinger og reduksjoner				
Fellestjenester		-500	-500	-500
Forebygging og mestring	-200	-3 500	-4 000	-4 500
NAV	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Helse- bo og hjemmetjenester		-1 000	-1 500	-2 000
Omstillinger/reduisert standard 2020-2022		-1 400	-2 500	-3 000
Sum	13 600	14 200	15 100	16 600

Detaljer og forklaringer bak tallene beskrives under, satt opp per virksomhet.

Fellestjenester – Helse og velferd

Består av følgende:

- Kommunalsjef, rådgiver, kommuneoverlege
(Tjeneste- og koordineringskontoret er budsjettett under fellestjenester, er flyttet til Forebygging og mestring, budsjett flyttes fra 01.01.19)

Tabell:

Fellestjenester Helse og velferd - årsverk 2,2	
Budsjetttramme 2019 (tall i hele tusen)	6. 869
Tjeneste og koordineringskontoret utgjør 2.826 av totalen.	

Hva/avdeling	Hva	2019	2020	2021	2022	Merknad
Nye tiltak:						
Fellestjenester	Digitalisering og Velferdsteknologi.	200	200	200	200	
	Kompetanseutvikling	200	200	200	200	
	Buffer	500				
Volumøkning						
Fellestjenester	Oppvekstkoordinator flyttet til oppvekst. Virksomhetsleder stilling omgjort til rådgiver flyttet fra 620.	0	0	0	0	
Reduksjoner/omstilling						
Fellestjenester	Ta vekk buffer		- 500	- 500	- 500	
Total sum endringer		900	- 500	- 500	-500	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Legge til rette for at innbyggere/brukere og medarbeidere endrer tilnærming.

Gjennom prioritering av medvirkningsprosesser i planarbeid, prioriterte planer for utarbeidelse og oppfølging:

- Kommuneplanen
- Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen.
- Boligpolitiskplan
- Ruspolitisk handlingsplan
- Pårørendestrategi
- Strategisk handlingsplan for rehabilitering
- Handlingsplan for digitalisering og velferdsteknologi

Satse på tiltak som bygger opp under den enkeltes mulighet til å mestre egen hverdag

- Planlegging og gjennomføring av prosesser for å få til gode og fremtidsretta boligløsninger i ÅBOAS-kvartalet, sentrum og Kodlidalen. Samt legge til rette for at flest mulig kan

tilrettelegge egen bolig for å bo lengst mulig i eget hjem.

Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.

Sette medarbeidere og organisasjonen i stand til å gjennomføre nødvendige omstillinger.

- Virksomhetslederstilling omdisponert til rådgiverstilling. Skal være med å styrke tjenesteområdets kompetanse, kapasitet og gjennomføringsevne knyttet til strategisk ledelse, utvikling og planlegging.
- Det er avgjørende for kvalitet på tjenesten og fremtidsretta oppgaveløsning at kommunen satser på kompetanseutvikling av medarbeiderne og legger til rette for at vi skal være en attraktiv arbeidsplass som rekrutterer kompetente medarbeidere. Innenfor ledelse og kompetanseutvikling er det gode muligheter for å hente inn tilskuddsmidler, men dette er avhengig av en kommunal egenandel. Tjenesteområdet har i foregående år hatt et lite bundet fond som har vært brukt til dekking av egenandel, dette er nå tomt og rådmannen vurderer at det er svært viktig å prioritere noe midler til dette formålet.

Digitale og velferdsteknologiske løsninger, fremtidsretta boligløsninger som legger til rette for effektiv drift.

Velferdsteknologiske løsninger skal innen 2020 være en integrert del av kommunens tjenestetilbud. Løsningene skal bidra til økt selvstendighet og egenmestring og bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester. Implementering krever økte ressurser i starten, men skal på sikt gi økonomiske innsparinger og frigjøre helsepersonell til andre viktige oppgaver. For å ta ut gevinst av løsningene krever det rett kompetanse, god samhandling på tvers i organisasjonen og mellom ulike faggrupper. Digitalisering er i tillegg til velferdsteknologi et viktig virkemiddel for å frigi kapasitet og møte fremtidens utfordringer innenfor helse- og velferdstjenestene.

Helse og velferd skal i 2019 ta i bruk DigiSos, som er digitale søknader om sosialhjelp og digital dialog mellom brukere og sosialtjenesten i NAV. Vi vil i økonomiplanperioden ta i bruk Digi Helse som legger til rette for sikker digital dialog mellom brukere og pårørende i de hjemmebaserte tjenestene. Arbeidet med digitale løsninger og velferdsteknologi er i økonomiplanperioden prioritert på tre måter:

- Vi har styrket kompetanse og kapasitet i arbeidet ved at IKT konsulent i Helse og velferd nå er ansatt i IKT-avdelingen med hovedansvar for oppfølging av kommunens satsing på digitalisering og velferdsteknologi innen tjenesteområdet Helse og velferd.
- Kompetanseheving knyttet til implementering av velferdsteknologi hos medarbeidere og ledere har høy prioritet.
- Det er satt av 200 000 årlig knyttet til investering i digitale løsninger og velferdsteknologi. Prioritert er trygghet og mestringsteknologi, og i 2019 er medisindispensere i hjemmetjenesten, sensorteknologi inkl. ev. digitale kamera og GPS klokke det som foreløpig er mest aktuelt å ta i bruk.

- Det er satt av 200 000 til i driftsbudsjettet knyttet til engangs-kostnader og lisenskostnader knyttet til innføring av digitale løsninger, samt nødvendig oppgradering av IKT utstyr. Prioritert i 2019 er fullelektronisk arkiv og svar-ut for fagprogrammet vi bruker i helse og omsorgstjenestene, full bruk av mobilt Gerica og Digisos. I økonomiplanperioden vil vi også ta i bruk DigiHelse.

Tjenestenivå og forventningsavklaringer - den enkeltes ansvar og kommunens ansvar.

- Opprettholdt kompetanse og kapasitet i Tjeneste- og koordineringskontoret, men overført oppgaver fra NAV knyttet til boligtilskudd og startlån.
- Det vil i januar legges frem første versjon av retningslinjer og kriterier for tjenestetildeling innenfor Helse- og omsorgstjenestene loven. Sammen med drifts- og ressursanalysen og medvirkningsprosessen, danner disse grunnlag for videreutvikling og forbedringer.
- Gjennomføring drifts- og ressursanalyse, med oppfølging av plan for omstilling. Drift- og ressursanalysen med anbefaling om tiltak for omstilling vil foreligge i mars/april 2019.
- Det er satt av en liten felles buffer på tjenesteområdet da det er krevende rammer med tanke på volumøkninger som vi vet vil komme i løpet av året. Usikkerhet knyttet til refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester er stor, samt at virkning/ konsekvenser av endring med betaling for utskrivningsklare pasienter innenfor psykisk helsevern ikke er lagt inn med egne midler.

Behov økonomiplan 2020-2022, viktige tiltak for videre omstilling

Oppfølging av punktene over.

Forebygging og mestring

Består av følgende avdelinger:

- Flassabekken
- Fiskebekk
- Barne- og avlastningstjenestene
- Bærland omsorgsboliger
- Mestringssenteret
- Bo – og hjemmetjenester, PHR
- Tjeneste- og koordineringskontoret.

Tabell:

Forebygging og mestring – årsverk 118	
Budsjettramme 2019 (tall i hele 1000)	87 803
TKK flyttes hit fra januar vil da komme i tillegg 2.826.	

Hva/avdeling	Hva	2019	2020	2021	2022	Merknad
Nye tiltak						
Mestringssenteret	Boligveileder	100	200	200	500	Gradvis bortfall tilskudd
	Erfaringskonsulent	100	200	500	600	Gradvis bortfall tilskudd
Miljøtjenestene	Styrke aktivitet og arbeidstiltak.		100	200	200	
Volumøkning/helårsvirkning vedtatt						
Mestringssenteret	Smiå	700	1 300	1 300	1 300	Bortfall tilskudd Økt bemanning
Miljøtjenestene Fiskebekk og Flassabekk	Styrket grunnbemanning og kompetanse	3 200	3 200	3 200	3 200	
	Bemanning brukere heldøgnsboliger		2 000	2 000	2 000	Se merknad under behov økonomiplanpe rioden 2020-2022
Barn – og avlastningstjenestene	BPA, privat avlastning, omsorgslønn, volumøkning og prisvekst.	2 200	2 200	2 200	2 200	
Bo- og hjemmetjenester PHR.	Volumøkning.		1 300	1 300	1 300	Se merknad under behov økonomiplanpe rioden 2020-2022
Bærland	4 plasser	3 200	3 200	3 200	3 200	Oppstartskost + ny bruker
Barn- og avlastningstjenestene	Volumøkning		1 000	1 000	1 000	Se merknad under behov økonomiplanpe rioden 2020-2022
Reduksjoner/omstilling						
Bærland omsorgsboliger	Gevinst stordrift og kommunal drift tjenester		-2 300	-2 300	-2 300	Se merknad i tekst.
Miljøtjenestene	Ikke individuell støtte/treningskontakt til brukere i heldøgnsbemannede boliger	-200	-200	-200	-200	

Alle	Effekt ny retning/oppgaveløsning, mer effektiv drift heldøgntjenester, redusert standard og/eller endring i hva kommunen skal yte av tjenester.		-1 000	-1 500	-2 000	
Total sum endringer		9 300	11 200	11 100	11 000	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Hva er viktig for deg, for å mestre hverdagen?

- Bo- og hjemmetjenester PHR og Mestringssenteret har innført recovery som metode og grunnprinsipp i all tjenesteyting.
- Erfaringskonsulenter, kommunens egenandel trappes gradvis opp.

Tidlig innsats for Livskvalitet og mestring av hverdagen – aktivitet og arbeid.

- Fra prosjekt til fast finansiering av Små kurs- og kompetansesenter – antall brukere og kurs økt.
- Innført digital selvhjelp i Mestringssenteret.
- Det tilbys lavterskel-samtaler til mennesker med lette psykisk lidelser i Mestringssenteret.
- Frisklivssentralen har inngått et interkommunalt samarbeid om Friskliv Ung som er et helsefremmende tiltak rettet mot unge mennesker.

Riktig aktivitets- og arbeidstilbud til den enkelte – VTO/UTA (Varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift/varig tilrettelagt arbeid i attføringsbedrift)

- Arbeidstreningen på Flassabekken skal videreutvikles:
For å gi plass til noen av de som i dag er på Sandnes Pro-service slik at yngre brukere får plass.
Frigjør kompetanse og kapasitet til å legge til rette for flere VTO plasser.
Søke aktivt etter eventuelle tilskuddsmidler.

Vi har startet dette arbeidet og vil jobbe aktivt også i 2019, men arbeidet kan bli utfordret ved at det ikke er funnet rom til bil og kommunalt tilskudd til arbeidsgiver som er villig til å opprette VTO plasser. Dette er foreslått lagt inn i 2020.

Selvstendighet og mestring i egen bolig

- Styrket grunnbemanning og kompetanse i miljøtjenestene i Fiskebekk og Flassabekk, 6 årsverk.

- Styrket bo-oppfølgingen til mennesker med rusproblemer ved hjelp av ny prosjektstilling.
- Omsorgsboliger ved ÅBOAS tas i bruk. Disse vil bli benyttet til mennesker med aktivt rusmisbruk og dårlige ADL-ferdigheter. Bo- og hjemmetjenester PHR vil få utvidet sitt ansvarsområde og vil være avdelingen som gir oppfølging i disse boligene.
- 4 nye omsorgsboliger åpnes på Bærland, det er 3 brukere vi gir tjenester til i dag og 1 ny. Det vil i 2019 være engangskostnader forbundet med oppstart boliger, dette skyldes kostnader knyttet til overføring og kostnader knyttet forsinket ferdigstillelse av bygg. Vi har i dag en nettokostnad pr. bruker på ca. 3 300 – fra 2020 er nettokostnad per bruker beregnet å være 2700 .

Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.

- Det satses videre på utvikling av kultur for kontinuerlig forbedring og den lærende organisasjon.
- Miljøarbeidertjenestene deltar på Mitt livs ABC, som er et kompetansehevingsprogram for personer som jobber med mennesker med utviklingshemming.
- Avdelingene i Forebygging og mestring står i perioder i komplekse brukerutfordringer – tett samarbeid med og veiledning fra spesialisthelsetjenesten er derfor et viktig tiltak.
- Det er opprettet enerstillinger i Fiskebekk og Flassabekken. Enerstillingen har et særlig ansvar for fag- og fagutvikling.
- Fremtidsretta tjenestetildeling og oppgaveløsning – kompetanseheving både innenfor forvaltning og drift av tjenestene vil stå sentralt.
- Høyt fokus på nærvær. Målsetning om at alle avdelinger skal ha et nærvær på over 94,5%

- Heltidskultur og helhet i oppgaveløsning for kontinuitet og fleksibel bruk av kompetanse.
- Forebygging og god håndtering av mennesker med utfordrende adferd er viktig både for de brukerne det gjelder og for arbeidsmiljø til medarbeidere. Tilknyttet de nye boligene på Bærland vil vi utvikle kompetanse på området som skal være en ressurs for resten av kommunen på dette feltet.

Behov økonomiplan 2020 -2022, viktige tiltak for videre omstilling

I tillegg til punktene over vil følgende være viktig videre i økonomiplanperioden.

Selvstendighet og mestring i egen bolig.

Varierte boligløsninger – riktig boligløsning for den enkelte.

- Det er kartlagt økte og varierte behov for bolig, se felles punkt om bolig.
- Det forventes at behovet for bolig i planperioden vil overstige det antall boliger kommunen alene kan skaffe. Virksomheten vil ha et stort ansvar for å legge til rette for oppfølgingsløsninger som sikrer at flest mulig kan bo selvstendig i egen bolig. Førstevalget vil være å legge til rette for at brukerne skal kunne bo alene i egnede boliger uten personalbase, det må derfor satses på tiltak der flere brukere trenes opp til å bo i egne boliger. Og en må se på boligløsninger som legger til rette for servicefunksjoner og/eller sosiale felleskap uten at det trenger å være kommunalt drevet.
- God utnyttelse og effektiv drift i heldøgnsboliger. Krever riktig brukersammensetning, og riktig og god kompetanse i boligene. Stabil og fleksibel bruk av bemanningen.

Kompetanse og bemanning, riktig dimensjonering for volumøkninger.

Det vil i planperioden være behov for å styrke kapasitet på bemanningen. Det skyldes i hovedsak tre forhold:

- Barn- og avlastningstjenestene har liten kapasitet til å ta nye brukere slik de er dimensjonert i dag.
- Kartlagte brukere som vi vet blir voksne og vil trenge mer omfattende tilbud enn i dag.
- Det er gradvis økende behov innenfor psykiatri og rustjenestene, dette skyldes både volumøkning og oppgaveforskyving fra spesialisthelsetjenesten. Det er store svingninger i behov, vi åpner 4

omsorgsboliger ved ÅBOAS og det reduserer handlingsrommet ifht. å møte nye bruker behov.

Det er utfordrende innenfor disse tjenestene å treffe godt i forhold til fremtidige behov, dette skyldes at det kommer enkeltstående behov som er vanskelige å forutse, men som har store konsekvenser for totaløkonomien. Det vil være viktig at bestilt ressurs- og driftsanalyse gir hjelp til en mer treffsikker planlegging og råd om mer effektiv drift innenfor disse tjenestene.

Rådmannen har lagt seg på en forsiktig behovsfremskriving på disse tjenestene, hvis drifts- og ressursanalysen ikke kommer opp med klare grep for mer effektiv drift av tjenestene må en påregne at behovet er større i planperioden.

Forhold som vi være krevende i 2019, konsekvenser økonomisk ramme

Rammen forutsetter:

- At avdelingene lykkes med høyt nærvær og god kompetanse og bemanningsstyring.
- Lav bruk av vikarer ved kortere fravær.
- Aktivitetstilbud i boliger med bemanning vil i hovedsak prioriteres på dagtid.
- Godt og økt samarbeid med nettverk og frivillige.
- Økt samarbeid på tvers av avdelinger med heldøgnsbemanning, særlig på natt.
- Godt samarbeid og utvikling i Familiesenteret, Ungdomskontakten er overført til familiesenteret. Det er avgjørende at de klarer å opprettholde trykk på forebygging og lavterskeltilbud til brukere med begynnende rusutfordringer. Mestringssenteret- ved rusvernet vil ikke ha mulighet til å prioritere forebygging og lavterskeltilbud til brukere med begynnende rusproblematikk. Grunnet knappe rammer må tjenesten prioritere de med mest alvorlige lidelser og funksjonssvikt.
- Prioritering av nødvendige helse- og omsorgstjenester i perioder med redusert bemanning.
- Ikke individuell støtte/treningskontakt til brukere i heldøgnsbemannede boliger.
- Ved nye behov kan det bli nødvendig å innføre venteliste i barne- og avlastningstjenestene.
- Det vil bli redusert fleksibilitet i barne- og avlastningsboligen. Mindre rom for

- tilpassing av behov, avlastnings- opphold må gjennomføres som planlagt, kan ikke forskyves.
- Nye brukerbehov må løses innenfor eksisterende rammer. Det betyr at nye behov/brukere av et visst omfang vil medføre reduksjon i tjenestetilbudet til andre beboere i tjenesten. Det er knyttet størst bekymring til nye brukere med omfattende behov for tjenester.
- Servicebedriftens kapasitet vil bli begrenset til ca. 1 dag i uken. Dette grunnet knapp bemanning, økt aktivitet knyttet til velferdsteknologi og boligoppfølging.
- Det er i 2019 ikke lagt inn kommunal egenandel til kjøp av VTA/VTO-plasser ut over de plassene som kommunen allerede har. Det kan føre til noe ventelister.

NAV

Består av følgende avdelinger:

- NAV kommunale tjenester
- Flyktningtjenesten/Voksenopplæringen (Integreringstjenesten)

Tabell:

NAV – årsverk 22,2	
Budsjettramme 2019 (tall i hele 1000)	20.491 + Integreringsmidler.

Hva/avdeling	Hva	2019	2020	2021	2022	Merknad
Nye tiltak:						
Kommunale tjenester	Digisos	100				
Volumøkning						
Reduksjoner/omstilling						
Kommunaletjenester	Redusert sosialhjelp	- 1 100	-1 000	-1 000	-1 000	
	Digitalisering	-100	-100	-100	-100	
Integreringstjenestene	Redusert drift	-	-	-	-	Integreringsmidler
Total sum endringer		-1 100	- 1 100	- 1 100	- 1 100	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Satse på tiltak som bygger opp under den enkeltes mulighet til å mestre egen hverdag

- Reduksjon av sosialhjelpsutgifter gjennom prosjekt «tettere oppfølging» har vært en suksess. Vi bygger derfor ut kapasiteten til tettere oppfølging og oppretter et team for brukere med behov for tett oppfølging. Teamet vil bl.a. følge opp brukere på kvalifiseringsprogram, med uavklarte årsaker til redusert arbeidsevne mv.
- En god integrering av flyktningene som er bosatt de siste årene. Det er et viktig samfunnsoppdrag at så mange som mulig gis muligheter til jobb og utdanning. Dette forutsetter gode og

effektive integreringstjenester og solid samarbeid med arbeidsgivere og andre samarbeidspartnere.

Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring

- Innføring av Lean i NAV har vært en viktig medvirkning til utvikling av et godt arbeidsmiljø og til stor evne til omstilling og nytenkning. Virksomheten vil videreutvikle satsingen og er og en viktig ressurs i kommunens helhetlige satsing på utvikling av forbedringskultur og den lærende organisasjon.

Digitale løsninger.

- NAV Gjesdal ønsker å digitalisere de kommunale oppfølgings- og stønadsordningene gjennom det nasjonale prosjektet DigiSOS, slik at

tid frigjøres til mer sosialt arbeid og oppfølging. Finansieres gjennom omdisponering i rammen, uttak av gevinster digitalisering.

- Bosettingstallene fremover er usikre og med stor sannsynlighet må tjenestene reduseres fra sommeren 2019. Samtidig er det avgjørende viktig at en lykkes med god integrering av de innbyggerne som er bosatt i Gjesdal kommune, slik at de blir selvstendige med tanke på arbeid og bolig og deltakelse samfunnet som helhet.

Forhold som vi være krevende i 2019, konsekvenser økonomisk ramme

Integreringstjenestene.

Helse, Bo og hjemmetjenester

Virksomheten består av:

- Fellestjenester : Virksomhetsleder, legetjenesten, rådgiver, Solås kjøkken, vaskeri og kafé.
- Ambulerende hjemmetjenester
- Solås bo og rehabilitering
- Fysio- og ergoterapiavdelingen
- Åboas bofelleskap og dagsenter
- Åboas omsorgsboliger

Tabell:

Helse- Bo og hjemmetjenester – årsverk 123,5						
Budsjettramme 2019 (tall i hele 1000)						97.940
Hva/avdeling	Hva	2019	2020	2021	2022	Merknad
Nye tiltak						
Hjemmetjenester og rehabilitering, for at den enkelte skal kunne bo lengst mulig i eget hjem.	Øke kapasiteten på dagsenter for demente		600	600	600	
	Legge til rette for forebygging og aktivitetstiltak i samarbeid med frivillige og Gjesdalsamfunnet		200	200	200	
	Nye oppgaver rehabilitering		700	700	700	
	Velferdsteknologi	*				*Se felles
Fastlegeordningen	Kompetanse og kapasitet	*				*Se kommentar
Volumøkning/helårsvirkning vedtatt						
Solås bo- og rehabilitering	Økt kapasitet til 30 senger. Økt grunnbemanning og kompetanse, Ledelse.	1 800 700	2 500	2 500	2 500	
Ambulerende hjemmetjenester	Økt grunnbemanning og kompetanse. Styrket ledelse	1 200 400	1 700	1 700	1 700	
Hjemmetjenester og rehabilitering	Volumøkning		600	600	600	
Heldøgnsstilbud til eldre	8 nye plasser			1 900	5 200	
Endring i refusjonsordning knyttet til fysioterapitjenesten.		300	300	300	300	
Reduksjoner/omstilling						
Alle	Effekt ny retning/oppgaveløsning, mer effektiv drift heldøgns tjenester,		-1 000	-1 500	-2 000	

	redusert standard og/eller endring i hva kommunen skal yte av tjenester.					
Total sum endringer		4 400	5 600	7 000	9 800	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Hva er viktig for deg, for å mestre hverdagen?

- Bedre brukermedvirkning i institusjon ved å opprette brukerråd på institusjoner.

Tidlig innsats for Livskvalitet og mestring av hverdagen

- Økt grunnbemanning hjemmetjenester.
- Hverdagsrehabilitering, skal utvikle tilbudet med å jobbe enda tettere i sammen med hjemmetjenesten.
- Fysioterapi og hverdagsrehabilitering-trening i gruppetiltak i alle alders-grupper gjør at en kan nå flere.
- Sikre bedre bruk av korttidsplasser på Solås bo og rehabilitering.

Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring

- Økt ledelse på Solås og i hjemmetjenestene.
- Økt kompetanse i bofelleskap og på Solås.
- Tett samarbeid mellom ledelse, tillitsvalgte og medarbeidere.
- LEAN forbedringsarbeid har gitt avdelingene verktøy til å oppnå bedre struktur og organisering av hverdagen. Ta i bruk tavlemøter.
- Økt fokus på nærvær og tett oppfølging av sykemeldte har hatt effekt og vil ha stort fokus.
- Ta godt imot og følge opp elever/studenter/lærlinger for tidlig rekruttering av kompetanse
- Opprettet interkommunalt nettverk for ledere i hjemmetjenesten og institusjon.
- Heltidskultur og helhet i oppgaveløsning for kontinuitet og fleksibel bruk av kompetanse.
- Styrke kompetanse og bedre metoder for oppfølging av rehabiliterings-pasienter på Solås for bedre gjennomstrømming på korttids-plassene.
- Fremtidsretta tjenestetildeling og oppgaveløsning – kompetanseheving

både innenfor forvaltning og drift av tjenestene vil stå sentralt.

Tilstrekkelig kapasitet på heldøgns plasser for eldre.

- Økt fra 26 til 30 plasser på Solås. Vi har tilstrekkelig kapasitet på heldøgns plasser, men vil i perioder oppleve at tjenesten ikke alltid kan tilbys på riktig nivå da vi ideelt sett skulle hatt flere heldøgnsboliger.
- Økt grunnbemanning på Solås.

Digitale løsninger og velferdsteknologi

- Implementering av mobil løsning for fagprogrammet i hjemmetjenesten.
- Implementere medisindispensere i hjemmetjenestene.
- Prøve ut GPS klokke.

Behov økonomiplan 2020 -2022, viktige tiltak for videre omstilling

I tillegg til punktene over vil følgende være viktig videre i økonomiplanperioden:

Vi må ha stort fokus på å legge til rette for at brukerne våre skal bo hjemme lengst mulig, og motta tjenester utenfor institusjon. Samtidig skal vi på en god måte ivareta de som vil trenge et heldøgnsstilbud i bolig eller på institusjon.

Vi vil i januar 2019 legge frem forslag til strategisk plan for eldreomsorgen, den vil blant annet bygge på forslag i kvalitetsreformen «Leve hele livet» der målet er at eldre skal få bedre hjelp til å støtte og mestre livet. Noen viktige momenter vil være:

- Styrking av dag og aktivitetstilbud.
- Riktig kapasitet på rehabiliteringstilbud og hjemmetjenester.
- Gjesdal kommune som demensvennlig samfunn.
- Tilrettelegging i egen bolig og utvikling av differensierte botilbud

Rehabiliteringstjenester

Gjesdal kommune bruker i dag lite ressurser på fysio- og ergoterapi tjenester. På grunn av nye oppgaver og retningsendringer i tjenestene er det behov for å øke kompetanse og kapasitet innenfor disse tjenestene.

Kompetanse og bemanning, riktig dimensjonering for volumøkninger

Rådmannen vurderer at det er lagt til rette for tilstrekkelig bemanning og kapasitet innenfor hjemmetjenesten og Solås frem mot 2020. Fra 2020 vil antallet eldre gradvis øke og det er avgjørende viktig at vi de nærmeste årene dimensjoner og legger til rette for tjenester som gjør at den enkelte kan bo lengst mulig i eget hjem.

Eldre lever lenger og kommunen skal gi mer kompleks behandling og pleie. Det og beholde og rekruttere tilstrekkelig helsefagarbeidere og sykepleiere vi være avgjørende.

Rådmannen vil i 2019 i samarbeid med HTV se på aktuelle tiltak for å se på hvordan Gjesdal kommune kan legge til rette for at vi skal være en attraktiv arbeidsplass for helsepersonell.

Det er lagt inn bemanning til 8 nye heldøgns plasser i 2022.

- At avdelingene lykkes med høyt nærvær og god kompetanse og bemanningsstyring.
- Lav bruk av vikarer ved kortere fravær.
- Prioritering av nødvendige helse- og omsorgstjenester i perioder med redusert bemanning.
- God utnyttelse av total kapasitet på heldøgnsstilbud – fleksibel bruk av kompetanse med variasjon i bruker belegg i ulike avdelinger.
- Effektuere gevinster av hverdagsrehabilitering, digitale løsninger og digitale løsninger for å dekke inn økninger i behov i hjemmetjenestene.
- Økt samarbeid på tvers av avdelinger med heldøgnsbemanning, særlig på natt.
- Prioritering rettet mot nødvendig helsehjelp vil medføre redusert aktivitetstilbud i perioder.
- Nye bruker behov må løses innenfor eksisterende rammer. Det betyr at nye behov/brukere av et vist omfang vil medføre reduksjon i tjenestetilbudet til andre beboere i tjenesten.

Forhold som vi være krevende i 2019, konsekvenser økonomisk ramme

Rammen forutsetter:

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017
Innbyggere og brukere					
Boliger					
Venteliste antall vanskeligstilte/omsorgsboliger Fra 2018 utenom ÅBOAS.		16/9	5/6	3/9	2/5
Virkomhet NAV					
Andel som har mottatt økonomisk sosialhjelp		2,4%	2,7%	3,0%	3,0%
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde		58,3%	64,3%	66,9%	51,9%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp		6,8%	7,7%	8,1%	8,7%
Antall bosatte flyktninger / Kom.st.vedtak		17/15	33/30	58/35	46 (+3 EM)/35
Virkomhet Forebygging og mestring					
Antall frisklivshenvvisninger		46	92	91	84
Smiå: Antall deltakere/antall grupper					Innføres fra 2018
Rus: Antall brukere med tjenester under 24 år		8	11	12	12
Psyk: antall timer vedtak/antall brukere		513/95	418/117	630/133	451/145
Mestringssenteret: antall timer vedtak/antall brukere					Innføres fra 2018
Bo- og hjemmetjenester: antall timer vedtak/antall brukere					Innføres fra 2018
Antall barn/timer (pr uke) med støttetiltak utenfor institusjonen		49/392	40/520	34/467	33/467
Antall mottakere/ timer tildelt omsorgslønn pr uke		21/156	11/120	14/125	13/93

Antall barn med botilbud eller avlastning i institusjon /timer pr uke		11/350	11/240	9/330	11/304
Miljøtjenesten: antall brukere/vedtakstimer		21/389	25/583	29/795	Utgår
Fiskebekk: Bolig Antall brukere/antall timer					Innføres fra 2018
Fiskebekk: Timebasert Antall brukere/antall timer					Innføres fra 2018
Fiskebekk: Praktisk bistand Antall brukere/antall timer					Innføres fra 2018
Flassabekken: Antall brukere/antall timer					Innføres fra 2018
Antall VTA-plasser		12	12	12	12
Antall brukere med kommunalt dagtilbud		12	11	13	15
Antall brukere på arbeidstreningen Flassabekken					Innføres fra 2018
Antall på venteliste dagtilbud/arbeid					Innføres fra 2018
Virksomhet Helse- bo og hjemmetjenester					
Amb.hj.tj: Antall brukere/antall vedtakstimer		111/315	119/348	120/371	122/455
Omsorgsboliger: Antall brukere / antall vedtakstimer		15/474	17/562	17/589	17/509
Bofellesskapene: Antall brukere/antall vedtakstimer		16/372	16/352	15/327	15/291
Timer tildelt dagtilbud for personer med demens		48	90	95	104
Utnyttelsesgrad av plasser i sykehjem		97%	97,3%	94,4	81,3%
Andel korttidsplasser/langtidsplasser		41,3/ 55,7	48,5/ 48,5	48,3/46,1	29/52,5
Utnyttelsesgrad ø-hjelp, døgntilbud		39,7	52	43,3	67
Brukerundersøkelser					
Brukertilfredshet Psykisk helse		Ikke målt	3,7/4	Ikke målt	Ikke målt.
Brukertilfredshet Solås bo- og rehabilitering		Ikke målt	5,3 / 6	Ikke målt	Ikke målt
Brukertilfredshet hjemmetjenestene		Ikke målt	4,9/6 hjtj	Ikke målt	Ikke målt
Brukertilfredshet ÅBOAS			4,3/6	Ikke målt	Ikke målt
Brukertilfredshet Miljøarbeidertjenesten		Ikke målt	1,1*	Ikke målt	Ikke målt
Brukertilfredshet Fysio- og ergoterapi		Ikke målt	5,1/6	Ikke målt	Ikke målt
Økonomi					
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten i % av ref. gr.		83 %	77 %	72,4 %	72,3 %
Netto utgift til pers. m. rusprobl. pr. innb. 18-66 i % av ref.gruppe		184 %	68 %	125,3%	70,4 %
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over i % av reg. gr.		135 %	114%	121,1%	127,8 %
Medarbeidere					
Antall stillinger		314	317	370	347
Antall årsverk		194	202	238	252
Gjennomsnittelig stillingsstørrelse			63,7 %	64,33 %	72,52 %
Nærvær /sykefravær Helse og velferd		93,4/6,6	93,5/6,5	92,6/7,4	92,5/7,5
Medarbeidertilfredshet Helse og velferd		Ikke målt	4,5	Ikke målt	10-faktor

Måltall

Område	Note	Status 2017	2018	2019	2022
Innbyggere og brukere					
Virksomhet NAV					
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde			<50 %	<50%	<50%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp			<6 %	<6%	<6%
Virksomhet Forebygging- og mestring					
Antall frisklivshenvisninger			95	95	95
Rus: antall brukere med tjenester under 24 år			25		
Antall deltakere på arbeidstreningen Flassabekken			5	7	10
Virksomhet Helse, Bo og hjemmetjenester					
Antall deltagere hverdagsrehabilitering			50	70	100
Gjennomsnittlig forbedringspoeng fra oppstart til endt rehab			2	2	3
Andel korttidsplasser/ langtidsplasser			60/40	60/40	60/40
Medarbeidere					
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	1		70 % innen utgang 2018	70 %	75 %
Andel Heltid			35 % innen utgang 2018	40 %	45 %
Nærvær /sykefravær			93,6/6,4	6,5	6,0

2.e. Idrett, kirke og politiske organer

Foreslåtte prioriteringer i planperioden

Idrett - nye haller prioriteres

Idretten er høyt prioritert gjennom tidligere vedtak om etablering av nye anlegg, særlig knyttet til Gjesdal idrettspark. Det er satt av 8 mill til ny fotballhall i 2020. Videre er det i 2019 satt av 2,5 mill til tilskudd til Ålgård Fotballklubb og Dirdalhallen, jf bevilgnings-skjema drift. Disse midlene er satt av til nedbetaling av lån (renter og avdrag). Beløpet reduseres i takt med nedbetaling av lån og når spillemidler for Dirdalhallen blir utbetalt. Første del ble utbetalt i 2018, og vi regner med å få de resterende midlene i løpet av 2019 og 2020. Spillemidler til Ålgård Fotballklubb sine lokaler er allerede utbetalt.

Det er i tillegg lagt inn tilskuddsmidler til idretten for å kunne realisere en ny stor hall for hall-idrettene i kommunen. Rådmannen legger opp til samme modell som for Dirdalhallen; idretten selv står for utbygging av hallen og Gjesdal kommune bidrar med 1/3 av netto kostnad, inntil 15 mill. Bidraget gis i form av tilskudd for nedbetaling av lån til prosjektet. Som for tilsvarende andre anlegg forskutterer Gjesdal kommune spillemidler til prosjektet. Samlet vil dette koste Gjesdal kommune ca. 2 mill. kroner årlig de første årene etter at prosjektet er realisert. Når spillemidlene er nedbetalt vil årlig bidrag være på ca. 1 mill. Prioriteringen av dette prosjektet ses i sammenheng med den overordnede satsingen på barn og unge i Gjesdal kommune. Tabellen under viser endringer i årlige finanskostnader knyttet til ÅFK-anlegget, Dirdalhallen og ny idrettshall.

Angående andre planer knyttet til idrett vises det til kommentarer under plan for idrett og friluftsliv, under kapittel for investeringer.

Gjesdal kirkelige fellesråd

Rådmannen foreslår å videreføre samme reelle nivå på tilskuddet til kirkelig fellesråd i 2019 som i 2017. Økte lønnskostnader kompenseres av bortfall av kostnader til lån til Oltedal kirke, og den samme kronerammen på totalt 8,8 mill videreføres.

Betjening av lånet for den nye kirken er stipulert til 2,1 mill i 2019, og etterregnes i forbindelse med hvert årsoppgjør. Lånet har flytende rente, og rentesatsen er høsten 2018 ca 1,7 %. Lånebetingelsene er de samme som for andre lån med flytende rente til Gjesdal kommune.

Gjesdal kirkelige fellesråd har presentert nye driftstiltak også for 2019, på 825 000. Disse er listet opp under «ikke prioriterte tiltak». Det er ikke funnet rom for å prioritere noen av disse tiltakene.

Arbeid med utbedringer av Gjesdal kirke startet i 2018 og det er lagt inn full finansiering av nødvendige tiltak ihht tilstandsrapport. Det er også utarbeidet en tilstandsrapport for Dirdal kirke, og det må foretas utbedringer av blant annet deler av kledningen før kirken kan males. Det er ikke avsatt ytterligere midler til Dirdal kirke i planperioden.

Politiske organer

Budsjettet for 2019 er foreslått bevilget som en del av rammen til fellestjenester. Totale kostnader knyttet til politiske organer er på samme nivå som i 2018. Kostnadene er først og fremst lønn til ordfører og varaordfører, samt godtgjørelse for møter og refusjoner for alle politikere.

Idrett - endringer	2019	2020	2021	2022
Tilskudd ny idrettshall - til finanskostnader		1 000	1 800	1 800
Reduksjon finanskostnader Dirdalhallen og ÅFK		-500	-500	-800
Sum	0	500	1 300	1 000

2.f. Driftstiltak/omstillinger – samlet oversikt

Fellestjenester	2019	2020	2021	2022
Valg	600		600	
Digi Rogaland	200	200	200	200
Omstillinger/ redusert standard 2020-2022		-300	-500	-600
Sum	200	-100	-300	-400

Tjenesteområde oppvekst	2019	2020	2021	2022
Økninger elever/klassefall 2019-2022	2 700	4 500	6 500	7 500
Økte lærerressurser skolene	3 000	3 000	3 000	3 000
Redusert kapasitet barnehage høst 2018	-700	-700	-700	-700
Redusert kapasitet barnehage 2019-2022	-1 500	-4 000	-6 000	-7 000
Bemanningsnorm og pedagognorm barnehagene	1 000	1 000	1 000	1 000
Vikarordning barnehagene	1 000	1 000	1 000	1 000
Styrking familiesenter	700	700	700	700
Psykolog	300	700	700	700
Omstillinger/ redusert standard 2020-2022		-2 000	-3 700	-4 700
Sum	6 500	4 200	2 500	1 500

Tjenesteområde kultur og samfunn	2019	2020	2021	2022
Brannvern IKS - økt eierandel og nye brannstasjoner	800	1 000	1 200	1 200
Leie ny brannstasjon Ålgård	-800	-800	-800	-800
Leie Veveriet full utbygging - fra 2020		2 300	2 300	2 300
Redusert strømbruk gatelys - nye Led-lys	-200	-400	-400	-400
Reduksjon byggdrift	-500	-500	-500	-500
Reduksjon kommunalteknikk	-500	-500	-500	-500
Omstillinger/ redusert standard 2020-2022		-400	-700	-900
Sum	-1 200	700	600	400

Tjenesteområde helse og velferd	2019	2020	2021	2022
Nye tiltak og volumøkninger				
Fellestjenester	900	400	400	400
Forebygging og mestring	9 500	14 700	15 100	15 500
NAV	100			
Helse- bo og hjemmetjenester	4 400	6 600	9 200	11 800
Omstillinger og reduksjoner				
Fellestjenester		-500	-500	-500
Forebygging og mestring	-200	-3 500	-4 000	-4 500
NAV	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Helse- bo og hjemmetjenester		-1 000	-1 500	-2 000
Omstillinger/ redusert standard 2020-2022		-1 400	-2 500	-3 000
Sum	13 600	14 200	15 100	16 600

2.g. Ikke prioriterte driftstiltak

Nye tiltak/behovsøkninger - ikke prioritert	2019	2020	2021	2022
Oppvekst				
Skolehelsetjenesten - forebyggende arbeid	700	1 400	2 100	2 800
Faste vikarer barnehagene - stabilitet og kvalitet for barna	1 500	1 500	1 500	1 500
Materiell, læremidler og inventar i barnehage og skole	1 150	1 150	1 150	1 150
Vaktmestertjenester i barnehager og skoler	1 200	1 200	1 200	1 200
Helse og velferd				
Buffer ressurskrevende tjenester	2 000	2 000	2 000	2 000
Aktivitets- og arbeidstilbud Miljøtjenestene	150	150	150	150
Styrking av dagtilbud for eldre	300	300	300	300
Kultur og samfunn				
Fritidsveiledere - ikke midler til videreføring	150	300	300	300
Kultur og aktivitetsprogram Veveriet	50	250	150	150
Asfaltering i henhold til anbefalt nivå	2 700	2 700	2 700	2 700
Smart Gjesdal tiltak - midler til gjennomføring	400	400	400	400
Offentlig bading - oppjustert nivå	100	100	100	100
Kirkelig fellesråd				
Styrket bemanning - daglig leder, organist og renhold	465	535	605	605
Styrket bemanning - barne-og ungdomsarb./lærling Gjesdal sokn	290	290	290	290
Styrket bemanning - barne-og familiearbeider - Ålgård menighet		290	290	
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	11 155	12565	13235	13645

Ikke prioritert - pr tjenesteområde	2019	2020	2021	2022
Oppvekst	4 550	5 250	5 950	6 650
Helse og velferd	2 450	2 450	2 450	2 450
Kultur og samfunn	3 400	3 750	3 650	3 650
Kirkelig fellesråd	755	1 115	1 185	895
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	11 155	12565	13235	13645

Foto: Geir Einarsen

Del 3

Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan

3.a. Bevilgningskjema drift

Budsjettskjema 1A	2018	Budsjett Rev 2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter	-318 100	-312 100	-320 300	-322 700	-325 100	-327 400
Eiendomsskatt	-16 400	-16 400	-16 400	-16 600	-16 800	-17 000
Rammetilskudd	-311 900	-317 900	-330 100	-330 200	-328 600	-328 000
Rentekompensasjon	-2 200	-2 200	-1 800	-1 600	-1 400	-1 200
Konsesjonskraft	-2 300	-3 300	-3 900	-3 400	-3 400	-3 400
Sum frie disponible inntekter	-650 900	-651 900	-672 500	-674 500	-675 300	-677 000
Utbytte Lyse	-4 700	-4 700	-4 800	-5 000	-5 200	-5 400
Renteinntekter	-4 200	-4 200	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300
Renteutgifter	18 250	18 250	17 300	18 200	18 200	19 100
Renter VAR-sektor	-2 900	-2 900	-3 500	-3 600	-3 700	-3 800
Avdragsutgifter	33 720	35 720	35 900	36 200	36 300	37 400
Avskrivninger VAR-sektor	-7 000	-7 000	-7 000	-7 400	-7 700	-8 000
Netto finansområdet	33 170	35 170	31 600	32 100	31 600	33 000
Overført kapitalregnskap	13 000	13 000	9 000	10 000	11 000	12 000
Tillegg avsatt/bruk reservefond	33	-967	-287	13	13	13
Netto avsetninger	13 033	12 033	8 713	10 013	11 013	12 013
Til fordeling fellesområder	-604 697	-604 697	-632 187	-632 387	-632 687	-631 987
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	604 697	604 697	632 187	632 387	632 687	631 987
Mer/mindreforbruk (prognose)	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B	2018	Budsjett Rev 2018	2019	2020	2021	2022
Fellesutgifter til fordeling						
Lønnsreserve	8 790	3 512	7 700	7 700	7 700	7 700
Flyktningetilskudd	33 430	33 430	31 000	26 000	22 000	20 000
Flyktninger inkl. fondsavsetning/bruk	-33 430					
Tilpasninger drift Helse og velferd			-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
Pensjon - premieavvik og premiefond	-3 000	-3 000	-3 000	-2 600	-2 600	-2 600
Til fordeling tjenestoområdene						
Fellestjenester	29 100	29 222	31 948	31 048	31 448	30 748
Kontrollutvalg - revisjon	908	908	921	921	921	921
Opplæring	149 282	151 048				
Oppvekst			315 336	313 036	311 336	310 336
Kultur og samfunn	62 551	62 824	63 380	65 280	65 180	64 980
Helse og velferd	224 347	226 377	213 103	213 703	214 603	216 103
Barnehage	120 919	122 006				
Tilskudd idrett - ÅFK og Idrettshaller	3 000	3 000	2 500	3 000	3 800	3 500
Kirkelig fellesråd	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800
Sum bevilgningsområder	604 697	604 697	632 187	632 387	632 687	631 987

3.b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg

Utstyr, bygg og vei (2B-1)

Tiltaksnavn	2019	2020	2021	2022
Utstyr m.m				
Utstyr i henhold til beredskapsplan		400	400	
IKT - oppgraderinger infrastruktur, sikkerhet og kapasitet	600	600	600	600
Digitaliseringsprosjekter	300	500	500	500
Velferdsteknologi - Helse og velferd	200	200	200	200
Digitalisering av byggesaksarkiv	100	2 900		
IKT i skolen - til elevene	600	1 500	1 500	1 500
Egenkapitaltilskudd KLP	1 750	1 800	1 850	1 900
Inventar og utstyr Veveriet	3 000			
Nykartlegging FKB, ortofoto og GPS utstyr		900		
Kommunale bygg - påkostninger og nybygg				
Ålgård skole - rehab.			500	17 000
Bærlandshuset - fasader	600			
Solås skole - 1.trinnsutbygging permanent	30 000	30 000		
Solås skole - grunnarbeider/ masseutskifting	8 500			
Solås skole- tiltak i eksisterende	2 500	4 000		
Oltedal skole - resttiltak	8 000			
GUS - fuktskade K-fløy og vinduer				2 000
Sikring av Solås Bo og rehab og ÅBOAS		600		
Rettedalen 1 og 7, lydisolering, ventilasjon, rehabilitering	200	200	2 000	
Påkostning UU kom.bygg		300	300	
Oltedal skole og Bærland skole - nytt skolekjøkken				1 400
Flassabekken omsorgsboliger - lagerbod og søppelbod				200
Oltedal og Gilja brannstasjon - krav fra Arbeidstilsynet	500			
Energi og klimaplan - ENØK inkl tiltak Veveriet	1 000			
Gjesdal kirke - påkostninger	3 300			
Veier og G/S veier				
TS-plan-faste (straks)tiltak	300	300	300	300
Oppgradering bruer og kaier	2 000			
Nytt salt- og sandlager Kongsgata	1 000			
Utskifting kvikksølvperer gatelys	2 300			
Driftsmateriell kultur og samfunn		400	400	400
Utskifting av kjøleanlegg bårhus		400		
Dirdal kirkegård inkl. parkeringsplass	400	1 500	2000	
Gjesdal kirkegård driftsområde utenom bygg			500	
Sykkelparkering sentrum og gammel brannstasjon				1 000
Sum utstyr bygg og veier	67 150	46 500	11 050	27 000

Kommentarer:

Utstyr m.m

Utstyr og arbeid i henhold til beredskapsplan

Det er satt av 0,8 mill i 2020-2021 til oppfølging av tiltak knyttet til ROS-analyse og beredskapsplan. Midlene er planlagt brukt til anskaffelse av utstyr eller kartlegging av flomsikringstiltak. Beredskapsrom vurderes flyttet til Kongsgata.

IKT – oppgraderinger infrastruktur og kapasitet

Fouks i 2019 er å oppgradere kommunikasjon og telefonsystem, og utvide back-up løsningen. I tillegg legges det opp til utvidelse av kommunal fiber til formålsbygg i Solås-området.

Digitaliseringsprosjekter

Det legges inn 300 000 til ulike digitaliseringsløsninger i hele organisasjonen i 2019, og 500 000 hvert år fra 2020-2022. Prosjektene prioriteres av IKT-rådet.

Velferdsteknologi – Helse og velferd

Det er satt av 200 000 årlig til innføring av ulike nye tekniske løsninger i helse og omsorgstjenestene. Prioritering innenfor det enkelte år i økonomiplanen vil avhenge litt av når de ulike løsningene er klar for implementering. I 2019 er prioriteringen per nå:

- Velferdsteknologi: Medisindispenser, digitale tilsyn/sensorteknologi, GPS klokke.
- Digitale løsninger: Digisos, mobilt Gerica, Svar-Ut og full elektronisk arkiv i Gerica.

Digitalisering av byggesaksarkiv (+ landbruk, oppmåling)

Dette vil gjøre kommunens gamle papirarkiver mer tilgjengelige. Det vil også frigjøre rom på Storhuset da papirarkivet kan sendes til Interkommunalt arkiv for oppbevaring når det er tilgjengelig for kommunen på digital form. I summen inngår skanning og systematisering for å gjøre dokumentene gjenfinnbare. Forberedende arbeid i 2019.

IKT i skolen – til elevene

Gjesdalelevne skal bruke fremtidsrettede digitale verktøy i sin læring. Alle elever fikk sin digitale enhet i løpet av 2017. Det er fra 2019 lagt inn midler til fornying av maskinparken.

Egenkapitaltilskudd KLP

Antatt krav til økt egenkapitaldekning i sykepleierordningen og fellesordningen. Årlig økning.

Inventar og utstyr Veveriet

Det settes i 2019 av ytterligere 3 mill til innredning, inventar og utstyr 2. og 3. etasje Veveriet. Fra før er det satt av 3 mill. I tillegg forelås det inntil 1 mill knyttet til energi og klimaplan (ENØK – tiltak)

Nykartlegging FKB og ortofoto

2020: I følge plan- og bygningsloven skal kommunen ha et oppdatert kartverk for å dekke sine behov innen planlegging og saksbehandling. Forrige kartlegging var i 2015.

Kommunale bygg – påkostninger og nybygg

Ålgård skole – rehab.

Den eldste delen av skolen er slitt og trenger oppussing/oppgradering. Dette bør tas i 3 byggetrinn i løpet av en 3-års periode. Oppstart planlegging i 2021.

Bærlandshuset – fasader

Råtten kledning på fasade og ødelagte vinduer må skiftes ut.

Utvidelse Solås skole

Solås skole utvides med én parallell slik at skolen etter utbygging rommer tre paralleller fra 1. til 7. klasse samt SFO og ATO-avdeling. Det skal føres opp et nytt bygg og en forbindelsesgang til eksisterende bygg. Det nye bygget skal inneholde aula med plass til hele skolen, Mat & Helse, ATO-avdeling og 7 undervisningsrom med tilhørende grupperom og garderober. Skisseprosjekt fra juni 2018 videreutvikles til forprosjekt høsten 2018. Byggestart er planlagt til april 2019 og ferdigstillelse juni 2020.

Solås skole – grunnarbeider og ombygging eksisterende skole

Klargjøring for nytt skolebygg, betydelig masseutskiftning. Legge frem VA, el, fiber etc. Klargjøring også for eventuelt et andre byggetrinn (4. parallell). Det skal også gjøres en del tiltak/ombygginger i eksisterende bygg

for å få forsvarlig arbeidsplass for skolens ansatte.

Oltedal skole – resttiltak

Fasaderehabilitering, utskifting av vinduer, samt betongrehabilitering/armering i den «nye» delen. Elektro, belysning, systemhimling, ventiler samt enkelte mindre tiltak.

GUS - fuktskade K-fløy

Fuktskader, utskifting av brostein i glassgård, reparasjon/utskifting av problematisk avløpsrør samt etablere nytt skolekjøkken.

Sikring av Solås bo- og rehabilitering og ÅBOAS

Etablere kameraovervåking for å øke sikkerheten, spesielt mtp. brann.

Rettedalen 1 og 7, lydisolering, ventilasjon, rehabilitering

Lydisolering i Rettedalen 7 (2019), utskifting av slitte ventilasjonsanlegg, samt utskifting av gamle/slitte gulvbelegg etc.

Påkostning universell utforming kommunale bygg

Utbedring av adkomst til hovedfunksjoner i kommunale arbeids- og publikumsbygg.

Oltedal og Bærland skole – nytt skolekjøkken

Eksisterende elevkjøkken ved Oltedal skole og Bærland skole er gammelt, slitt og oppfyller ikke dagens krav. På Oltedal er det behov for mer bygningsmessige tilpassinger, gulvbelegg, maling, elektro og ventilasjon.

Flassabekken omsorgsboliger – lagerbod og søppelbod

I dag er det uteboder til hver leilighet, men det mangler lagerbod for basen for diverse utstyr som tilhører fellesarealer. I tillegg er det behov for et overbygg for søppeldunker.

Oltedal og Gilja Brannstasjon

Arbeidstilsynet setter i dag krav om at skap og garderobe for utrykningstøy skal være adskilt fra garasje pga. eksos.

Energi- og klimaplan - ENØK tiltak

I hovedsak tiltak knyttet til rehabiliteringen av Veveriet.

Gjesdal kirke – påkostninger

Ny tilstandsrapport foreligger, og det er lagt inn midler til tiltak i 2019. Det er påvist betydelige bygningsskader/råteskader. Utskifting av kledning, bjelker under gulv, tilkomst og rømningsveier iht krav om universell utforming m.m. Tiltaket kan komme inn under ordningen for rentekompensasjon for kirkebygg, og det kan søkes om å få dekket rentekostnadene til denne investeringen.

Veier og G/S veier

TS-plan og strakstiltak

TS-plan, kommunale midler som benyttes som kommunal egenkapital i forbindelse trafikk sikkerhetstiltak som også støttes fra fylket, samt midlene benyttes til ulike strakstiltak som blir prioritert i arbeidsutvalget for trafikk saker.

Oppgradering bruker og kaier

Midler til rehabilitering av bruer og kaier videreføres. Det er foretatt en årsinspeksjon av samtlige bruer og kaier. Gjesdal kommune har 2 kaier og 22 bruer, og det planlegges jevnlig rehabilitering av i disse.

Nytt salt og sandlager Kongsgata

For optimal drift og vintervedlikehold av veier prioriteres bygging av nytt salt og sandlager til teknisk utedrift i Kongsgata.

Utskifting kvikksølvvarmer gatelys

Alle kvikksølvvarmer i gatelysnettet må skiftes ut, da produksjonen av kvikksølvvarmer er forbudt og armaturene skal byttes ut. Utskiftingen er startet i 2017 og vil skje i forbindelse med vanlig vedlikeholdsprogram fra Lyse. Kommunen hadde 1320 slike armaturer.

Driftsmateriell Kultur og samfunn

Innkjøp og fornying av aldrende biler, anleggsmaskiner, gressklippere til byggforvaltning og teknisk drift.

Utskifting av kjøleanlegg i bårehus

Utskifting av gamle og slitte kjøleanlegg. De siste servicene som er gjort har indikert at det trengs nye flere steder.

Dirdal kirkegård inkl. parkeringsplass

Reguleringsplan og prosjektering av utvidelse kirkegård og parkeringsplass. Arkeologiske undersøkelser i 2019.

Gjesdal kirkegård driftsområde

Oppbevaring av kirkegårdsmasser i forbindelse med gravlegging. Etablere en god måte til å ta vare på rester fra gamle graver.

Sykkelparkering sentrum og gammel brannstasjon

Lukket/låsbart sykkelparkeringsanlegg ved kollektivknutepunktet i sentrum, med mulighet for lading av elsykler. Tilrettelegging av sykkelparkeringsplasser for kommunalt ansatte i den gamle brannstasjon i Rettedalen 11.

3.c.

Investeringsprogram idrett og friluftsliv

Plan for idrett og friluftsliv (2B-2)

Prosjektnavn	2019	2020	2021	2022	Totalt
Nærmiljøanlegg					
Belysning grusbane GUS					640
Turkart Mån					70
Turkart Ålgård sentrum, Edlandshagen					100
Kunstgressdekke Rundeberget balløkke					170
Kunstgressdekke Raugviga balløkke					460
Ålgård sentrum - aktivitetsanlegg ungdom					1 320
Hinderløype Bærland skole					120
Kunstgressdekke Opstad ballbinge					210
Nærmiljøkart Solås					320
Sandvolleyballbane Gjesdal idrettspark					
Ordinære anlegg					
Dirdalhallen flerbrukshall					33 626
Tur-/skiløype Gjesdal Idrettspark – Flassavatn					1 000
Orienteringskart Kringleli					840
Påkostninger gym/svømmehall Ålgård	800			25 000	25 800
Fotballhall - kaldhall inkl parkering og grønt		8 000	3 000		11 000
Gjesdal idrettspark - ny idrettshall					50 000
Påkostninger Gjesdalahallen trinn 4		4 000		4 000	8 000
Fornyning kunstgress idrettsparken			3 000		3 000
Kulturbygg/friluftsliv					
Veveriet					
Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal			1 350		1 350
Uprioriterte anlegg					
Belysning turvei Oltedal					
Gjesdal IP - tennisbaner					
Kunstgrasbane Dirdal					
Sum utgifter	800	12 000	7 350	29 000	49 150
Utbetalt tilskudd kommunale	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Netto finansiering kommunale	-2 200	9 000	4 350	26 000	37 150

Kommentarer til tiltak idrett og friluftsliv

Anlegg uten kommunal bevilgning

Mange anlegg som står oppført i plan for idrett og friluftsliv er anlegg/tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført uten kommunale bevilgninger. De må legges inn i prioritert rekkefølge i forhold til søknad om spillemidler.

Dirdalhallen

Hallen er realisert og tatt i bruk våren 2015. Det antas at 10,4 mill. kan utbetales i spillemidler til dette prosjektet. Gjesdal kommune forskutterer denne summen og første delutbetaling ble foretatt i 2018. Det antas at de resterende spillemidlene utbetales i 2019 og 2020. Spillemidlene reduserer Gjesdal kommune sin andel av lånet som ble tatt opp i forbindelse med byggingen av hallen.

Turvei/skiløype Gjesdal idrettspark - Flassavatnet

Gjesdal Idrettslag har tatt initiativ til på dugnad å oppgradere 2 km lang rundløype. Overskuddsmasser fra tunnelarbeidet i området kan brukes til fyllmasse.

Påkostninger Ålgård svømmehall

Det er utarbeidet en tilstandsrapport for svømmehallen i 2017 som inkluderer alle nødvendige tiltak for oppgraderinger av Ålgård svømmehall. Samlet omfang anslås til 26 mill. Det er lagt inn midler til strakstiltak i 2019. De resterende tiltak er skjøvet ut til 2022.

Fotballhall-kaldhall inklusiv tilhørende parkering

Det er lagt inn 8 mill. til ny hall bak hovedstadion i Gjesdal idrettspark. I tillegg er det lagt inn 3 mill. til opparbeidelse av parkering og grøntarealer i området rundt.

Gjesdal idrettspark - ny dobbel idrettshall

Rådmannen foreslår å realisere denne samtidig som fotballhallen. Det ligger ikke inne investeringsmidler i kommunens budsjetter. Det forutsettes at idretten selv står for byggeprosjektet, og at kommunens bidrar med tilskudd eller delfinansiering av lån og lånegaranti.

Påkostninger Gjesdalhallen

Flere tiltak er utført, men det gjenstår diverse tiltak i henhold til vedlikeholdsplan for hallene.

Fornyning kunstgress idrettsparken

Sanering og rehabilitering av kunstgressbane. Banen er fra 2006 og har en del slitasje.

Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal

Prosjektering og bygging av nye offentlig toaletter, estimert 1,35 mill.

Ikke prioriterte anlegg

Belysning turvei Oltedal, tennisbaner Gjesdal idrettspark og kunstgrasbane Dirdal er ikke prioriterte anlegg.

3.d. Investeringsprogram: Boligsosial- og boligpolitisk handlingsplan, sentrum og tomteområder

Boligsosial- og boligpolitisk målsetting (2B-3)

Helhetlig boligutvikling tilpasset fremtidens behov

Gjesdal kommune har styrket ressursinnsatsen i løpet av 2018 for å realisere boligpolitiske og boligsosiale målsettinger. Infrastruktur er ferdig utbygd i Ålgård sentrum. Dette legger til rette for å bygge ut konsentrert bebyggelse nær kollektivtransport og store handelssentre. I dette området kan både boligsosiale og boligpolitiske målsettinger realiseres. I tillegg har kommunen en aktiv rolle knyttet til nye boligfelt for både sentralt og spredt bebyggelse.

I Kodlidalen ble reguleringsplan for 132-200 boenheter godkjent sommeren 2018. Det ligger dermed til rette for snarlig boligutbygging.

Arbeidet med videreutvikling av **ÅBOAS** kvartalet har startet.

Målgrupper og fremdrift

Det er behov for at det utvikles løsninger som legger til rette for at vi kan sikre bærekraftige boligløsninger for førstegangsetablerer, vanskeligstilte, mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldre. Boligløsningene i Ålgård Sentrum og Kodlidalen må være med å redusere behovet for heldøgnsboliger. Det vil derfor være viktig med sosiale møteplasser, universelt utforma boliger, boliger som er fremtidsretta med tanke på bruk av teknologi, og noen konsepter bør ha servicetilbud.

Boligsamråd :Kommunen legger vekt på å utvikle områdene i samarbeid med innbyggere, private utbyggere, Husbanken og andre relevante samarbeidsaktører. Det er avholdt og vil bli avholdt flere boligsamråd ved utvikling av de tre hovedområdene.

Kodlidalen skal bygges ut sammen med private utbyggere som selger sine boliger på det private markedet. Kommunen skal tilby boliger for målgruppene førstegangsetablerende, vanskeligstilte, mennesker med nedsatt funksjonsevne, seniorboliger og salg av eneboligtomter til

private (både egne innbyggere og fra andre kommuner). Det legges opp til oppstart av intern infrastruktur første kvartal 2019.

I Ålgård sentrum er det behov for at det utvikles boligkonsept med lettstelte boliger. Boligkonseptene kan være samarbeid mellom privat og offentlig eller bare privat initiert.

ÅBOAS - kvartalet skal i hovedsak ivareta kommunens behov for heldøgnsplasser. Sykehjemmet på Solås og Ålgård BOAS har i dag en samlet kapasitet på 64 plasser. Arealene er ikke optimalt utnyttet, og heldøgnsstjenestene som utføres har potensiale for effektivisering og en mer hensiktsmessig organisering. Rådmannen legger opp til en grundig analyse og studie av muligheter for videre utvikling av ÅBOAS kvartalet for å være rigget til en forsterket eldrebølge. Det skal i løpet av våren 2019 legges frem et forstudiet med forslag til anbefalt utbygging av ÅBOAS kvartalet. Forstudiet må blant annet besvare hvilke heldøgnsbehov som kan løses innenfor dette området, i hvilken takt det skal bygges ut og om det vil være klokt å flytte funksjonene på Solås ned til ÅBOAS kvartalet. For å gjennomføre utbyggingen er kommunen avhengig av husbanken, både i forhold til planlegging, gjennomføring og finansiering. Mål for ferdigstillelse første byggetrinn er innen utgangen av 2021.

Kommentarer til foreslåtte tiltak kommunale boliger

- **Kjøp kommunale boliger:** Det vurderes å selge en del av de kommunale boligene og kjøpe nye. Midlene på denne posten er tenkt til realisering av boligsosiale behov i sentrum eller Kodlidalen og innenfor boligkategori 1-3.
- **Bofelleskap med heldøgns omsorg:** Det er lagt inn 3 mill. i 2019 til forprosjekt, mulighetsstudie og medvirkningsarrangement for delrealisering av Åboas-kvartalet. Oppstart av fysisk arbeid tidligst høsten 2020.

Kjøp/bygging kommunale boliger	2019	2020	2021	2022
Kjøp kommunale boliger	12 000	7 000	7 000	7 000
Boliger med heldøgns omsorg	3 000	20 000	50 000	30 000
Samlet	15 000	27 000	57 000	37 000

Finansiering	2019	2020	2021	2022
Tilskudd fra Husbanken 25 %/40 %	3 000	9 000	17 000	15 000
Salg kommunale boliger	12 000			
Mva refusjon	600	4 000	10 000	6 000
Låneopptak	-600	14 000	30 000	16 000
Samlet	15 000	27 000	57 000	37 000

Utvikling av infrastruktur til tomteområder (2B-4)

Adkomstvei Kodlidalen boligfelt

Første byggetrinn av tunnel gjennom Husafjell og adkomstvei til det nye boligfeltet i Kodlidalen ble påbegynt i 2018 og vil bli ferdigstilt som anleggsvei februar 2019. Anleggsveien skal benyttes i forbindelse med utbyggingen av Solås skole og terrengtransformasjon og opparbeidelse av VVA for i Kodlidalen. Permanent tunnel og veianlegg med GS-vei, underganger og bru vil bli ferdigstilt innen 50 boenheter er ferdig i Kodlidalen eller senest i 2025.

Utviklingsselskap Kodlidalen

Det skal i løpet av 2019 utføres et stort arbeid med etablering av infrastruktur i boligfeltet i Kodlidalen. Rådmannen legger til grunn at de tre private boligutviklerne som ønsker å være i realiseringen av 130-150 boliger i dette området blir medeiere i dette selskapet. Det er lagt inn midler til etableringskostnader for selskapet i 2019.

Bro og ferdigstilling Ålgård sentrum

Belysningsanlegg ferdigstilles i 2018. Ny gangbro over Figgjoelven foreslås utsatt til 2022.

Tomteområder og sentrumsplan	2019	2020	2021	2022
Adkomstvei boligfelt Kodlidalen	20 000			
Utviklingsselskap Kodlidalen	1 000			
Belysning og bro Ålgård sentrum				10 000
Samlet	21 000	0	0	10 000

Finansiering	2019	2020	2021	2022
MVA-kompensasjon	4 200	0	0	2 000
Salg fast eiendom	10 000	20 000	20 000	20 000
Bruk av fond				
Låneopptak	6 800	-20 000	-20 000	-12 000
Samlet	21 000	0	0	10 000

3.e. Investeringsprogram: selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon

Selvfinansierende tjenester VAR (2B-5)

Prosjektnavn	Område	2018	2019	2020	2021
Trykkøkning øvre del av Solkjen	V	500			
Kartlegging og sanering Krambugata	VA	1 500			
Vannforsyning Midtfjell	V	1 100			
Brannkummer Husafjell	V	400			
Utskifting renovasjonsbil	R	2 750			
Biler VA drift og Anlegg	VAR	450			
Omlegging trykksoner Ålgård sentrum	V	450			
Spillvannsledning under E39	A	3 000			
Kartlegging sanering Kyrkjevegen	VA	300	3 000	1 500	
Prosjektering sanering Fotlandsveien	VA	200	3 000	1 500	
Damsikkerhet - Flassavatn - Stemmen	V	1 500	1 500		
Nytt ventilkammer Bærlandbassenget	V		1 000		
Prosjektering av diverse tiltak i hovedplan	V		500	500	
Utskifting av vannkryss i Gjesdal kommune	V		1 000		
Omlegging spillvann - gamle Jæderfabrikk	V		400		
Termosikring høydebasseng Varaliå	V		200	800	
Sikring vannforsyning Ålgårdsslåten	V		400		
Containere husholdningsavfall -	R		500		
Ringledning Pålskjær - Øvre Ustigbakken	VA			2 000	
Gravemaskin 8 tonn	VA			2 500	
Utskifting av vannledning Bethelveien	VA			4 000	
Utskifting spillvannsledning Litlehølen	A			1 500	
Sanering VA – Fiskebekk/Tydebærveien	VA			2 000	14 000
Sum		12 150	11 500	16 300	14 000

V = vann, A = avløp og R = Renovasjon

Trykkøkning øvre del av Solkjen

Fullføring av nytt uttak fra IVAR, Edland og sanering hovedvannledninger inn til Ålgård. Ny trykkøkningssasjon Solkjen og ny trykkøkning/forsyning Bærlandsbassenget.

Kartlegging og sanering Krambugata

Denne prioriteres da den må utføres i forbindelse med veivesenet oppgradering av Fylkesveien.

Vannforsyning Midtfjell

I forbindelse med ny forsyning fra IVAR, legges det høy- og lavtrykks ledning i felles grøft.

Brannkummer Husafjell

Forbedre branndekning og tilrettelegging for lufting som vil gi tryggere vannleveranse.

Utskifting renovasjonsbil

Ny renovasjonsbil for innkjøring av avfall i egenregi.

Biler VA drift og Anlegg

Bilene er utslitt og moden for utskifting.

Omlegging trykksoner Ålgård sentrum

Etablering av ny trykkreduksjon for å flytte ca. 100 abonnenter fra bassengsone til direktesone IVAR. Nødvendig for videre omlegging av trykksoner.

VA ledning under E39

Sanering av spillvannsledning, ny vannledning og fiberledning under E39 og Figgjoelva til Kongsgata med «NoDig» løsning og nytt vippekammer/ pumpestasjon.

Kartlegging sanering Kyrkjevegen

Mulige feilkoblinger som medfører økte vannmengder i spillvannsledning ved økt nedbør. Her må det startes med kartlegging og prosjektering, for videre innspill av prosjekter til økonomiplan.

Prosjektering sanering Fotlandsveien

Mulige feilkoblinger som medfører økte vannmengder i spillvannsledning ved økt nedbør. Her må det startes med kartlegging og prosjektering, for videre innspill av prosjekter til økonomiplan.

Damsikkerhet - Flassavatn – Stemmen

Damsikkerhet Stemmen og Flassabekken. Utføres 2019 og 2020.

Nytt ventilkammer Bærlandbassenget

Oppgradering av gammelt ventilkammer da dette er utdatert og ikke funksjonelt og driftsvennlig.

Prosjektering av diverse tiltak i hovedplan

Flere av tiltakene er på skissenivå og må prosjekteres før innspill til økonomiplan.

Utskifting av vannkryss i Gjesdal kommune

Utskifting av gamle vannkummer er viktig HMS-tiltak for arbeidere og sikker forsyning for abonnenter.

Omlegging spillvann – gamle Jæderfabrikk

Dagens spillvannsledning har manglende fallforhold og kvalitet som medfører høye driftsutgifter. Omlegging i ny trase med pumpestasjon. Overordnet plan nødvendig.

Termosikring høydebasseng Varaliå

Termosikring av underarmert høydebasseng.

Sikring vannforsyning Ålgårdsslått

Ringledning fra Høljaberget til Ålgårdsslått med tilhørende trykkreduksjon. Dagens situasjon er en lang endeledning.

Containere husholdningsavfall - nedgravd

Utvide tilbudet av nedgravde containere hvor forholdene ligger tilrette for å oppnå en optimal innsamling, tryggere innkjøring og mindre trafikk med store biler i gater med vanskelige kjøreforhold.

Ringledning Pålskjær - Øvre Ustigbakken

Nedre sonene i Oltedal som også fungerer som krisevannforsyning for IVAR regionen har pr. i dag bare enveis forsyning. Ny ringledning ved Pålskjær er nødvendig for 2 veis forsyning.

Gravemaskin 8 tonn

5,5 tonn maskin er moden for utskifting og en ønsker i den forbindelse en større maskin som også kan bidra daglig drift og anleggsarbeid i egenregi.

Utskifting av vannledning Bethelveien

Sanering av AC ledning med tilhørende avløpsledning.

Utskifting spillvannsledning Litlehølen

Eksisterende spillvannsledning ligger med ujevnt og dårlig fall.

Sanering VA – Fiskebekk - Tydebærveien

Utbedring av kartlagt ledningsnett på Solås-/Fiskebekksiden. Anlegget gir et bedre avløpsnett med mindre fremmedvann og sikrere avløpsforhold og nyere nett.

3.f. Finansieringsplan investeringer

Budsjettskjema 2A - investering			Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	Regnskap 2017	Budsjett 2018	2019	2020	2021	2022
Investeringer (Sum skjema 2B)	133 350	77 300	114 350	95 200	89 850	115 100
Utlån og forskutteringer	8 733	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 673	1 600	1 750	1 800	1 850	1 900
Avdrag på lån	7 526	6 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Avsetninger	1 698	600				
Årets finansierungsbehov	152 980	95 500	134 100	115 000	109 700	135 000
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-73 529	-38 000	-55 000	-44 860	-42 620	-67 900
Herav:						
Lån til videreutlån		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lån til investeringer VAR		-11 200	-12 150	-11 500	-16 300	-14 000
Lån til nærings-og boligformål		0	-6 800	20 000	20 000	12 000
Lån til andre investeringer		-16 800	-26 050	-43 360	-36 320	-55 900
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 510	-10 000	-22 000	-20 000	-20 000	-20 000
Kompensasjon mva investeringer	-14 470	-11 340	-17 760	-15 320	-13 290	-12 800
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-23 218	-16 660	-25 760	-23 320	-21 290	-20 800
Andre inntekter	-30		0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-113 757	-76 000	-120 520	-103 500	-97 200	-121 500
Overført fra driftsbudsjettet	-18 449	-13 500	-11 200	-11 500	-12 500	-13 500
Bruk av avsetninger	-20 774	-6 000	-2 380	0	0	0
Sum finansiering	-152 980	-95 500	-134 100	-115 000	-109 700	-135 000
Udekket (-)/udisponert	0	0	0	0	0	0

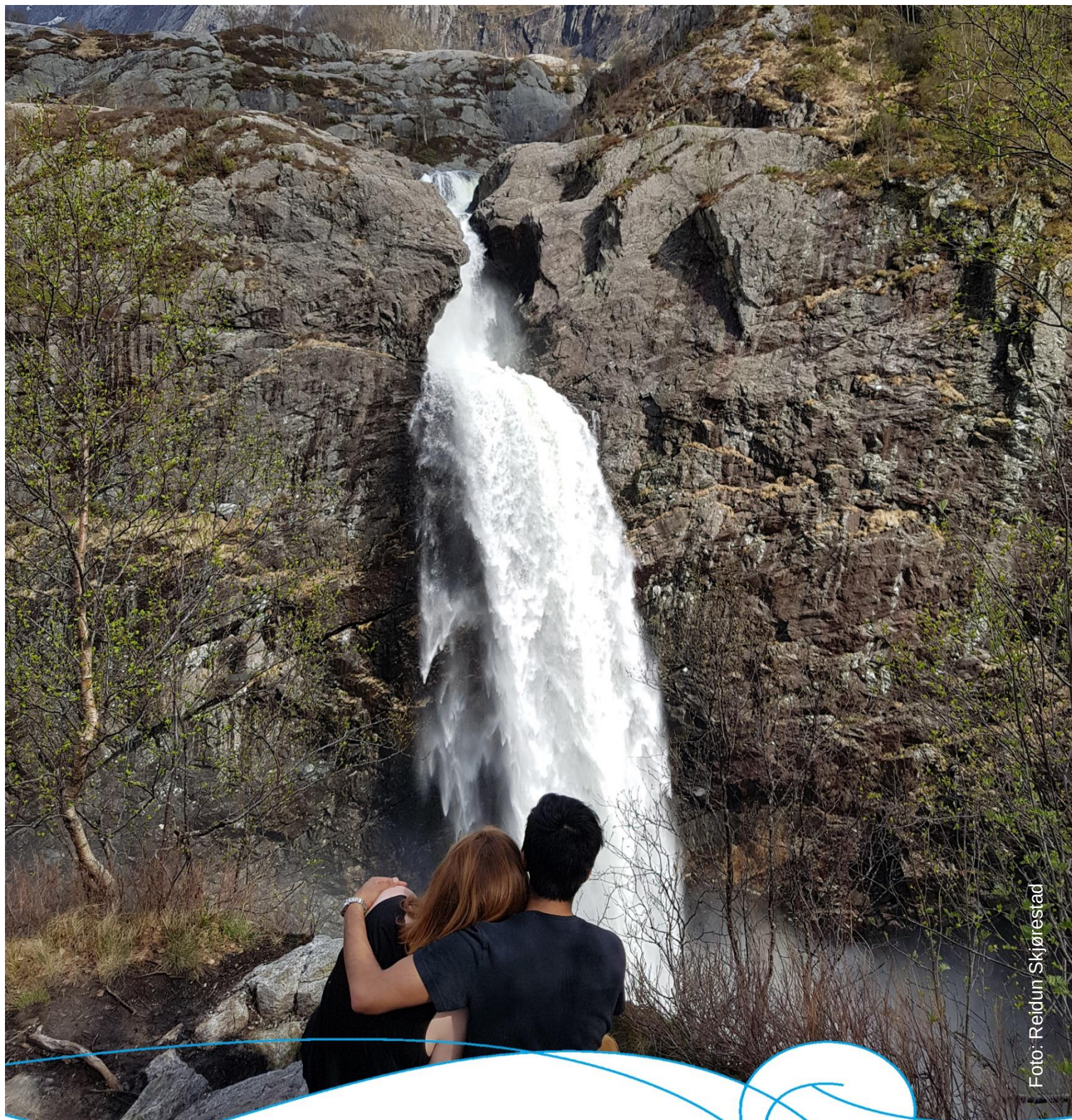

Foto: Reidun Skjørestad

Del 4 Vedlegg

4.a. Vedlegg - Gebyrsatser for 2019

KOMMUNALE GEBYRER FOR 2019

TILKNYTNINGSGEBYR:	<u>VANN</u>	<u>AVLØP</u>
Gruppe 1: 0-649 m ² bruksareal (BRA)	kr. 10 950,-	kr. 13 860,-
Gruppe 2: 650-4999 m ² bruksareal (BRA)	kr. 32 820,-	kr. 41 600,-
Gruppe 3: over 5000 m ² bruksareal (BRA)	kr. 98 480,-	kr. 124 740,-

ÅRSAVGIFT:

Fastledd:

Gruppe 1: 0-649 m ² bruksareal (BRA)	kr. 1 060,-	kr. 1 400,-
Gruppe 2: 650-4999 m ² bruksareal (BRA)	kr. 5 260,-	kr. 6 950,-
Gruppe 3: over 5000 m ² bruksareal (BRA)	kr. 26 260,-	kr. 34 880,-

Variabel del <u>pr. m³</u> :	<u>kr. 10,98</u>	<u>kr. 12,18</u>
---	------------------	------------------

Leie av vannmåler, On= 2,5 m ³	kr. 350,- pr. år
Leie av vannmåler, On > 2,5 m ³	kr. 700,- pr. år

Gebyr for ødelagt/frossen vannmåler: Kr. 1000,- + verdi av ny vannmåler

RENOVASJON:

Hustander med 120 l restavfall /brun/papir/glass/plast	kr. 2 180,- pr. år
Hustander med 240 l restavfall/brun/papir/glass/plast	kr. 3 710,- pr. år
Hustander med 120 l restavfall /papir/glass/plast/kompostb.	kr. 1 860,- pr. år
Hustander med 240 l restavfall /papir/glass/plast/kompostb.	kr. 3 150,- pr. år

Fellesløsninger:

F1: med 120 l restavfall /brun/papir /glass/plast	kr. 2 180,- pr. år
F3: med 240 l restavfall + 2 brune/papir/glass/plast	kr. 4 370,- pr. år
F5: med 660 l restavfall + 6 brune/glass/2x660papir/plast	kr. 11 970,- pr. år
Fellesløsninger med kompostbinger i stedet for brune dunker gis 15 % reduksjon.	

Fellesløsning m/nedgravde beholdere (pr. abb.)	kr. 1 860,- pr år
--	-------------------

Bleiedunker:	kr. 420,- pr. år
---------------------	------------------

Byttegebyr for renovasjonsdunker	kr. 115,- pr. gang
----------------------------------	--------------------

Hytte-renovasjon	kr. 910,- pr. år
------------------	------------------

Feiegebyr:	kr. 280,- pr. år/pipe
------------	-----------------------

Tømming av private slamavskillere	kr. 960,- pr. år
-----------------------------------	------------------

GRAVEGEBYR:

Behandlingskompensasjon pr utstedt gravemelding i kommunalt areal: **kr. 1 500,-**

I tillegg til alle satsene kommer 25% merverdiavgift.

Forskrift om gebyrregulativ for saksbehandling etter plan- og bygningsloven i Gjesdal kommune 2019

KAP. 1 - ALMINNELIGE BESTEMMELSER

§1 GEBYRET INNBEFATTER

Gebyret innbefatter saksbehandling, dokumentkontroll og tilsyn.

I byggesaker utstedes gebyret til tiltakshaver (hjemmelshaver ved delingssaker). I plansaker utstedes gebyret til forslagsstiller dersom ikke annet er avtalt.

§2 BETALINGSPLIKT

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

§3 TIDSPUNKT FOR BEREGNING AV GEBYR OG BETALINGSTIDSPUNKT

Ved beregning av gebyr benyttes gebyrsatsene på søknadstidspunktet.

- Plansaker faktureres før saken tas opp til førstegangsbehandling. Gebyr skal ilegges selv om reguleringsplanen blir avvist av kommunen.
- Byggesaker faktureres med 50 % av fullt gebyr ved rammetillatelse. De resterende 50 % faktureres når igangsettingstillatelse gis. Ved delt igangsettingstillatelse betales særskilt gebyr for hver gitte tillatelse fra og med nr.2.
- Øvrige saker / dispensasjoner faktureres ved behandling av søknad.

§4 TILLEGGSGEBYR

Gebyr for behandling av ulovlig byggetiltak og for behandling av saker/tiltak som ikke er omhandlet i gebyrregulativet beregnes etter medgått tid med 1200,- pr time.

§5 URIMELIG GEBYR

Hvis gebyret anses å være åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken eller anses urimelig av andre grunner, kan rådmannen fastsette et passende gebyr.

§6 VED KOMBINERTE BYGG

Består bygningen av flere funksjoner beregnes gebyret etter den del som har størst areal.

§7 DISPENSASJONSSØKNADER

Det beregnes ett gebyr pr. dispensasjonsbehandling.
Se pkt. 2.10.

§8 REGULERING AV GEBYRSATSER

Gebyrregulativet reguleres normalt ved årsskiftet i forbindelse med behandling av økonomiplanen. Regulativet kan også endres på andre tidspunkt.
Endring kunngjøres i lokalpressen.

§9 AVSLAG

Ved vedtak som medfører avslag på søknad, blir tiltakshaver kun belastet gebyr for dispensasjonsbehandlingen (maks et dispensasjonsgebyr).

§10 KLAGADGANG

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages der gebyrregulativet følges. Rådmannens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages etter reglene i forvaltningsloven.

KAP. 2: SÆRSKILTE BESTEMMELSER

2.1	REGULERINGSPLANER	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m ²	47 250
	For areal over 2 000 m ² til og med 5 000 m ²	68 650
	For areal over 5 000 m ² til og med 10 000 m ²	82 000
	For areal over 10 000 m ² til og med 20 000 m ²	102 400
	For areal over 20 000 m ² betales et tillegg på	1 170 pr. påbegynt 1 000 m ²
	Tilleggsgebyr for bygningsareal (BRA)	700 pr. 100 m ² tillatt BRA
	For masseuttak, massefyllinger og andre planer med store arealkrevende uspesifiserte flater	50 % av gebyret
	Max. gebyr	500 000

2.2	MINDRE ENDRINGER AV REGULERINGSPLAN	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m ²	12 900
	For areal over 2 000 m ² til og med 5 000 m ²	20 475
	For areal over 5 000 m ² til og med 10 000 m ²	26 925
	For areal over 10 000 m ²	39 800

2.3	KONSEKVENsutREDNING	GEBYR
	Konsekvensutredning	75 % av arealgebyret for tilsvarende reguleringsplan

TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE ETTER § 20-1 jfr. § 20-3		
I tillegg til basisgebyr betales et arealgebyr på kr. 15 pr. m² bruksareal, (BRA) for bruksareal inntil 1000 m². For BRA over dette betales ikke arealgebyr. For garasjer byggemeldt sammen med bolig betales kun arealgebyr. Ved ufullstendig søknad se pkt. 2.15		
2.4	BOLIGER, basisgebyr	
a.	Ren enebolig (111, 113)	16 200
b.	Enebolig med hybel/sokkelleilighet (112)	18 350
c.	Tomannsbolig (121-124)	21 600
d.	Rekkehus, pr. boenhet (131,133)	10 800
e.	Andre småhus (ikke over 4 leiligheter pr. hus) (136)	32 400
f.	Tilbygg/påbygg, tiltak a-e ≤ 50m ² BRA/BYA	6 700
	Tilbygg/påbygg > 50 m ² BRA/BYA	10 800
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA	10 800
	Ved ombygging tiltak a-e ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg	

h.	Bygg i 2 etasjer med 5 eller flere leiligheter (141, 144)	42 000
i.	Terrassehus, pr. boenhet (135)	10 800
j.	Boligbygg 3 og 4 etg. (142,145)	52 500
k.	Boligbygg 5 etg. eller mer (143,146)	63 000
l.	Bygning for bofellesskap (151, 152, 159)	31 500
m.	Tilbygg/påbygg, tiltak h-l $\leq 50\text{m}^2$ BRA/BYA	6 700
	Tilbygg/påbygg $> 50\text{m}^2$ BRA/BYA	10 800
n.	Ombygging tiltak h-l $< 50\%$ av totalt BRA, Ved ombygging tiltak i-m $\geq 50\%$ av totalt BRA betales som for nybygg	10 800

2.5	VERKSTED, INDUSTRIBYGG OG LAGER, basisgebyr	
a.	Etasjebygg for fabrikk eller verksted (211, 212), verksted kombinert med kontor og andre industribygg.	42 000
b.	Kraftstasjon (221, 229)	42 000
c.	Transformatorstasjon (223)	6 700
d.	Lagerbygg (231-233, 239)	32 500
e.	Tilbygg / påbygg tiltak a-d	21 000
f.	Ombygging tiltak a-d, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori	

2.6	KONTOR-, FORRETNINGS- ELLER ANDRE NÆRINGSBYGG, basisgebyr	
a.	Kontorbygg og administrasjonsbygg (311)	52 500
b.	Kontor-, forretnings- eller andre næringsbygg (321, 323, 322, 411 - 416, 419, 429, 431, 439)	52 500
c.	Tilbygg / påbygg tiltak a-b	21 000
d.	Ombygging tiltak a-b $< 50\%$ av totalt BRA, betales med i 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-b $\geq 50\%$ av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.7	HOTELL OG RESTAURANTBYGG, basisgebyr	
a.	Bygg med bygningstype (511, 512, 519, 521, 522, 523, 529, 531, 532, 533, 539)	52 500
b.	Tilbygg / påbygg	26 250
c.	Ombygging < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.8	BYGG FOR OFFENTLIGE OG PRIVATE TJENESTER, basisgebyr	
a.	Bygg for undervisning og forskning (613 – 616, 619)	52 500
b.	Barnehager (612)	31 500
c.	Sykehus, sykehjem (719, 721-723, 729)	52 500
d.	Bygg for offentlige og private tjenester, (651 – 655, 659, 662, 661, 663, 671 – 675, 679)	52 500
e.	Omsorgsboliger, pr. boenhet	6 700
f.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e < 200m² BRA Tilbygg / påbygg tiltak a-e ≥ 200m² BRA	15 750 21 000
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-e ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.9	ANDRE BYGG, basisgebyr	
a.	Fritidsbolig	16 250
b.	Camping-/utleiehytte, pr. enhet (524)	11 100
c.	Garasje/uthus/anneks/naust (181, 182, 183)	6 700
d.	Driftsbygninger > 1000 m² BRA. Det betales ikke arealgebyr for denne posten. (≤ 1000 m² se 2.18)	16 250
e.	Andre bygg	6 700
f.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e	6 700
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA Ved ombygging tiltak a-h ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	6 700

2.10	DISPENSASJONER	
a.	Enkel dispensasjonsbehandling, pr. dispensasjon (uten høring og /eller politisk behandling, maks 21 000,- samlet pr. sak)	7 000
b.	Dispensasjonsbehandling som krever høring eller politisk behandling (til FM og FK) pr.sak	15 750
c.	Dispensasjonsbehandling som krever høring og politisk behandling (til FM og FK) pr.sak	26 250
d.	Dispensasjon fra reguleringsplan eller kommuneplan for fradeling til nye boligtomter	26 250

2.11	MINDRE ENDRINGER, basisgebyr	
	Endring av tillatelse. Ved større endringer beregnes gebyr som ved ombygging	5 000

2.12	ANDRE TILTAK, basisgebyr	
a.	Bruksendring, det beregnes ikke arealgebyr ved bruksendring (Gebyr for ev. ombygging kommer i tillegg)	80 % av fullt gebyr i vedkommende kategori
b.	Riving av bygning ≤ 100 m² BRA , det beregnes ikke areal gebyr ved riving	6 700
c.	Riving av bygning ≥ 100 m² BRA, (det beregnes ikke areal gebyr ved riving) eller mer enn 10 tonn avfall	11 100
d.	Fasadeendring, tekniske installasjoner, innhegninger, gjerde, støyskjerm, skilt og reklameinnretninger	6 700
e.	Mindre avløpsanlegg < 50 personenheter PE	6 700
f.	Mindre avløpsanlegg > 50 personenheter PE	16 250
h.	Varige konstruksjoner/anlegg, basseng, støttemurer	6 700
i.	Vesentlig terrenginngrep: Massefylling, masseuttak mm.	16 250
j.	Forelegging av planer om tiltak (Nettstasjoner, trafokiosker)	6 700
k.	Andre søknadspliktige tiltak etter § 20-1 jf. § 20-3 og som ikke er nevnt ovenfor	6 700

2.13	DELT IGANGSETTING	
	Gebyr for igangsetting nr 2, 3, 4 osv.	3 000

2.14	FERDIGATTEST ELDRE BYGG	
	Ferdigattest for bygg med byggetillatelse eldre enn 5 år	3 000

2.15	UFULLSTENDIGE SØKNADER etter § 20-3	
a.	Avslutning av ufullstendig søknad etter 6 mnd	2 000
b.	Innhenting av opplysninger ved ufullstendig søknad	2 000

2.16	GEBYRTILLEGG FOR ULOVLIGE TILTAK Uavhengig av utfall. Kommer i tillegg til ordinært saksbehandlingsgebyr. Overtredelsesgebyr vurderes i tillegg, se pkt. 2.17	
a.	Behandling av søknad som er sendt inn etter at kommunen har avdekket ulovlig tiltak.	Ekstraarbeid etter medgått tid
b.	Behandling av søknad som er sendt inn uoppfordret etter at tiltaket er oppført.	Kun ordinært saksbehandlingsgebyr
c.	Behandling av søknad om tiltak hvor arbeid er igangsatt etter utgang av saksbehandlingsfrist, men uten at tiltaket tilfredsstiller vilkårene for tillatelse.	Ekstraarbeid etter medgått tid
d.	Tillegg ved oppstart før igangsettingstillatelse er gitt.	Ekstraarbeid etter medgått tid.

2.17	Overtredelsesgebyr	
	Overtredelsesgebyr	I samsvar med pbl. § 32-8 og SAK10 kap. 16

2.18	Tiltak etter § 20-4 som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver.	
a.	Mindre tiltak på bebygd eiendom (SAK 10 § 3-1)	6 700
b.	Alminnelige driftsbygninger i landbruket ≤ 1 000 m² bruksareal (BRA) (SAK10 § 3-2)	6 700
c.	Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg	6 700
d.	Fradeling, oppretting av feste, arealoverføring pr. parsell (Maks behandlingsgebyr pr. søknad kr. 20 000.)	6 700
e.	Andre mindre tiltak	6 700
f.	Tiltak nevnt i pkt 2.18 a-e hvor det dispenseres fra plan – ikke eget gebyr for dispensasjon	7 600
2.19	Godkjenning av ansvarsrett	
a.	Lokal godkjenning av foretak / godkjenning som selvbygger	1 100

4: Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:

4.1 Oppretting av matrikkelenhet

4.1.1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn

areal fra 0 – 1000 m ²	kr 16 750.-
areal fra 1001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr 575.-
Punktfeste:	kr 8 200.-
Maks gebyr: (pr.ny grunneiendom/festegrunn)	kr 44 000.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.2. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Punktfeste:	kr 8 220.-
Andre saker faktureres etter medgått tid. - se pkt. 4.9	

4.1.3. Oppretting av uteareal på eierseksjon

Gebyr for tilleggsareal, samlet areal alle seksjoner	
areal fra 0 – 250 m ²	kr 10 000.-
areal fra 251 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr 1500.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.4. Oppretting av anleggseiendom

Gebyr for oppretting av anleggseiendom	
areal fra 0 – 2000 m ²	kr 29 250.-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	Kr 1 100.-

4.1.5. Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. – se pkt 4.9

4.2. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Viser til 4.1.1, 4.1.2, 4.1.4 og 4.1.5. I tillegg kommer et tilleggsgebyr på 2 625.-.

4.2.2. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 4.1 og 4.2

4.3. Grensejustering

4.3.2. Grunneiendom

Ved grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

areal fra 0 – 250 m ²	kr 4 750.-
areal fra 251 – 500 m ²	kr 7 150.-

4.3.3. Anleggseiendom

En anleggseiendom kan justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens arealet, men den maksimale grensen settes til 1000 m²

areal fra 0 – 250 m ²	kr 11 021.-
----------------------------------	-------------

areal fra 251 – 1000 m²

kr 14 214,-

4.4. Arealoverføring

4.4.2. Grunneiendom

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift

areal fra 0 – 250 m² kr 12 150,-

areal fra 251 – 500 m² kr 15 500,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører en økning av gebyret på kr. 1 100,-

4.4.3. Anleggseiendom

For anleggseiendom kan areal som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Arealet kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende areal.

areal fra 0 – 250 m² kr 15 645,-

areal fra 251 – 500 m² kr 20 160,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører en økning av gebyret på kr. 1575,-

4.5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For inntil 2 punkter kr 1 550,-

For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 285,-

4.6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter kr 6 000,-

For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 680,-

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, se pkt 4.9.

Skal alle grenser for en eiendom klarlegges så skal det betales gebyr etter pkt. 4.1.1

4.7. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan rådmannen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

4.8. Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 175,-

Matrikkelbrev over 10 sider kr 350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

4.9. Andre oppgaver

For arbeider som ikke passer inn i klassene over, vil arbeid bli fakturert slik:

Ingeniør / konsulent kr 710.- pr.time

4.10. Betalingsbestemmelser

Betaling skjer etter det gebyrregulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Betaling kan kreves før forretning berammes eller annet arbeid igangsettes. Gebyrsatser inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter, merkemateriell og merking av grenser, tinglysingsgebyr kommer i tillegg.

Gebyr for arbeid etter lov om eierseksjoner. LOV-2017-06-16-65, §15

1.0 Almennelige bestemmelser

Gebyrregulativet omfatter saksbehandling etter reglene i eierseksjonsloven og omfatter ikke tillatelser etter annet regelverk.

1.1 Gebyrsatsene inkluderer ikke tinglysingsgebyr eller event. dokumentavgift

1.2 For saker som ikke passer inn i de pkt og satser som er angitt i regulativet kan rådmannen av eget initiativ fastsette et passende gebyr.

2.0 Seksjonering

2.0	Oppretting av eierseksjoner	
2.1	1-4 seksjoner	8 000
2.2	5-10 seksjoner	10 000
2.3	Fra 11 seksjoner, tillegg pr ny seksjon	300

3.0 Reseksjonering

3.0	Endring av seksjoner og /eller fellesareal	
3.1	1-4 seksjoner eller fellesareal endres	8 000
3.2	5-10 seksjoner eller fellesareal endres	10 000
3.3	Fra 11 seksjoner, tillegg pr ny endret seksjon	300

4.0 Sletting/oppheving av seksjonert sameie

4.0	Sletting/oppheving av seksjonert sameie	
4.1	Saksbehandling	3 500

4.b. Vedlegg - Obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	30 338	30 718	30 280	30 280	30 280	30 280
Andre salgs- og leieinntekter	64 531	71 662	70 364	70 364	70 364	70 364
Overføringer med krav til motytelse	116 713	98 760	89 854	89 854	89 854	89 854
Rammetilskudd	311 765	317 900	330 100	330 200	328 600	328 000
Andre statlige overføringer	51 135	37 690	38 757	38 557	38 357	38 157
Andre overføringer	5 027	4 473	5 773	5 273	5 273	5 273
Skatt på inntekt og formue	305 892	312 100	320 300	322 700	325 100	327 400
Eiendomsskatt	16 285	16 400	16 400	16 600	16 800	17 000
Andre direkte og indirekte skatter	931	950	950	950	950	950
Sum driftsinntekter	902 617	890 653	902 778	904 778	905 578	907 278
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	450 900	463 738	480 957	480 357	480 957	480 357
Sosiale utgifter	105 536	124 830	124 084	124 084	124 084	124 084
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	95 156	79 230	79 225	80 438	81 238	83 038
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	112 669	116 098	116 877	116 877	116 877	116 877
Overføringer	74 271	62 315	59 813	58 689	57 589	56 789
Avskrivninger	45 795	41 000	40 060	39 660	39 360	39 060
Fordelte utgifter	-17 091	-8 680	-8 254	-8 254	-8 254	-8 254
Sum driftsutgifter	867 236	878 531	892 762	891 851	891 851	891 951
Brutto driftsresultat	35 382	12 122	10 016	12 927	13 727	15 327
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	20 875	8 900	10 190	10 390	10 590	10 790
Gevinst på finansielle instrumenter	2 421	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	222	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	23 517	8 900	10 190	10 390	10 590	10 790
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	24 378	18 250	18 300	18 100	18 000	18 000
Tap på finansielle instrumenter	1 567	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	33 055	33 720	36 000	36 300	36 400	36 300
Utlån	57	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	59 057	51 970	54 300	54 400	54 400	54 300
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-35 540	-43 070	-44 110	-44 010	-43 810	-43 510
Motpost avskrivninger	45 795	40 940	40 000	40 000	40 000	40 000
Netto driftsresultat	45 637	9 992	5 906	8 917	9 917	11 817
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	15 086	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	1 025	2 273	2 699	688	688	788
Bruk av bundne fond	2 162	2 227	2 765	2 765	2 765	2 765
Sum bruk av avsetninger	18 273	4 500	5 464	3 453	3 453	3 553
Overført til investeringsregnskapet	18 449	13 500	11 200	12 200	13 200	15 200
Avsatt til disposisjonsfond	26 740	333	0	0	0	0
Avsatt til bundne fond	6 496	659	170	170	170	170
Sum avsetninger	51 686	14 492	11 370	12 370	13 370	15 370
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	12 225	0	0	0	0	0

Hovedoversikt investeringer	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	2 510	10 000	32 000	20 000	20 000	20 000
Andre salgsinntekter	31	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	15 357	9 730	0	7 000	27 300	12 000
Kompensasjon for merverdiavgift	14 470	11 340	17 760	15 320	13 290	18 800
Andre overføringer	986	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	33 354	31 070	49 760	42 320	60 590	50 800
Utgifter						
Lønnsutgifter	2 186	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	584	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	118 470	66 080	96 590	79 880	76 560	96 300
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0	0	0	0	0	0
Overføringer	14 485	11 220	17 760	15 320	13 290	18 800
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-2 374	0	0	0	0	0
Sum utgifter	133 350	77 300	114 350	95 200	89 850	115 100
Finansieringstransaksjoner						
Avdrag på lån	7 526	6 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Utlån	8 733	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 673	1 600	1 750	1 800	1 850	1 900
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	1 698	600	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	19 631	18 200	19 750	19 800	19 850	19 900
Finansieringsbehov	119 627	64 430	84 340	72 680	49 110	84 200
Dekket slik:						
Bruk av lån	73 529	38 000	55 000	52 250	27 680	60 770
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 875	6 930	8 930	8 930	8 930	8 930
Overført fra driftsbudsjettet	18 449	13 500	10 500	11 500	12 500	14 500
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	11 460	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	9 314	6 000	9 910	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	119 627	64 430	84 340	72 680	49 110	84 200
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel	902 617	890 653	902 778	904 778	905 578	907 278
Inntekter investeringsdel	33 354	31 070	49 760	42 320	60 590	50 800
Innbet. ved eksterne finanstrans.	103 921	53 830	74 120	71 570	47 200	80 490
Sum anskaffelse av midler	1 039 893	975 553	1 026 658	1 018 668	1 013 368	1 038 568
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel	821 441	836 129	850 211	850 948	852 948	853 748
Utgifter investeringsdel	133 350	77 300	114 350	95 200	89 850	115 100
Utbet. ved eksterne finanstrans.	76 989	69 570	74 050	74 200	74 250	74 200
Sum anvendelse av midler	1 031 780	982 999	1 038 611	1 020 348	1 017 048	1 043 048
Anskaffelse - anvendelse av midler	8 113	-7 446	-11 953	-1 680	-3 680	-4 480
Endring i ubrukte lånemidler	-33 529	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	-25 416	-7 446	-11 953	-1 680	-3 680	-4 480
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	68 665	1 592	170	170	170	170
Bruk av avsetninger	39 047	10 500	15 374	3 453	3 453	3 553
Til avsetning senere år	21 505	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	8 113	-8 908	-15 204	-3 283	-3 283	-3 383
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	83 709	63 120	58 754	59 754	60 754	62 754
Interne utgifter mv	83 709	63 180	59 514	60 114	60 814	62 514
Netto interne overføringer	0	-60	-760	-360	-60	240

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Investeringer i anleggsmidler	133 350	77 300	114 350	95 200	89 850	115 100
Utlån og forskutteringer	8 733	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 673	1 600	1 750	1 800	1 850	1 900
Avdrag på lån	7 526	6 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	1 698	600	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	152 981	95 500	134 100	115 000	109 700	135 000
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	73 529	38 000	55 000	52 250	27 680	60 770
Inntekter fra salg av anleggsmidler	3 496	10 000	32 000	20 000	20 000	20 000
Kompensasjon for merverdiavgift	14 470	11 340	17 760	15 320	13 290	18 800
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	22 232	16 660	8 930	15 930	36 230	20 930
Andre inntekter	31	0	0	0	0	0
Sum eksternt finansiering	113 758	76 000	113 690	103 500	97 200	120 500
Overført fra driftsbudsjettet	18 449	13 500	10 500	11 500	12 500	14 500
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	20 774	6 000	9 910	0	0	0
Sum finansiering	152 981	95 500	134 100	115 000	109 700	135 000
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

4.c. Vedlegg - Prosjektliste – alle investeringer

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Egenkapitaltilskudd KLP	1 750	1 800	1 850	1 900
Rettetdalen 1 og 7, lydisolering, ventilasjon rehab	200	200	2 000	0
Påkostninger universell utforming kommunale bygg	0	300	300	0
Kapasitetsutvidelse og sikkerhet IKT	600	600	600	600
IKT i skolene – utstyr til elevene	600	1 500	1 500	1 500
Digitaliseringsprosjekter	300	500	500	500
Bro sentrum - Elvebredden	0	0	0	10 000
Nykartlegging FKB	0	900	0	0
Ålgård skole - rehab.	0	0	500	17 000
Oltedal skole - restiltak	8 000	0	0	800
Utvidelse Solås skole inkl grunnarbeider	38 500	30 000	0	0
Bærland skole ventilasjonsanlegg	0	0	0	600
Bærland skole - Grendahus	600	0	0	0
Gjesdal u-skole, svømmehall strakstiltak og rehab.	800	0	0	25 000
Gjesdal ungdomsskole, fuktskade K-fløy og vinduer	0	0	0	2 000
Påkostninger Gjesdalhallen – 4 trinn	0	4 000	0	4 000
Påkostninger og ombygginger Solås skole	2 500	4 000	0	0
Kjøp av kommunale boliger	12 000	7 000	7 000	7 000
Utvidelse ÅBOAS - kvartalet	3 000	20 000	50 000	30 000
Velferdsteknologi – Helse og velferd	200	200	200	200
Sykkelparkering sentrum og gammel brannstasjon	0	0	0	1 000
Tilpasninger VAR og drift Kongsgata	1 000	0	0	0
Containere - nedgravde	0	500	0	0
Utskifting vannledning Littlehølen	0	0	1 500	0
Utskifting vannkryss - hele kommunen	0	1 000	0	0
Damsikkerhet Flassavatn - Stemmen	1 500	1 500	0	0
Spillvannsledning under E39	3 000	0	0	0
Brannkummer Husafjell	400	0	0	0
Nytt ventilkammer Bærlandsbassenget	0	1 000	0	0
Prosjektering sanering Fotlandsveien	200	3 000	1 500	0
Kartlegging sanering Kyrkjeveien	300	3 000	1 500	0
Omlegging trykksoner Ålgård sentrum	450	0	0	0
Trykkøkning øvre del Solkjen	500	0	0	0
Energi og klimaplan (ENØK Veveriet)	1 000	0	0	0
Flassabekken omsorgsboliger + lagerbod	0	0	0	200
Oppgradering veier og bruer	2 000	0	0	0
Hovedplan vannforsyning	0	500	500	0
Utskifting renovasjonsbil	2 750	0	0	0
Bil kommunalteknikk	450	0	0	0
Ringledning Pålskjær – Øvre Oltedal	0	0	2 000	0

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
fortsettelse	2019	2020	2021	2022
Oltedal og Gilja brannstasjon – krav Arb tilsynet	500	0	0	0
Utskifting kvikksølvpærer gatelys	2 300	0	0	0
Trafikksikkerhetsplan - strakstiltak	300	300	300	300
Adkomstvei Kodlidalen (tunnel)	20 000	0	0	0
Gravemaskin 8 tonn	0	0	2 500	0
Sanering og ombygging avløpsstasjon Fiskebekk	0	0	2 000	14 000
Uviklingsselskap Kodlidalen	1 000	0	0	0
Omlegging vannledning Bethelveien	0	0	4 000	0
Innredning Veveriet – 2 og 3 etasje	3 000	0	0	0
Gjesdal kirke - påkostninger	3 300	0	500	0
Dirdal kirkegård inkl parkeringsplass	400	1 500	2 000	0
Utstyr beredskapsplan	0	400	400	0
Omlegging spillvann - v/Jæderfabrikken	0	400	0	0
Solås bo – og rehab - sikring	0	600	0	0
Digitalisering av byggttegninger	100	2 900	0	0
Oppgradering bårehus - alarmanlegg	0	400	0	0
Høydebasseng Varaliå	0	200	800	0
Driftsmateriell teknisk	0	400	400	400
Krambugata - kartlegging og sanering VA	1 500	0	0	0
Vannforsyning Midtfjell	1 100	0	0	0
Ålgårdslåtten - sikring vannforsyning	0	400	0	0
Kunstdekkebane Sentralidrettsanlegg	0	0	3 000	0
Fotballhall Gjesdal Idrettspark inkl parkering	0	8 000	3 000	0
Toaletter Dirdal havn og Frafjord kai	0	0	1 350	0
TOTALT	116 100	97 000	91 700	117 000

4.d. Kostnadsoversikt pr. bygg

HMS-relaterte behov							Totalt behov	
Bygning/bygningsgruppe	Ansvar og gjennomføring	Bygning	Innemiljø	Universell utforming	Brann og beredskap	Ytre miljø	Offentlige pålegg	SUM IK-BYGG
Sum alle bygg	0	24 361	1 475	5 208	2	1 093	0	32 303
Boliger								
SKOLER	0	11 905	1 015	2 684	2	490	0	16 096
Bærland skole	0	1 560	250	364	0	0	0	2 174
Bærlandshuset	0	1 000	0	0	0	0	0	1 000
Ålgård skole	0	2 650	280	486	0	303	0	3 719
Gjesdal u. skole	0	1 740	485	625	2	31	0	2 883
Solås skole	0	1 030	0	150	0	106	0	1 286
Solås skole SFO (tidl. Husafjell bh)	0	50	0	150	0	0	0	200
Oltedal skole	0	2 800	0	656	0	0	0	3 456
Dirdal skole	0	1 075	0	253	0	50	0	1 378
IDRETTSBYGG	0	7 140	0	256	0	52	0	7 448
Ålgård sv. Hall/gym	0	1 680	0	191	0	2	0	1 873
Gjesdalen	0	5 460	0	65	0	50	0	5 575
BARNEHAGER	0	1 090	110	724	0	0	0	2 088
Barnsebo barnehage	0	600	0	200	0	0	0	800
Solås barnehage	0	370	110	203	0	0	0	683
Oltedal barnehage ny	0	0	0	0	0	0	0	0
Dirdal barnehage	0	0	0	171	0	0	0	171
Nesjane barnehage	0	120	0	150	0	0	0	270
Kodidalen barnehage	0	0	0	0	0	0	0	0
Glilla barnehage	0	50	0	104	0	0	0	154
Flasabekken barnehage	0	10	0	0	0	0	0	10
Øygardsvatnet barnehage	0	0	50	0	0	20	0	70
SYKEHJEM	0	1 730	300	324	0	0	0	2 354
Solås bo- og rehab.	0	1 730	300	324	0	0	0	2 354
OMSORGSBYGG	0	249	50	443	0	51	0	793
Åboas	0	185	0	322	0	0	0	487
Oboas	0	23	0	121	0	0	0	144
Gboas	0	61	50	0	0	51	0	162
BÅDHUS/ADM. BYGG	0	2 247	0	777	0	500	0	3 524
Storahuset	0	1 250	0	100	0	0	0	1 350
Rettedalen 7	0	897	0	477	0	500	0	1 874
Rettedalen 11	0	100	0	200	0	0	0	300

Stasjonsbygget er ikke tatt med i oversikten.
Deler av kostnadsbehovet i IK-bygg finansieres innenfor egne driftsrammer.

Gjesdal kommune

Rettedalen 1, 4330 Ålgård
Telefon 51 61 42 00

e-post: post@gjesdal.kommune.no

www.gjesdal.kommune.no
www.facebook.com/gjesdal